

อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

โดย
นางสาวศรณัชนก ศรีแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

CONCEPTUAL METAPHOR ‘THIRD PERSON’ OF LOVE IN THAI SONGS

By

MISS Sornchanok SORNKAEW

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements

for Master of Arts (Thai)

Department of THAI

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

57202208 : ภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์, บุคคลที่สาม

นางสาว ศรณชนก ศรีแก้ว: อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ลำเนียงงาม

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเพลงไทยสากลและเพลงไทยลูกทุ่ง ผลการวิจัยพบว่าอุปลักษณ์ “บุคคลที่สาม” ที่สะท้อนมโนทัศน์หรือระบบความคิดของคนในสังคมไทยจัดเป็นประเภทต่างๆ ได้ 13 ประเภท ได้แก่ 1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] 2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหาจำเลย] 3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] 4. [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] 5. [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง] 6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย] 7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] 8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] 9. [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] 10. [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] 11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] 12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] และ 13. [บุคคลที่สาม คือ สถานที่] อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดของคนไทยว่าส่วนใหญ่มักมองผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามในแง่ลบ การศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันพบว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะมีมุมมองต่อบุคคลที่สามทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) มโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของทั้ง 3 สถานภาพ และ 2) มโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของ 2 สถานภาพ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามพบว่าแบ่งได้เป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านความเชื่อ 2) ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม และ 3) ปัจจัยด้านจิตวิทยา

57202208 : Major (Thai)

Keyword : Conceptual Metaphor, Third person

MISS SORNCHANOK SORNKAEW : CONCEPTUAL METAPHOR 'THIRD PERSON' OF LOVE IN THAI SONGS THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SOMCHAI SUMNIENGGAM, PH.D.

This research aims at analyzing conceptual metaphors about third person of love in Thai songs as reflected in metaphorical expressions used by Third person. The data is elicited from Thai pop songs and Thai folk songs, it is found that the metaphorical expressions used by Third person reflect 13 conceptual metaphors – (1) THIRD PERSON IS AN EXCESS OF BODY PARTS, (2) THIRD PERSON IS A CULPRIT, SUSPECT OR DEFENDANT, (3) THIRD PERSON IS A PATIENT, (4) THIRD PERSON IS AN ATHLETE, (5) THIRD PERSON IS AN ACTOR, (6) THIRD PERSON IS AN INFERIOR PERSON (7) THIRD PERSON IS AN ANIMAL, (8) THIRD PERSON IS A THING, (9) THIRD PERSON IS A NATURE, (10) THIRD PERSON IS A DEVIL, (11) THIRD PERSON IS A FOOD, (12) THIRD PERSON IS A VEHICLE, (13) THIRD PERSON IS A PLACE. These conceptual metaphors represent negative attitude of most Thai people about third person. Concerning the comparative study of perspectives of people who are different status, it is found that people who are different status may have the same or different point of view to third person. There are 2 categories. The first is perspectives to all 3 statuses. And the second is perspectives to only 2 statuses. Regarding factors affecting on perspective of conceptual metaphor about third person of love in Thai songs, it is found that there are 3 factors. The first is belief. The second is social norms ideas. And the third is psychology.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำเนียงงาม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย อีกทั้งยังกรุณาสละเวลาตรวจแก้ทุกชั้นตอน จนกระทั่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ตรวจแก้ข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ตลอดจนเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา รวมถึงอาจารย์ ดร.รัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณา สละเวลาตรวจแก้ข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ อีกทั้งยังให้ความอนุเคราะห์เอกสารที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภชัย ติ้ววิชัย อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย ที่ให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์อันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย และให้การสนับสนุน ตลอดจนเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ตั้งแต่ผู้วิจัยได้เข้ามาเป็นสมาชิกภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรแห่งนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสาร วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์ทุกเล่ม ที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณรุ่นพี่ รุ่นน้อง และเพื่อนร่วมสาขาวิชาภาษาไทยทุกคน โดยเฉพาะเพื่อนร่วมรุ่นของผู้วิจัยที่คอยให้คำแนะนำที่ดี และเป็นกำลังใจตลอดมา

ขอขอบคุณเจ้าของแหล่งข้อมูลเว็บไซต์ www.youtube.com www.rsonline.com และ www.rsiamonline.com ที่เอื้อเฟื้อเพลงเพื่อใช้ในการศึกษาแก่ผู้วิจัย ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่พระคุณบิดา มารดา และญาติสนิทที่มีพระคุณต่อผู้วิจัย รวมถึงครูอาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

สรณ์ชนก สรแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	25
บทที่ 2 อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย.....	26
1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา].....	26
2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย].....	28
3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย].....	32
4. [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา]	34

5.	[บุคคลที่สาม คือ นักแสดง].....	35
6.	[บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย].....	37
7.	[บุคคลที่สาม คือ สัตว์].....	38
8.	[บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ].....	40
9.	[บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ].....	42
10.	[บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ].....	44
11.	[บุคคลที่สาม คือ อาหาร].....	46
12.	[บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ].....	47
13.	[บุคคลที่สาม คือ สถานที่].....	49
บทที่ 3 การเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย ของผู้ที่อยู่ใน		
สถานภาพต่างกัน.....		52
1.	บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด.....	53
1.1	มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง.....	53
1.2	มโนทัศน์ของคนกลาง.....	54
1.3	มโนทัศน์ของบุคคลที่สาม.....	55
2.	บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว.....	55
2.1	มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง.....	56
2.2	มโนทัศน์ของคนกลาง.....	57
3.	บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ.....	58
3.1	มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง.....	59
3.2	มโนทัศน์ของบุคคลที่สาม.....	61
4.	บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ.....	63
4.1	มโนทัศน์ของคนกลาง.....	63
4.2	มโนทัศน์ของบุคคลที่สาม.....	64

บทที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย.....	68
1. ปัจจัยด้านความเชื่อ.....	68
1.1 ความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	68
1.1.1 หลักศีลธรรม.....	69
1.1.2 หลักกรรม.....	72
1.2 ความเชื่อเรื่องผี.....	77
2. ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม.....	80
3. ปัจจัยด้านจิตวิทยา.....	84
3.1 เหตุผลเรื่องของจิตไร้สำนึก สัญชาตญาณ และพลังขับเคลื่อนทางเพศ.....	86
3.2 เหตุผลเรื่องของจิตวิทยาความรัก.....	90
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
สรุปผลการวิจัย.....	94
อภิปรายผลการวิจัย.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	107
รายการอ้างอิง.....	108
ประวัติผู้เขียน.....	112

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1: แผนภาพความสัมพันธ์ของความรัก	3
ภาพที่ 2: การเปรียบเทียบจิตของมนุษย์.....	17

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1: ตารางเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน 65

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนในแต่ละสังคมมีการใช้ภาษาที่แตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับโน้ตทัศน์ความคิดและค่านิยมของผู้ใช้ภาษานั้นๆ นอกจากคนในสังคมจะใช้ภาษาในการสื่อสารระหว่างกันแล้ว ยังใช้ภาษาในการถ่ายทอดอารมณ์ ความคิด และความรู้สึกที่ต้องการแสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้ด้วยการศึกษาภาษาตามแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน แสดงให้เห็นว่าความคิดและภาษามีความสัมพันธ์กัน โดยภาษาเป็นผลมาจากกระบวนการคิดอันได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ในการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในโลก รวมทั้งประสบการณ์ในการใช้ภาษา ดังนั้นภาษาที่มนุษย์ใช้จึงเป็นภาพสะท้อนความนึกคิด อีกทั้งการใช้ภาษายังแสดงให้เห็นกระบวนการทางความคิดของคนในสังคมได้อย่างชัดเจน

การใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ หรืออุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นการนำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง หรือเป็นการมองสิ่งหนึ่งผ่านอีกสิ่งหนึ่งที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะที่เหมือนหรือต่างกัน การศึกษาอุปลักษณ์นั้นแตกต่างกันไปตามมโนทัศน์ของผู้ศึกษา การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวเดิมเป็นการศึกษารูปแบบโครงสร้างภาษาที่เปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นเพียงกลวิธีทางวรรณศิลป์รูปแบบหนึ่ง ที่เรียกว่า ภาพพจน์ โดยมักใช้เพื่อตกแต่งถ้อยคำให้มีความสละสลวย ไพเราะ และเป็นความสามารถพิเศษเฉพาะตนหรือเป็นพรสวรรค์ของกวี ปัจจุบันการศึกษาอุปลักษณ์ได้ขยายขอบเขตความเข้าใจออกไปอย่างมาก เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980, 2003) นักภาษาศาสตร์ปริชานผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอุปลักษณ์ที่ต่างไปจากแนวเดิมได้อธิบายว่าอุปลักษณ์ไม่ได้เป็นเพียงกลวิธีทางวรรณศิลป์รูปแบบหนึ่งที่มีรูปแบบโครงสร้างที่เปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเท่านั้น แต่การใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบในชีวิตประจำวันก็ล้วนเป็นอุปลักษณ์ด้วย โดยเชื่อว่าอุปลักษณ์เหล่านั้นสามารถสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษานั้นๆ ได้

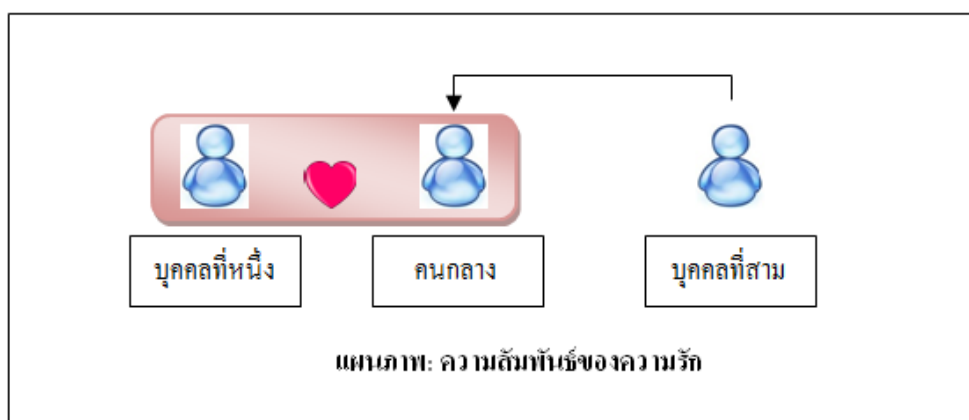
การศึกษาอุปถัมภ์ตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980, 2003) เป็นการศึกษาการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบ โดยการนำถ้อยคำที่บ่งชี้คุณสมบัติของสิ่งที่เป็นมโนทัศน์หนึ่งไปเรียกขานสิ่งต่างๆ หรือนำคุณสมบัติของสิ่งที่เป็นมโนทัศน์หนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกคุณสมบัติของสิ่งที่เป็นอีกมโนทัศน์หนึ่งเพื่อแสดงลักษณะเด่นหรือคุณสมบัติร่วมกัน เรียกถ้อยคำเหล่านั้นว่า “ถ้อยคำอุปถัมภ์” อีกทั้งเลคอฟและจอห์นสันยังเชื่อว่าการเลือกใช้ถ้อยคำอุปถัมภ์ของผู้พูดนั้น เป็นไปอย่างไร้ตัวขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางมโนทัศน์ (Conceptual structure) ที่สมาชิกในสังคมนั้นมีอยู่ร่วมกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อการมองโลกและการกระทำของคนในสังคมด้วยดังนั้นจึงเชื่อว่าการศึกษาอุปถัมภ์ตามแนวคิดนี้สามารถสะท้อนระบบมโนทัศน์ (Conceptual system) ของคนในสังคมได้ หรือที่เรียกว่า “อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์” (Conceptual Metaphor)

อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามในงานวิจัยนี้ หมายถึงการใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบกับบุคคลที่สามที่สามารถสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อบุคคลที่สามได้ โดยศึกษาจากถ้อยคำอุปถัมภ์ที่ปรากฏ กล่าวคือศึกษาการนำถ้อยคำที่ใช้เรียกสิ่งหนึ่งไปเรียกขานบุคคลที่สาม หรือนำลักษณะเด่นของสิ่งหนึ่งไปเปรียบเทียบกับลักษณะเด่นของบุคคลที่สามเพื่อแสดงลักษณะเด่นที่มีร่วมกันซึ่งสามารถแสดงให้เห็นอุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามจากถ้อยคำอุปถัมภ์ที่พบ แล้วนำไปอธิบายระบบมโนทัศน์และการเข้าใจโลกของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อบุคคลที่สาม

การใช้อุปถัมภ์ของคนในสังคมไทยปรากฏอยู่มากมาย อุปถัมภ์หนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจ คืออุปถัมภ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรัก ซึ่งหมายถึงบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวพันเชิงชู้สาวหรือเข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคู่รักด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ทั้งที่เจตนาและไม่ได้เจตนา โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงความรักของคู่รักก็จะเป็นเรื่องระหว่างคนสองคนที่มีใจผูกพันด้วยความเสน่หา หรือมีใจผูกพันกันฉันชู้สาวดังนั้นความรักจึงควรจะต้องเกิดจากคนสองคนจึงจะมีความสุข แต่เมื่อความสัมพันธ์ของความรักระหว่างคู่รักซึ่งเป็นเรื่องของคนสองคนนั้นมีบุคคลที่สามหรือบุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวพันด้วยก็ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา ดังนั้นผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามจึงอาจไม่ได้รับการยอมรับจากคนรักของผู้ที่ถูกบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวพันฉันชู้สาว รวมทั้งอาจไม่ได้รับการยอมรับในระดับสังคมด้วยเนื่องจากบุคคลที่สามนั้นมีลักษณะที่ขัดกับศีลธรรม

จรรยา ความถูกต้องเหมาะสม และวัฒนธรรมของไทยที่เน้นให้ความสำคัญเรื่องของการรักเดียวใจเดียวระหว่างคู่รัก หรือระบบวัฒนธรรมแบบผัวเดียวเมียเดียว ซึ่งมีบทบาทในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทของผู้ที่อยู่ในความสัมพันธ์ของความรักเป็น 3 ประเภท ได้แก่ บุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สามคำว่า “บุคคลที่หนึ่ง” ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ที่มีความสัมพันธ์นั้นคู่รักกับคนกลางคำว่า “คนกลาง” หมายถึง ผู้ที่มีความสัมพันธ์นั้นคู่รักกับบุคคลที่หนึ่งและเป็นคนที่บุคคลที่สามหมายปองหรือมีความสัมพันธ์นั้นคู่รักด้วยส่วนคำว่า “บุคคลที่สาม” ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ที่เป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวพันเชิงคู่รักกับคนกลางหรือเข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคู่รักด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ทั้งที่เจตนาและไม่ได้เจตนา ซึ่งอาจมีผลหรือไม่ มีผลต่อความสัมพันธ์ของคู่รักก็ได้ ทั้งนี้โดยไม่คำนึงว่าบุคคลที่สามจะเคยมีความสัมพันธ์นั้นคู่รักกับคนกลางมาก่อนบุคคลที่หนึ่งหรือไม่ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1: แผนภาพความสัมพันธ์ของความรัก

จากแผนภาพข้างต้นจะเห็นว่าบุคคลที่หนึ่งอยู่ในความสัมพันธ์นั้นคู่รักกับคนกลาง ส่วนบุคคลที่สามเป็นบุคคลภายนอกที่หมายปองคนกลางและอาจเข้ามาเกี่ยวพันกับคนกลางด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ทั้งที่เจตนาและไม่ได้เจตนา ซึ่งอาจมีผลหรือไม่ มีผลต่อความสัมพันธ์ของคู่รักก็ได้

ปัจจุบันจะเห็นได้ชัดว่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่สามนั้นมีให้เห็นทั่วไปทั้งในชีวิตประจำวัน และในสื่อรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าว ละคร ภาพยนตร์ รวมถึงเพลงไทย โดย

เรื่องราวปัญหาของความรักที่มีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวข้องนั้นเห็นได้ชัดว่าเป็นประเด็นที่คนในสังคมให้ความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน ผู้วิจัยสังเกตว่าเพลงไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักที่มีบุคคลที่สามเข้ามาพัวพันปรากฏเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น

“ตัวเองไม่หา จะมาถูกของใคร ลงทุนน้อยใหม่เพื่อบุญจะได้มี” (ขอติฯอย่าวิ่งราว - บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างเป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “ถูก” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชีพผู้ร้ายนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้กริยาที่แสดงความเป็นผู้ร้าย ซึ่งเป็นผู้ร้ายในลักษณะของขโมยที่แอบลักขโมยสิ่งของจากผู้อื่น โดยที่ผู้ที่เป็นเจ้าของนั้น ไม่ได้อนุญาตและทำให้เกิดความเดือดร้อน นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับกรกระทำของบุคคลที่สามที่แอบเข้าไปแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่งโดยที่บุคคลที่หนึ่งไม่ได้อนุญาตและทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความเดือดร้อน

“นั่นก็เป็นเหมือนๆเทียน ถูกเก็บในลิ้นชักเพื่อรอเรื่อยไป ถูกใช้ก็ตอนที่แสงไฟดับไป ถึงขั้นที่จะใช้มัน” (เทียนไข - เม)

จากตัวอย่างเป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “เทียน” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือ การนำถ้อยคำที่ใช้เรียกสิ่งของมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นสิ่งของที่ถูกนำมาใช้เพียงชั่วคราวเมื่อไฟดับหรือเมื่อหลอดไฟใช้งานไม่ได้เท่านั้น เปรียบเหมือนกับบุคคลที่สามที่คนกลางจะให้ความสำคัญก็ต่อเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับบุคคลที่หนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นมีความสำคัญเพียงชั่วคราว

“ถ้าหากเธอไม่เหงา แล้วเขาอยู่ตรงนั้น เธอคงไม่คิดถึงกัน ฉันคงไม่มีค่าอะไร” (เหงาดอนเขาไม่อยู่ - บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างเป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “ไม่มีค่า” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือ การนำคุณสมบัติของสิ่งของที่ไม่สำคัญมาใช้กล่าว

เปรียบเทียบถึงสถานภาพของบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มี
ความสำคัญ เปรียบเหมือนกับสิ่งของที่ไม่มีค่าที่ผู้ใช้สิ่งของไม่ได้ให้ความสำคัญ

จากตัวอย่างการวิเคราะห์อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์บุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย
เบื้องต้นผู้วิจัยพบความน่าสนใจจากอุปลักษณะดังกล่าว โดยพบว่าอุปลักษณะที่นำมาใช้กล่าวถึงบุคคล
ที่สามมักเป็นอุปลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม สะท้อนให้เห็น
มโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อบุคคลที่สามว่ามักมองผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามไปในแง่ลบเป็น
ส่วนใหญ่

ผลจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทำให้เห็นว่าการใช้อุปลักษณะบุคคลที่สามในเพลงไทยนั้น
สามารถสื่อความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของผู้ใช้ภาษาได้ อีกทั้งผู้วิจัยยังพบข้อสังเกตบาง
ประการ กล่าวคือ ผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัมนั้นมีการใช้อุปลักษณะและอุปลักษณะเชิง
มโนทัศน์ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์บุคคลที่สาม
ของความรักในเพลงไทย และสนใจศึกษาว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัมนั้น ได้แก่ บุคคลที่หนึ่ง คน
กลาง และบุคคลที่สามว่าจะมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
รวมถึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เหล่านั้น เพราะจะทำให้ทราบถึง
มโนทัศน์ความคิดและค่านิยมของคนในสังคมไทยว่ามีมโนทัศน์หรือมโนทัศน์ต่อผู้ที่อยู่ใน
สถานภาพบุคคลที่สามนั้นอย่างไร อันเป็นแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมของคนในสังคมผ่าน
ภาษาทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย
- 2) เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัมนั้นที่มีต่อบุคคลที่สามของความรัก
ในเพลงไทย
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรัก
ในเพลงไทย

สมมติฐานของการวิจัย

- 1) อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยมีหลากหลาย เช่น [บุคคลที่สาม คือผู้ร้าย] [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] เป็นต้น
- 2) ผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามทั้งเหมือนและแตกต่างกัน
- 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามมีหลายประการ เช่น ปัจจัยด้านความเชื่อทางพุทธศาสนา ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

- 1) เลือกศึกษาเฉพาะเพลงไทย ได้แก่ เพลงไทยลูกทุ่ง และเพลงไทยสากลที่มีการเผยแพร่ทางช่องเพลงที่เป็น Official ของค่ายเพลงต่างๆ ซึ่งอยู่บนเว็บไซต์ www.youtube.com จำนวน 5 ช่องเพลง ได้แก่ RsiamMusic, GMM GRAMMY GOLD OFFICIAL, Rsfriends, GMM GRAMMY OFFICIAL และ Yes! Music Label โดยช่องเพลงดังกล่าวเป็นช่องทางที่แต่ละค่ายเพลงได้เผยแพร่เพลงต่างๆ ในค่ายเพลงออกสู่เครือข่ายสังคมออนไลน์จำนวน 240 เพลง
- 2) คัดเลือกเพลงที่มีการเผยแพร่บนช่องเพลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2558 เท่านั้น
- 3) เลือกศึกษาเฉพาะเพลงที่มีเนื้อหาหรือมีรูปภาพที่เป็นถ้อยคำอุปถัมภ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามเท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) คู่รัก หมายถึง บุคคลสองคนที่มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว
- 2) บุคคลที่หนึ่ง หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์ฉันคู่รักกับคนกลาง
- 3) คนกลาง หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์ฉันคู่รักกับบุคคลที่หนึ่ง และเป็นคนที่บุคคลที่สามหมายปองหรือมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวด้วย

- 4) บุคคลที่สามหมายถึง ผู้ที่เป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวพันเชิงผู้สาวกับคนกลางหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับคู่รักด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ทั้งที่เจตนาและไม่ได้เจตนา ซึ่งอาจมีผลหรือไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ของคู่รักก็ได้
- 5) ถ้อยคำอุปลักษณ์ หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้เรียกสิ่งหนึ่งไปเรียกขานหรือเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม หรือนำลักษณะเด่นของสิ่งหนึ่งไปเปรียบกับลักษณะเด่นของบุคคลที่สาม เพื่อแสดงลักษณะเด่นที่มีร่วมกัน
- 6) อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สาม หมายถึง ชุดความคิดของผู้ใช้ภาษาที่ได้มาจากถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามและสามารถสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อบุคคลที่สามได้
- 7) มโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สาม หมายถึง มุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อบุคคลที่สาม

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวกับอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของเลคอฟและจอห์นสันซึ่งเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการศึกษาอุปลักษณ์ในปัจจุบันประกอบกับแนวคิดการถ่ายโยงความหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในเพลงไทย
- 2) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง

จากการสำรวจข้อมูลเพลงไทยที่มีการเผยแพร่บนเว็บไซต์ www.youtube.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากผู้ฟังเพลงในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยได้คัดเลือกช่องเพลงซึ่งเป็นช่อง Official ของค่ายเพลงต่างๆ ทั้งค่ายเพลงไทยลูกทุ่งและค่ายเพลงไทยสากลที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟังเพลงไทยส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นช่องของค่ายเพลงที่มีจำนวนผู้เข้าชมเป็นจำนวนมาก และคัดเลือกเฉพาะเพลงที่มีการใช้รูปภาษาที่เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามในช่องของค่ายเพลงนั้นๆ โดยกลุ่มตัวอย่างเพลงไทยลูกทุ่งจะเก็บข้อมูลจากช่อง RsiamMusic และช่อง GMM GRAMMY GOLD OFFICIAL ส่วน

กลุ่มตัวอย่างเพลงไทยสากลจะเก็บข้อมูลจากช่อง Rsfriends ช่อง GMM GRAMMY OFFICIAL และช่อง Yes! Music Label

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพลงไทยโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยเก็บรวบรวมเฉพาะเพลงที่มีการเผยแพร่ทางเว็บไซต์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-2558 ของแต่ละช่องเพลงและพิจารณาคัดเลือกเฉพาะเพลงไทยที่มีรูปภาพที่เป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยเกี่ยวกับบุคคลที่สามเท่านั้นซึ่งคัดเลือกได้จำนวน 240 เพลง จากจำนวนเพลงไทยทั้งสิ้น 2,476 เพลง พบถ้อยคำอุปมาอุปไมยจำนวนทั้งสิ้น 324 ถ้อยคำ ถ้อยคำอุปมาอุปไมยดังกล่าวได้มาจากการนับความถี่ของถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่ปรากฏทั้งหมด ซึ่งจะนับถ้อยคำที่ปรากฏซ้ำด้วย ทั้งนี้ถ้อยคำที่ปรากฏในเนื้อร้องท่อนเดิมที่มีการร้องซ้ำในเพลงเดียวกันจะไม่นับความถี่

การเก็บรวบรวมถ้อยคำอุปมาอุปไมยดังกล่าวหมายถึงถ้อยคำที่ใช้เปรียบเทียบที่อยู่ในรูปแบบของนามนัย (Metonymy) ด้วย ซึ่งหมายถึง ถ้อยคำที่ใช้เปรียบเทียบที่มีการถ่ายโยงความหมายในแวดวงความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ตามแนวคิดของเลคอฟ และจอห์นสันการวิเคราะห์ถ้อยคำที่ใช้เปรียบเทียบที่อยู่ในรูปแบบของนามนัยนั้นสามารถสะท้อนมโนทัศน์ของคนในสังคมได้เช่นเดียวกัน (Lakoff & Johnson, 2003: 40) โดยถ้อยคำที่ใช้เปรียบเทียบที่อยู่ในรูปแบบของนามนัยที่พบในงานวิจัยนี้ ได้แก่ “มือที่สาม” และ “ใจที่สาม” เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าเป็นถ้อยคำที่ใช้เปรียบเทียบที่มีใช้อยู่ในสังคมไทยและมีความสำคัญ อีกทั้งยังพบเป็นจำนวนมากจึงได้รวมไว้ด้วย

จากนั้นนำเพลงที่คัดเลือกมาถอดเทปเพื่อนำเนื้อร้องมาวิเคราะห์หาอุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์ในขั้นต่อไป

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก เป็นการวิเคราะห์หาถ้อยคำอุปสรรคและอุปสรรคเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สาม โดยผู้วิจัยจะพิจารณาถ้อยคำอุปสรรคในเพลง เช่น คำนามที่เป็นชื่อหรือกลุ่มคำที่ใช้ในการเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม เช่น “ผู้ร้าย”, “แมว”, “งูเห่า”, “ไฟ” หรือคำกริยาที่บอกอาการ บอกสภาพ หรือบอกคุณสมบัติ เช่น “ลก”, “ปล้น”, “วิ่งราว”, “เซื่อง”, “ไม่มีค่า”, “ซึม” เพื่อให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษามีการเลือกใช้ถ้อยคำอุปสรรคอย่างไร จากนั้นนำถ้อยคำอุปสรรคที่พบมาจัดประเภทและอธิบายความหมายของถ้อยคำอุปสรรคที่พบ แล้วจึงวิเคราะห์หาอุปสรรคเชิงมโนทัศน์จากถ้อยคำอุปสรรคเหล่านั้น โดยใช้ทฤษฎีอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ของเลคอฟและจอห์นสัน ประกอบกับวิธีการถ่ายโยงความหมาย เพื่อที่จะนำไปอธิบายระบบปริชาณและการเข้าใจโลกของผู้ใช้ภาษา

ส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน ได้แก่ มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง มโนทัศน์ของคนกลาง และมโนทัศน์ของบุคคลที่สาม โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลเนื้อเพลงที่ใช้วิเคราะห์มาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เพลงบุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง เพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง และเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง จากนั้นนำมาพิจารณาเปรียบเทียบถ้อยคำอุปสรรคและอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ที่พบ รวมถึงเนื้อหาของเพลงในบริบทนั้นๆ ประกอบด้วย เพื่อที่จะได้เห็นความเหมือนและความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละมโนทัศน์ที่พบ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยพิจารณาเปรียบเทียบแยกตามประเภทของมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่แบ่งไว้ ได้แก่ บุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม เพื่อแสดงให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของมโนทัศน์ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สาม

ส่วนที่สาม เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อุปสรรคเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามในสังคมไทย โดยใช้แนวคิดทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาร่วมด้วย ซึ่งจะวิเคราะห์จากความคิด ความเชื่อ วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย ซึ่งมีผลที่จะทำให้คนในสังคมมีวิถีคิดดังที่ปรากฏการใช้เป็นอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ต่างๆ และสะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ใช้ภาษา

5) สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนววรรณศาสตร์ปริชานเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังจะอธิบายตามลำดับ ดังนี้

1) แนวคิดอุปลักษณ์ตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน (Conceptual Metaphor) และการถ่ายโยงความหมาย (Correspondence)

วรรณศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับโครงสร้างความคิดพื้นฐานซึ่งสะท้อนหมวดหมู่ทางความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งในโลก (Finch, 2005: 146) โดยอุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นแนวคิดสำคัญหนึ่งทางวรรณศาสตร์ปริชานที่มุ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษากับระบบความคิดเชิงเปรียบเทียบของมนุษย์ ผู้นำเสนอแนวคิดนี้คือ จอร์จ เลคอฟ (George Lakoff) และมาร์ก จอห์นสัน (Mark Johnson) ซึ่งได้เสนอแนวคิดอุปลักษณ์ในแนวทฤษฎีปริชาน (Cognitive theory) ในหนังสือชื่อ “Metaphor We Live By” ความคิดของเลคอฟและจอห์นสันได้แสดงให้เห็นว่าอุปลักษณ์นั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องของปริชาน หรือระบบความคิดและวิธีการมองโลกของมนุษย์ในแต่ละสังคม ความคิดนี้ นำไปสู่ความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับการศึกษาอุปลักษณ์ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ในระดับ “มโนทัศน์” (Concept) ดังนั้นการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดนี้จึงสามารถอธิบายอุปลักษณ์ได้ถึงระบบวิธีคิดของมนุษย์หรือระดับมโนทัศน์ที่มีลักษณะเชิงเปรียบเทียบเป็นอุปลักษณ์ หรือที่เรียกว่า อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor)

การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนววรรณศาสตร์ปริชานแตกต่างจากการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดเดิม กล่าวคือ ที่ผ่านมาผู้ใช้ภาษาส่วนใหญ่มองว่าอุปลักษณ์เป็นกลวิธีหนึ่งทางวรรณศิลป์ที่ใช้เพื่อตกแต่งถ้อยคำให้มีความไพเราะ สละสลวย ถือเป็นความสามารถพิเศษเฉพาะตนหรือเป็นพรสวรรค์ของกวี แต่ปัจจุบันการศึกษาอุปลักษณ์ได้มีการศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชานซึ่งเป็นการนำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบโดยอุปลักษณ์เหล่านั้นอาจไม่ได้ปรากฏอยู่เฉพาะในบทกวีเท่านั้น หากแต่ปรากฏอยู่ในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของมนุษย์ด้วย โดยเลคอฟและจอห์นสันเชื่อว่าภาษาสามารถสะท้อนความคิดของผู้ใช้ภาษาได้ ความคิดนี้ นำไปสู่ความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับการศึกษาอุปลักษณ์ที่เป็นปรากฏการณ์ในระดับ “มโนทัศน์” (Concept) ที่เชื่อว่าการวิเคราะห์ถ้อยคำ

อุปลักษณ์ (metaphorical expressions) ของผู้ใช้ภาษาจะช่วยแสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีระบบความคิด หรือมีความเข้าใจในเชิงเปรียบเทียบต่อสิ่งต่างๆ อย่างไร

โคเวคเซส (Kövecses, 2002: 10) ได้กล่าวถึงการเปรียบเทียบความเข้าใจแบบเดิมเรื่อง อุปลักษณ์กับแนวคิดเรื่องอุปลักษณ์ของเลคอฟและจอห์นสันในมโนทัศน์ภาษาศาสตร์ปริชานว่า อุปลักษณ์มิใช่มีหน้าที่เพียงเพื่อตกแต่งถ้อยคำให้สวยงาม แต่มีหน้าที่เพื่อทำให้เข้าใจมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ชัดเจน และไม่ได้ใช้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้ที่มีพรสวรรค์เท่านั้น หากแต่คนทั่วไปก็ใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน ดังนั้นอุปลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีไว้ตกแต่งทางภาษา แต่ถือเป็นสมบัติของระบบปริชานที่มนุษย์มี

เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 2003: 5) กล่าวว่า โดยพื้นฐานระบบวิธีคิดของมนุษย์เป็นแบบอุปลักษณ์ การกระทำและภาษาของเราจึงเป็นแบบอุปลักษณ์ด้วย อุปลักษณ์ที่พบในภาษาจึงไม่ได้เป็นเพียงถ้อยคำที่ผู้ใช้ภาษาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเท่านั้น หากแต่ยังเป็นผลผลิตที่ได้มาจากมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาด้วย เพราะถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ใช้สามารถสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่นำมาเปรียบเทียบได้ ซึ่งจะมีมโนทัศน์อย่างไรนั้นอาจแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ที่ผู้ใช้ภาษาได้เรียนรู้และวัฒนธรรมที่เป็นสมาชิกอยู่ด้วย

ความสำคัญของอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานเป็นการทำความเข้าใจสิ่งที่ป็นนามธรรมผ่านอีกสิ่งหนึ่งที่มีความเป็นรูปธรรมมากกว่า เป็นการทำความรู้จักสิ่งที่อยู่ไกลตัวผ่านทางสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว หรือทำความรู้จักสิ่งที่เราไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนผ่านทางสิ่งที่เราเคยมีประสบการณ์มาก่อน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเข้าใจสิ่งที่ป็นนามธรรมหรือสิ่งที่อยู่ไกลตัว หรือสิ่งที่เราไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Lakoff & Johnson, 2003: 4-5) โดยจำแนกอุปลักษณ์เป็นสองระดับ ดังนี้

1. รูปภาษาแสดงอุปลักษณ์หรือเรียกว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์ (metaphorical expressions) หมายถึง ถ้อยคำที่มีลักษณะเปรียบเทียบ ซึ่งผู้ใช้ภาษาใช้สื่อสารกันทั่วไปในชีวิตประจำวัน
2. อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor) หมายถึง ความคิดซึ่งมีลักษณะเป็นความเปรียบเทียบที่อยู่ในระบบปริชานของผู้ใช้ภาษา

อุปลักษณ์ทั้ง 2 ระดับข้างต้นมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เราใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันนั้นเป็นสิ่งที่ได้มาจากมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา ดังนั้นการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์จึงสามารถสะท้อนให้เห็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้

เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 2003: 3-6) อธิบายว่าอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor) มีรูปภาพที่แสดงอุปลักษณ์หรือ ถ้อยคำอุปลักษณ์ (metaphorical expressions) ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนจากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านั้นสะท้อนให้เห็นถึงระบบวิธีการคิด หรือมโนทัศน์ของมนุษย์ผู้ใช้นภาษานั้นได้ โดยสิ่งเหล่านั้นอาจมีลักษณะทางกายภาพแตกต่างกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างอุปลักษณ์ TIME IS MONEY

I don't *have* the time to give you.

How do you *spend* your time these days?

I've *invested* a lot of time in her.

Do you *have* much time left?

I *lost* a lot of time when I got sick.

(Lakoff & Johnson, 2003: 8)

จากถ้อยคำอุปลักษณ์ด้านบนที่พิมพ์ด้วยตัวเอียงหนานั้นแสดงการถ่ายโยงความหมายระหว่างแวดวงความหมายหนึ่งไปยังอีกแวดวงความหมายหนึ่ง จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการกล่าวถึงเวลาในลักษณะเชื่อมโยงกับสิ่งมีค่า เช่น มีการรอคอย ใช้จ่าย หรือลงทุน ในลักษณะเดียวกับที่ใช้ในการกล่าวถึงทรัพย์สิน เงินทอง โดยเลคอฟและจอห์นสันได้อธิบายถึงอุปลักษณ์นี้ว่าเป็นเพราะผู้ใช้ภาษามีระบบวิธีคิดหรือมโนทัศน์ร่วมกันว่า [เวลา คือ ทรัพย์สิน] หรือ TIME IS MONEY ดังนั้นอุปลักษณ์ตามแนวคิดนี้มิได้เป็นเพียงเรื่องของการใช้ภาษา แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องไปถึงระบบวิธีคิดหรือมโนทัศน์ของมนุษย์ได้อย่างชัดเจนด้วย

เลคอฟและจอห์นสันยังได้กล่าวว่าการใช้อุปลักษณ์เป็นการถ่ายโยงความคิดระหว่างถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายหนึ่งไปยังอีกถ้อยคำที่อยู่ในอีกแวดวงความหมายหนึ่ง โดยการถ่ายโยงความหมายนั้นจะถ่ายโยงระหว่างแวดวงความหมายต้นทาง (Source domain) ไปยังแวดวงความหมายปลายทาง (Target domain) แวดวงความหมายต้นทางมักจะเป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นรูปธรรม ส่วนแวดวงความหมายปลายทางมักจะเป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นนามธรรม

นอกจากนี้เลคอฟและจอห์นสันยังได้กล่าวถึงการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบว่ามี 2 รูปแบบ ได้แก่ อุปลักษณ์ (Metaphor) และนามนัย (Metonymy) โดยอุปลักษณ์เป็นการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบโดยมีการถ่ายโยงความหมายระหว่างแวดวงความหมายที่มีความแตกต่างกัน ส่วนนามนัยเป็นการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบโดยมีการถ่ายโยงความหมายในแวดวงเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น การกล่าวถึงบางส่วน (Part) ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วมีความหมายถึงสิ่งที่เป็นส่วนใหญ่ (Whole)

ตัวอย่างนามนัยที่มีลักษณะเป็น THE PART FOR THE WHOLE

Get *your butt* over here! We don't hire *longhairs*.

(Lakoff & Johnson, 2003: 38)

จากถ้อยคำอุปลักษณ์ด้านบนที่พิมพ์ด้วยตัวเอียงหนานั้นแสดงลักษณะของสิ่งที่เป็นบางส่วน (Part) ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ได้แก่ *your butt* และ *longhairs* ซึ่งเป็นอวัยวะร่างกายของมนุษย์จัดอยู่ในแวดวงความหมายของอวัยวะร่างกายของมนุษย์ นำไปใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงสิ่งที่เป็นส่วนใหญ่ (Whole) กล่าวคือ นำไปใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงมนุษย์ที่มีลักษณะดังกล่าว ซึ่งจัดอยู่ในแวดวงความหมายของมนุษย์ ตัวอย่างดังกล่าวมีการถ่ายโยงความหมายระหว่างแวดวงความหมายของอวัยวะร่างกายของมนุษย์ซึ่งเป็นแวดวงความหมายต้นทาง และแวดวงความหมายของมนุษย์ซึ่งเป็นแวดวงความหมายปลายทาง

การใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบเหล่านี้สามารถทำให้ทราบถึงกระบวนการรับรู้และความคิดของมนุษย์ได้เช่นเดียวกับอุปลักษณ์ แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในการถ่ายโยงความหมายก็ตาม ดังนั้นอุปลักษณ์และนามนัยจึงเป็นการนำถ้อยคำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบเหมือนกัน และยังสามารถ

แสดงถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะขอหมายรวมทั้งการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบทั้งที่อยู่ในรูปแบบอุปลักษณ์และนามนัยด้วย โดยจะเรียกการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบเหล่านั้นว่า อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor)

นอกจากนี้ครูซ (Cruse, 2004: 201-202) ยังได้กล่าวถึงการถ่ายโยงความหมายโดยอธิบายถึงการถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณ์ว่าเป็นการถ่ายโยงความหมายระหว่างแควงความหมายต้นทางไปยังแควงความหมายปลายทาง โดยเป็นการเข้าใจสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นแควงความหมายต้นทาง ด้วยการนำไปเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นแควงความหมายปลายทาง หรือเป็นการนำลักษณะเด่นของสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นแควงความหมายต้นทางไปเปรียบเทียบกับลักษณะเด่นของอีกสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นแควงความหมายปลายทาง ซึ่งมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของทั้งสองสิ่งเพื่อแสดงลักษณะเด่นที่มีร่วมกัน โดยความสัมพันธ์ของการถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณ์มี 2 ประเภท ได้แก่ การถ่ายโยงความหมายแบบภวสัมพันธ์ (Ontological correspondence) และการถ่ายโยงความหมายแบบญาณสัมพันธ์ (Epistemic correspondence) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะนำแนวคิดการถ่ายโยงความหมายเฉพาะวิธีการถ่ายโยงความหมายระหว่างแควงความหมายต้นทางไปยังแควงความหมายปลายทาง มาใช้เป็นแนวทางในการถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณ์ที่พบเพื่อแสดงให้เห็นลักษณะบางประการที่มีร่วมกันของสิ่งที่อยู่ต่างแควงความหมายกันเท่านั้น โดยไม่ได้ให้ความสำคัญหรือจำแนกว่าเป็นการถ่ายโยงความหมายประเภทใด

ตัวอย่างการถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ANGER IS HEAT OF FLUID IN CONTAINER หรือ [ความโกรธ คือ ความร้อนของของเหลวในภาชนะ]

Source		Target
HEAT OF FLUID	→	ANGER
Container		body
Heat of fluid		anger

Heat scale

anger scale

จากตัวอย่างการถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ANGER IS HEAT OF FLUID IN CONTAINER หรือ [ความโกรธ คือ ความร้อนของของเหลวในภาชนะ] เป็นการนำแนวคิดความหมายต้นทางคือความร้อนของของเหลวนำไปเปรียบเทียบกับความโกรธ โดยแสดงลักษณะเด่นที่มีร่วมกันเป็นคู่ เช่น การถ่ายโยงความหมายระหว่างภาชนะไปยังร่างกาย การถ่ายโยงความหมายระหว่างความร้อนของของเหลวไปยังความโกรธ หรือการถ่ายโยงความหมายระหว่างระดับความร้อนไปยังระดับความโกรธ แสดงให้เห็นว่าความโกรธและความร้อนของของเหลวนี้เป็นเรื่องที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกันโดยตรง แต่ผู้ใช้ภาษาสามารถเข้าใจได้ด้วยการเปรียบเทียบระหว่างความร้อนของของเหลวกับความโกรธ ซึ่งวิธีการถ่ายโยงความหมายดังกล่าวเป็นกระบวนการทางความคิดของผู้ใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นจากถ้อยคำอุปลักษณ์

แนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน ได้รับการยอมรับและได้มีผู้นำไปใช้เป็นแนวคิดสำคัญของการศึกษาอุปลักษณ์ในเวลาต่อมาอย่างกว้างขวางในภาษาต่างๆ หากพิจารณาอุปลักษณ์ส่วนใหญ่ตามที่เลคอฟและจอห์นสันได้เสนอไว้จะเห็นว่าเป็นอุปลักษณ์ที่ผู้ใช้ภาษาใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวันนั้น ไม่ได้ใช้ด้วยความตั้งใจ หรืออาจไม่ได้สังเกตว่าถ้อยคำเหล่านั้นเป็นอุปลักษณ์ ดังนั้นจึงเกิดข้อสงสัยที่ว่าถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างสรรค์โดยการตกแต่งถ้อยคำของผู้ใช้ภาษาซึ่งเลือกที่จะนำมาเปรียบให้เห็นนั้นจะเป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สามารถสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์หรือวิถีคิดในระบบการรับรู้ของผู้ใช้ภาษาได้เช่นเดียวกันหรือไม่

กิบส์ (Gibbs, 1994) ซึ่งให้เห็นว่าอุปลักษณ์ที่กวีหรือนักเขียนใช้นั้นไม่ได้เป็นการสร้างระบบวิถีคิดหรือมโนทัศน์ใหม่แต่อย่างใด หากแต่เป็นการนำเสนอมโนทัศน์แต่เดิมที่มีอยู่แล้วในแนวทางใหม่เท่านั้น ดังนั้นแม้ว่ากวีหรือนักประพันธ์จะตกแต่งถ้อยคำอย่างไร ถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านั้นก็ยังคงสะท้อนมโนทัศน์เดิมของผู้ใช้ภาษาได้ เช่น ถ้อยคำอุปลักษณ์ในวรรณกรรม หรือบทเพลงก็สามารถสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ ได้เช่นเดียวกัน

การศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากภาษาในเพลง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาเรื่องอุปลักษณ์ตามแนวคิดดังกล่าวจะช่วยทำให้เห็นโครงสร้างมโนทัศน์ของคนในสังคมได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ

ศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นประกอบกัน โดยมีแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสันเป็นแนวคิดสำคัญของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏในเพลงไทยเหล่านั้นสามารถสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อบุคคลที่สามได้

การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากภาษาในเพลงดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาเรื่องอุปลักษณ์ตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน ประกอบกับแนวคิดการถ่ายทอดของความหมายดังที่ได้กล่าวไป จะช่วยทำให้เห็นมโนทัศน์ของคนในสังคมได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นประกอบกัน โดยมีแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสันเป็นแนวคิดสำคัญของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏในเพลงไทยเหล่านั้นสามารถสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อบุคคลที่สามได้

2) แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์

โคเวคเซส (KÖvecses, 2015) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณ์ ในหนังสือชื่อ “Where Metaphors Come From” โดยได้กล่าวถึงปัจจัยตามบริบทที่พบบ่อยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของความคิด ได้แก่ ความรู้ของผู้พูด ผู้ฟัง และหัวข้อที่กล่าวถึง คำแวดล้อมที่อยู่โดยรอบ ชุดความคิดก่อนหน้าในหัวข้อเดียวกัน ความเชื่อและคตินิยม สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ บริบททางสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความสนใจและการให้ความสำคัญกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งของผู้ใช้ภาษา รวมถึงการใช้ร่างกายเป็นบริบท และระบบปริชานเป็นบริบท ปัจจัยดังกล่าวล้วนมีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ทั้งสิ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในงานวิจัยนี้

3) แนวคิดกลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theories)

ซิกมันด์ فروยด์ (Sigmund Freud) ผู้ก่อตั้งและเป็นผู้นำของแนวทฤษฎีนี้จนกลายเป็นแกนของการสร้างทฤษฎีและความคิดใหม่ของนักจิตวิทยาคนต่อมา فروยด์ได้สร้างทฤษฎีจิตไร้สำนึกของตนเองขึ้นมา โดยกล่าวถึงการทำงานของจิตว่าจิตมนุษย์เปรียบเสมือนก้อนน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ

ภาพที่ 2: การเปรียบเทียบจิตของมนุษย์

จากภาพก้อนน้ำแข็งส่วนที่โผล่ขึ้นมาจะน้อยมาก ส่วนนี้เป็นจิตสำนึก ส่วนจิตระดับใต้อำนาจเรียกว่าจิตใต้อำนาจซึ่งก็มีน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นจิตไร้สำนึกที่จมอยู่ในน้ำ فروยด์ได้กล่าวไว้ว่าจิตของมนุษย์นั้นส่วนใหญ่ไร้สำนึก และบริเวณไร้สำนึกนั้นเปรียบเสมือนดินแดนใต้ดินที่เก็บแรงกระตุ้น อารมณ์ และความคิดที่เก็บกอดมา โดยจิตไร้สำนึกเป็นส่วนที่มีบทบาทสำคัญในการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะพฤติกรรมบางอย่างที่มนุษย์กระทำออกไปโดยไม่รู้ตัว ซึ่งเกิดจากพลังของจิตไร้สำนึกที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้ทำไปตามหลักแห่งความพึงพอใจและความปรารถนาของตนเอง (นพมาศ อึ้งพระ, 2540: 3-4)

อีกทั้งแนวความคิดตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ยังได้กล่าวถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระบบใหญ่ๆ ได้แก่ id ego และ superego แต่ละระบบมีหน้าที่และองค์ประกอบเฉพาะของตนเอง ซึ่งการที่จะชี้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์นั้นเกิดจากระบบใดเป็นเรื่องที่ยาก หรืออาจจะเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของทั้งสามระบบก็เป็นได้

ระบบทั้งสามนี้เป็นแหล่งของพลังจิตประเภทต่างๆ ดังนี้ (นวลระออ สุภาพล, 2527: 30-36)

1) Id เป็นระบบแรกที่เกิดขึ้น เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนของจิตไร้สำนึก ประกอบด้วยปฏิกิริยาสะท้อนของร่างกาย แรงขับพื้นฐาน การสร้าง

มโนภาพ และการรับรู้ที่ได้ถูกเก็บกดไว้ เป้าหมายของ id เป็นทำให้บุคคลเกิดความสุขความพึงพอใจและลดความเจ็บปวด

การทำงานของ id จะทำงานโดยตัดขาดจากโลกภายนอก กล่าวคือ เราจะไม่รู้ในระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคม โดยจะรับรู้แต่เฉพาะในโลกของตนเอง พฤติกรรมที่แสดงออกจะใช้แต่ประสบการณ์เข้าข้างตนเองโดยไม่รับรู้ความเป็นจริงที่มองด้วยสายตาเป็นกลาง ไม่มีการพิจารณาว่าสิ่งใดถูกต้องเหมาะสม id เป็นส่วนที่ซับซ้อนไม่เป็นระเบียบ และขาดเหตุผล เรียกได้ว่าเป็นส่วนของบุคลิกภาพที่ยังไม่ได้รับการขัดเกลาหรือยังไม่ได้รับการปรับปรุง

2) Ego เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างบุคลิกภาพที่ติดต่อกับโลกภายนอกโดยตรง โดยมีการรับรู้อย่างมีสติ เพื่อหาวิธีสนองความต้องการอย่างถูกต้องเหมาะสมไม่เอาแต่ใจหรือเข้าข้างตนเอง รู้จักใช้เหตุผลและมองทุกอย่างด้วยสายตาเป็นกลาง

การทำงานของ ego จึงต้องมีการเรียนรู้ถึงวิธีที่ดีที่จะลดความตึงเครียดต่างๆ และมีการรับรู้ รู้จักแยกแยะสิ่งที่มีอยู่ในจิต เช่น มโนภาพ กับสิ่งที่เป็นจริงอยู่ภายนอก พลังของ ego จึงประกอบด้วยความคิด ความจำ การหาเหตุผล การตัดสินใจ การแยกแยะ และความแตกต่าง การสรุปกฎเกณฑ์และการสร้างนามธรรมถือได้ว่าเป็นส่วนของบุคลิกภาพที่มีเหตุผลและมีการรับรู้ที่ดี

3) Superego ประกอบด้วยความรู้สึคนึกคิด 2 ส่วน คือ

(1) ส่วนที่เป็นมโนธรรม คือ หิริ โอตตัปปะ หรือความละอายและเกรงกลัวต่อบาป เป็นส่วนที่บอกว่าสิ่งใดไม่ควรทำ และเมื่อบุคคลเกิดความต้องการที่จะทำในสิ่งนั้นอย่างรุนแรงก็จะลงโทษบุคคลนั้นด้วยการทำให้บุคคลที่นั้นๆ เกิดความรู้สึกลึกซึ้งต่อตนเอง

(2) ส่วนที่เป็นอุดมคติของ ego เป็นส่วนที่ประกอบด้วยความคาดหวังที่ดีงาม

นพมาศ อึ้งพระ (2540: 7-8) ได้อธิบายถึง Superego ว่าเป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับประเพณีและศีลธรรมที่มนุษย์รับไปไว้ในใจ โดยทั่วไปแล้วศาสนาเป็นแหล่งสำคัญของค่านิยมดังกล่าว สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักอีกแห่งที่ช่วยถ่ายทอดค่านิยมที่ถูกต้อง ศีลธรรมซึ่งเป็น

แหล่งของค่านิยมและประเพณีนั้นจะต้องสอนให้มนุษย์เข้าใจชีวิต มีคุณธรรม มีจิตใจที่ดีงาม ไม่ใช่สอนให้คนงมงายอย่างไรเหตุผล ดังนั้น superego ที่สมบูรณ์จึงควรมีเหตุผลและมีคุณธรรม

บทบาทการทำงานที่สำคัญของทั้งสามระบบที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน คือ Ego เป็นผู้ผสมผสานและขัดเกลาระหว่างความต้องการของ id และในขณะที่เดียวกันก็ต้องยอมรับความเป็นจริงภายนอกของ superego ด้วย การทำงานเช่นนี้เป็นเรื่องที่ยากมาก เนื่องจากโดยทั่วไป ego นั้นอ่อนแอและไม่มีพลังของตนเองแต่ได้พลังมาจาก id เราอาจจะถือว่า id เป็นส่วนของร่างกาย ego เป็นส่วนของจิตใจ และ superego เป็นส่วนของสังคม แต่จริงๆ แล้วทั้งหมดคือจิตมนุษย์

อีกทั้งยังมีเรื่องของสัญชาตญาณ พลังขับเคลื่อนทางเพศรวมถึงพลังคุ้มครองตนเองที่ فروยด์ให้ความสำคัญ (นวลละอ อสุภผล, 2527: 24-27) ดังนี้

พลังแห่งสัญชาตญาณ (Instincts) เป็นตัวแทนทางจิตวิทยาของต่อมกระตุ้นทางร่างกาย ส่วนที่เป็นจิตเรียกว่า ความอยาก (wish) ส่วนที่เชื่อมกับร่างกายเรียกว่า ความต้องการ (need) ตามความคิดของ فروยด์นั้นสัญชาตญาณเป็นตัวผลักดันและกำหนดแนวทางของพฤติกรรมอีกทางหนึ่ง

พลังขับเคลื่อนทางเพศ (Libido) เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ให้ความสำคัญ โดย فروยด์ได้เน้นถึงความสำคัญของแรงขับเคลื่อนทางเพศ และอธิบายความหมายของคำนี้ว่ามีได้หมายถึงความต้องการทางเพศเท่านั้น แต่มีความหมายกว้างไปถึงพฤติกรรมอื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกับเพศด้วย เช่น ความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความมานะบากบั่นที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ หรือความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งที่เกิดจากพลังขับเคลื่อนทางเพศทั้งสิ้น การแสวงหาความสุขจะเข้ามาประสมประสานเป็นแบบแผนพฤติกรรมนับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงช่วงต่อมาของชีวิต รวมถึงความรู้สึกทางเพศที่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่น อีกทั้งยังเป็นพลังที่ทำให้บุคคลมีความรักระหว่างบุคคลอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีพลังคุ้มครองตนเอง (Ego-instincts) แม้ว่าพลังขับเคลื่อนทางเพศจะเป็นพลังที่สำคัญในการบริหารบุคลิกภาพ แต่ก็ยังมีสัญชาตญาณอื่นๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อจะคุ้มครองตนเองด้วยเช่น สัญชาตญาณความกระหาย สัญชาตญาณหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด

ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดกลุ่มจิตวิเคราะห์ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัจจัยด้านจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ของคนในสังคมและสะท้อนมโนทัศน์ของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่สาม ผู้วิจัยคิดว่าแนวคิดดังกล่าวน่าจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันมีการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์และสะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามทั้งเหมือนและแตกต่างกันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในเพลงไทย

ที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อให้เห็นแนวทางการศึกษาและเข้าใจมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในเพลงไทย ได้แก่ งานของ มรินดา บูรรุ่งโรจน์ (2548) สินีนาฏ วัฒนสุข (2549) ทศวรรษ มณีวงษ์ (2555) อันธิกา คิชฐกิจ (2555) กรกนก รัมมะอัคร์ (2556) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและนับเป็นประโยชน์อย่างมากต่องานวิจัยนี้

งานวิจัยแรกที่มีการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในเพลงไทยคือ งานของ มรินดา บูรรุ่งโรจน์ (2548) ศึกษาเรื่อง “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปลักษณะและมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงจากเพลงลูกทุ่งไทย โดยวิเคราะห์ข้อมูลเพลงลูกทุ่งไทยจำนวน 3,994 เพลง แบ่งเป็นเพลงที่ขับร้องโดยนักร้องชาย 2,674 เพลง และเพลงที่ขับร้องโดยนักร้องหญิง 1,320 เพลง โดยมีแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยคือ ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งไทยมีจำนวน 528 อุปลักษณะ สามารถจัดประเภทตามความหมายของอุปลักษณะเป็น 4 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต อุปลักษณะธรรมชาติ และอุปลักษณะการเดินทาง และผลการศึกษาพบว่ามีผู้ใช้ภาษามโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงโดยมองว่าผู้หญิงเป็นสิ่งมีชีวิต ผู้หญิงเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ผู้หญิงเป็นธรรมชาติ และผู้หญิงเป็นการเดินทาง เช่น มโนทัศน์ผู้หญิงเป็นสิ่งมีชีวิต ประเภทพืช อุปลักษณะที่นำเอาพืชมาใช้ในการเปรียบเทียบที่กล่าวถึงผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็นชนิดของพืช ส่วนประกอบของพืช ลักษณะของพืช และอาการที่เกี่ยวข้องกับพืช งานวิจัยนี้ปรากฏการเปรียบเทียบผู้หญิงเป็นพืชจำพวกดอกไม้เป็นส่วนใหญ่ เช่น “กุหลาบเวียงพิงค์ดอกนี้มีเจ้าของ” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้หญิงว่า ผู้หญิงคือสิ่งที่สวยงาม

อีกงานวิจัยหนึ่งที่มีการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เป็นไปในลักษณะเดียวกันคือ งานของสินีนาฏ วัฒนสุข (2549) ศึกษาเรื่อง “อุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษาที่ใช้เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากล และเพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในเพลงไทยสากล โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเพลงไทยสากลที่พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือเพลงระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2546 จำนวนทั้งสิ้น 500 เพลง โดยใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักสามารถจัดประเภทตามความหมายอุปลักษณะได้ 12 ประเภท ได้แก่ 1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต 2. อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต 3. อุปลักษณะธรรมชาติ 4. อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ 5. อุปลักษณะการเดินทาง 6. อุปลักษณะความเจ็บป่วย 7. อุปลักษณะการเรียนรู้ 8. อุปลักษณะการแข่งขัน 9. อุปลักษณะธุรกิจ 10. อุปลักษณะการแสดง 11. อุปลักษณะการพนัน และ 12. อุปลักษณะการกระทำ อุปลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยที่มีต่ออารมณ์รัก ได้แก่ 1. อารมณ์รักเป็นสิ่งมีชีวิต 2. อารมณ์รักเป็นสิ่งไม่มีชีวิต 3. อารมณ์รักเป็นธรรมชาติ 4. อารมณ์รักเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ 5. อารมณ์รักเป็นการเดินทาง 6. อารมณ์รักเป็นความเจ็บป่วย 7. อารมณ์รักเป็นการเรียนรู้ 8. อารมณ์รักเป็นการแข่งขัน 9. อารมณ์รักเป็นธุรกิจ 10. อารมณ์รักเป็นการแสดง 11. อารมณ์รักเป็นการพนัน และ 12. อารมณ์รักเป็นการกระทำ

จากที่ได้กล่าวไปจะเห็นว่างานของสินีนาฏ วัฒนสุข (2549) นั้นมีลักษณะเดียวกันกับงานของมิรินคำ บุรรุ่งโรจน์ (2548) คือเป็นการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเพลงไทย อีกทั้งยังมีการจัดประเภทหมวดหมู่ของอุปลักษณะที่พบในลักษณะเดียวกันด้วย เช่น อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต หรืออุปลักษณะธรรมชาติ แต่จะแตกต่างกันที่ข้อมูลที่นำมาใช้วิเคราะห์ กล่าวคือ งานของมิรินคำ บุรรุ่งโรจน์ (2548) จะใช้กลุ่มตัวอย่างข้อมูลเป็นเพลงไทยลูกทุ่ง ส่วนงานของสินีนาฏ วัฒนสุข (2549) จะใช้กลุ่มตัวอย่างข้อมูลเป็นเพลงไทยสากล อีกทั้งการแบ่งกลุ่มตัวอย่างของมิรินคำ บุรรุ่งโรจน์ (2548) จะมีการแบ่งประเภทกลุ่มข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเภท คือ เพลงที่ขับร้องโดยผู้ชาย และเพลงที่ขับร้องโดยผู้หญิงซึ่งอาจมีผลต่อการเกิดอุปลักษณะที่แตกต่างกัน โดยการแบ่งกลุ่มข้อมูลในลักษณะนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่นๆ ที่ไม่ได้แบ่งข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์แยกระหว่างเพลงที่ขับร้องโดยผู้ชายและเพลงที่ขับร้องโดยผู้หญิงออกจากกัน เช่น งานของหทัยวรรณ มณีวงษ์ (2555) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณะที่เกี่ยวกับ

ผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างข้อมูลเป็นเพลงลูกทุ่งอีสานทั้งที่ขับร้องทั้งนักร้องชายและนักร้องหญิง ดังนี้

หทัยวรรณ มณีวงษ์ (2555) ศึกษาเรื่อง “อุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปคำอุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งอีสาน และหาความเชื่อมโยงระหว่างรูปคำที่ใช้เป็นอุปสรรคกับวิถีชีวิตของชาวอีสานเพื่อทำให้เห็นมโนทัศน์ของคนอีสานผ่านรูปคำอุปสรรค โดยใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive linguistics) ข้อมูลที่ใช้คือเพลงลูกทุ่งอีสานที่ขับร้องโดยนักร้องชายและนักร้องหญิงที่มีภูมิลำเนาเป็นชาวอีสาน จำนวน 1,406 เพลง ผลการศึกษาพบว่ารูปคำอุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้ชายมีจำนวน 146 รูปคำ และรูปคำอุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้หญิงมีจำนวน 169 รูปคำ กล่าวคือ มีการใช้รูปคำอุปสรรคเปรียบเทียบกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย โดยรูปคำอุปสรรคเกี่ยวกับผู้ชายแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ สิ่งของ ธรรมชาติ พืช การเดินทาง และอาหาร ตามลำดับ ส่วนรูปคำอุปสรรคเกี่ยวกับผู้หญิงแบ่งออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ มนุษย์ พืช สิ่งของ สัตว์ ธรรมชาติ อาหาร การเดินทาง และนามธรรม รูปคำอุปสรรคที่นำมาใช้เปรียบเทียบกับผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่ง เป็นรูปคำที่มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนอีสานและอาชีพเกษตรกรรม ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของผู้ชายและผู้หญิงอีสาน นอกจากนี้ยังแสดงถึงมโนทัศน์ของคนอีสานที่มีต่อสิ่งแวดล้อมกับการมองโลกด้วย

นอกจากงานวิจัยที่ศึกษาอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเพลงไทย เช่น งานของมิรินคำ บูรรุ่งโรจน์ (2548) และสินีนากู วัฒนสุข (2549) แล้ว ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ของเรื่องต่างๆ ที่มากกว่าหนึ่งเรื่อง เช่น งานของหทัยวรรณ มณีวงษ์ (2555) ซึ่งศึกษาทั้งอุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้ชายและอุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้หญิง โดยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างข้อมูลประเภทเดียวคือ เพลงลูกทุ่งอีสาน ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น อย่างไรก็ตามงานของหทัยวรรณ มณีวงษ์ (2555) ไม่ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบหาความแตกต่างระหว่างอุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้ชายและอุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้หญิงเหล่านั้นอย่างชัดเจนว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

นอกจากนี้ยังมีงานของอันธิกา ดิษฐกิจ (2555) ที่ศึกษาอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ในเพลง โดยไม่ได้กำหนดว่าจะศึกษาอุปสรรคเชิงมโนทัศน์เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ศึกษาอุปสรรคเชิง

มโนทัศน์ทั้งหมดที่ปรากฏในเพลงที่ประพันธ์โดยผู้แต่งท่านหนึ่ง คือ นิติพงษ์ ห่อนาค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาว่ามีอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เรื่องใดบ้างที่ปรากฏอยู่ในเพลงของผู้แต่งท่านนี้ และอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในแต่ละเรื่องนั้นสะท้อนระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาอย่างไร ดังนี้

อันธิกา ดิษฐกิจ (2555) ศึกษาเรื่อง “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในบทเพลงความรักที่ประพันธ์โดย นิติพงษ์ ห่อนาค” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะและมโนทัศน์ในเรื่องต่างๆ ที่พบจากอุปลักษณะในบทเพลงความรักซึ่งประพันธ์โดยนิติพงษ์ ห่อนาค โดยใช้ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานและแนวคิดอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของเลคอฟและจอห์นสันในการวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่ปรากฏแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความรัก แสดงให้เห็นว่าความรักเป็นสิ่งมีชีวิต เป็นสิ่งไม่มีชีวิต เป็นธรรมชาติ เป็นสุขภาพ เป็นการเดินทาง เป็นการศึกษา เป็นการแข่งขัน เป็นการทำงาน เป็นการค้าการลงทุน และเป็นการแสดง 2. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้มีความรัก แสดงให้เห็นว่าผู้มีความรักเป็นสิ่งมีชีวิต เป็นสิ่งไม่มีชีวิต และเป็นธรรมชาติ 3. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิง แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นสิ่งมีชีวิต เป็นธรรมชาติ และเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ 4. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้ชาย แสดงให้เห็นว่าผู้ชายเป็นสิ่งมีชีวิต เป็นสิ่งไม่มีชีวิต และเป็นธรรมชาติ 5. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับใจ แสดงให้เห็นว่าใจเป็นสิ่งมีชีวิต เป็นสิ่งไม่มีชีวิต เป็นธรรมชาติ และเป็นสถานที่ 6. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่าธรรมชาติเป็นสิ่งมีชีวิต

จากลักษณะของงานวิจัยที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นผู้วิจัยพบว่ามีงานวิจัยอีกลักษณะหนึ่งที่เป็นการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในเพลงไทยที่มุ่งศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เรื่องใดเรื่องหนึ่งจากกลุ่มตัวอย่างข้อมูลเพลงไทยที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพลงไทยลูกทุ่งยุคก่อน เพลงไทยลูกทุ่งยุคปัจจุบัน และเพลงไทยสากลยุคปัจจุบัน เพื่อพิจารณาหาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เหมือนและแตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างข้อมูลเพลงไทยทั้งสามประเภทดังกล่าว ได้แก่ งานวิจัยของกรรณก รัมมะอัคร์ (2556) ดังนี้

กรรณก รัมมะอัคร์ (2556) ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบอุปลักษณะความรักในเพลงไทยลูกทุ่งกับเพลงไทยสากล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับความรักในเพลงไทยลูกทุ่งยุคก่อน เพลงไทยลูกทุ่งยุคปัจจุบัน และเพลงไทยสากลยุคปัจจุบัน วิเคราะห์ห่มโนทัศน์เกี่ยวกับ

ความรักที่พบในเพลงไทยลูกทุ่งยุคก่อน เพลงไทยลูกทุ่งยุคปัจจุบัน และเพลงไทยสากลยุคปัจจุบัน และเปรียบเทียบอุปลักษณความรักที่ปรากฏในเพลงไทยลูกทุ่งยุคก่อน เพลงไทยลูกทุ่งยุคปัจจุบัน และเพลงไทยสากลยุคปัจจุบัน โดยใช้ทฤษฎีอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ของเลคอฟและจอห์นสัน และแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโยงความหมายของครูช โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเพลงไทยลูกทุ่งยุคก่อนจากหนังสือพินานเพลง เล่ม 1-4 เพลงไทยลูกทุ่งยุคปัจจุบันจากหนังสือเพลงลูกทุ่งเพื่อชีวิต Vol.1 – Vol.5 ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2553 – 2555 และเพลงไทยสากลยุคปัจจุบันจากหนังสือเพลง The Guitar Year Book ตีพิมพ์ในปีพ.ศ. 2551 – 2555 ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความรักทั้งหมด 16 อุปลักษณ ได้แก่ 1. [ความรักคือมนุษย์] 2. [ความรักคือพืช] 3. [ความรักคือสัตว์] 4. [ความรักคือทรัพย์สิน] 5. [ความรักคืออาหาร] 6. [ความรักคือสิ่งก่อสร้าง] 7. [ความรักคือธรรมชาติ] 8. [ความรักคือสิ่งเหนือธรรมชาติ] 9. [ความรักคือการแสดง] 10. [ความรักคือการแข่งขัน] 11. [ความรักคือการเดินทาง] 12. [ความรักคือการเรียน] 13. [ความรักคือการเจ็บป่วย] 14. [ความรักคือสิ่งของ] 15. [ความรักคือสงคราม] และ 16. [ความรักคือเพลง] ซึ่งมีกระบวนการถ่ายโยงทางความหมาย 2 ประเภท ได้แก่ การถ่ายโยงความหมายแบบภวสัมพันธและการถ่ายโยงความหมายแบบญาณสัมพันธ ส่วนการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณเกี่ยวกับความรักพบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ [ความรักคือสงคราม] เฉพาะในเพลงไทยลูกทุ่งยุคปัจจุบัน และพบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ [ความรักคือเพลง] เฉพาะในเพลงไทยสากลยุคปัจจุบันเท่านั้น โดยในเพลงไทยลูกทุ่งยุคก่อนไม่พบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ [ความรักคือสงคราม] [ความรักคือสิ่งก่อสร้าง] [ความรักคือการแสดง] [ความรักคือการเรียน] และ [ความรักคือเพลง] นอกจากนี้อุปลักษณเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความรักในเพลงไทยลูกทุ่งยุคก่อนยังมีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมชนบทและวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ในขณะที่เพลงไทยลูกทุ่งยุคปัจจุบันมีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณที่แสดงให้เห็นถึงความทันสมัย ความเจริญเติบโตของสังคมมากขึ้น เช่นเดียวกับถ้อยคำอุปลักษณที่พบในเพลงไทยสากลยุคปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองที่มีอิทธิพลไปสู่สังคมชนบท อย่างไรก็ตามพบว่าในเพลงไทยลูกทุ่งยุคปัจจุบันมีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณที่สะท้อนวิถีชีวิตสภาพความเป็นอยู่ของสังคมชนบท รวมถึงประเพณีพื้นบ้านให้เห็นอยู่ด้วยเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปถัมภ์ในเพลงไทยโดยใช้กรอบแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสันดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงมุมมองความคิดหรือมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นแนวคิดสำคัญในงานวิจัยนี้เพื่ออธิบายว่าถ้อยคำอุปถัมภ์ที่เกี่ยวกับบุคคลที่สามที่ปรากฏในเพลงไทยนั้นสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดหรือมโนทัศน์ของคนไทยอย่างไร และงานวิจัยต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ข้างต้นนั้นผู้วิจัยจะนำแนวคิดและวิธีการวิเคราะห์ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการศึกษาอุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ของงานวิจัยนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อบุคคลที่สามของความรักที่นำเสนอผ่านถ้อยคำอุปถัมภ์ในเพลงไทย
- 2) ทำให้ทราบถึงมโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย
- 3) ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย
- 4) เป็นแนวทางในการเข้าถึงมโนทัศน์และวัฒนธรรมของคนไทยปัจจุบันได้ทางหนึ่ง

บทที่ 2

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ได้ 13 ประเภท ได้แก่ 1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] 2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] 3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] 4. [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] 5. [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง] 6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติ] 7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] 8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] 9. [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] 10. [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] 11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] 12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] และ 13. [บุคคลที่สาม คือ สถานที่] ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายของมนุษย์นำมาใช้เป็นแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแฉวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อวัยวะ” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ การเป็นอวัยวะส่วนเกิน มาใช้เปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในแฉวงความหมายนี้ เช่น “มือที่สาม”, “ใจที่สาม”

ตัวอย่าง

- (1) “ฉันไม่यरักเธอเป็นคนที่สอง ฅนต้องยอมเป็นมือที่สาม ทำให้ใครอีกคนต้องเสียใจ”
(คนที่ 2 มือที่ 3 – ซินเดอเรลล่า)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] → [บุคคลที่สาม]

มือที่สาม

บุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (1) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “มือที่สาม” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการเป็นอวัยวะส่วนเกิน เนื่องจากอวัยวะในร่างกายของมนุษย์ถูกสร้างมาให้มีมือเพียงสองมือก็เพียงพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่จำเป็นต้องมีมือที่สามเพิ่มเข้ามา การใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีมุมมองต่อบุคคลที่สามว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ เพราะเป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามาเป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ของความรักระหว่างคู่รัก

(2) “เพิ่งรู้เป็นใจที่สามเลยต้องซ้ำแบกรับผลที่ไปแหกกฎรักคนมีเจ้าของ น้ำตาเลยนองหัวใจ” (ความรักไม่อนุญาต – ปันดดา เรื่องวุฒิ)

แวดวงความหมายต้นทาง

แวดวงความหมายปลายทาง

[อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา]

[บุคคลที่สาม]

ใจที่สาม

บุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (2) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “ใจที่สาม” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการเป็นอวัยวะส่วนเกิน เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนที่มีใจผูกพันกันซึ่งมีหัวใจกันคนละดวง การที่บุคคลที่สามถูกเปรียบเป็นใจที่สาม จึงเป็นอวัยวะที่เป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ เพราะเป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามาเป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ของความรักระหว่างคู่รัก

2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้นิยามความหมายของคำว่า “ผู้ร้าย” หมายถึง น. โจร, อาชญากร; ตัวโง่งในการแสดงละครหรือภาพยนตร์ เป็นต้น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 786) คำว่า “โจร” หมายถึง น. ผู้ร้ายที่ลักขโมยหรือปล้นสะดมทรัพย์สินผู้อื่น เป็นต้น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 341) ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของคำว่า “ผู้ร้าย” ในงานวิจัยนี้ว่าหมายถึง ผู้ที่ลักขโมย ปล้นสะดมทรัพย์สิน หรือลอบทำสิ่งที่ตนไม่มีสิทธิ์หรือไม่ได้รับอนุญาต คำว่า “ผู้ต้องหา” หมายถึง บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล และคำว่า “จำเลย” หมายถึง ผู้ถูกฟ้องความ

อุปถัมภ์เชิงมนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] เป็นการนำมนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ร้าย ผู้ต้องหา หรือจำเลย นำมาใช้เป็นแนวคิดความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแนวคิดความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ พฤติกรรมหรือการกระทำบางอย่างของ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย และสถานภาพที่ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย ได้รับ นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่สาม และสถานภาพของบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปถัมภ์ที่อยู่ในแนวคิดความหมายนี้ เช่น “ผู้ร้าย”, “ขโมย”, “วิ่งราว”, “โดนข้อหา”, “โดนฟ้อง”

ตัวอย่าง

(3) “แต่ว่าเราก็รักกัน เรามันน่าไม่อาย ยิ่งคิดยิ่งเหมือนผู้ร้ายต้องหลบต้องซ่อนทำ” (นรกในใจ – ปาน ธนพร)

แนวคิดความหมายต้นทาง

แนวคิดความหมายปลายทาง

[ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

[บุคคลที่สาม]

ผู้ร้าย

บุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (3) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปสรรคคือ “ผู้ร้าย” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายของผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยการใช้คำนามเรียกผู้ร้ายโดยตรงลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้คำนามแสดงลักษณะอาชีพของบุคคลที่กระทำผิดกฎหมายและเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ต้องแอบกระทำความผิดนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นเป็นบุคคลที่กระทำความผิด มีความประพฤติที่ไม่ดีและไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม

(4) “แต่วันนี้มีเหตุผล ขอเป็นคนไม่ห้ามใจ กล้าดียังไงมาขโมยของสำคัญ” (หวง – ปาน ธนพร)

จากตัวอย่างที่ (4) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปสรรคคือ “ขโมย” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับถึงการกระทำของบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้กริยาที่แสดงพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ร้ายในลักษณะของขโมยที่แอบลักขโมยสิ่งของจากผู้อื่น โดยที่ผู้ที่เป็นเจ้าของนั้นไม่ได้อนุญาต และทำให้เกิดความเดือดร้อน นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับถึงการกระทำของบุคคลที่สามที่แอบเข้าไปแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่ง โดยที่บุคคลที่หนึ่งไม่ได้อนุญาต และทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความเดือดร้อนและทุกข์ใจ สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นเป็นบุคคลที่

กระทำคามผิด และไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งคนในสังคมไม่ควรเข้าไปใกล้ชิดหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับพัวพันด้วยเพราะอาจเดือดร้อนได้

(5) “ถ้าไม่เหลือแล้วยางอาย จะต้องได้ในทันที มาขอกันเลยดีจาย่าวี่งราว” (ขอดีจาย่าวี่งราว - บลู่เบอร์รี่ อาร์สยาม)

แหวดวงความหมายต้นทาง

แหวดวงความหมายปลายทาง

[ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

[บุคคลที่สาม]

วี่งราว

การกระทำของบุคคลที่สามที่แอบแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่ง

จากตัวอย่างที่ (5) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ คือ “วี่งราว” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแหวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับกรกระทำของบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้กริยาที่แสดงพฤติกรรมของผู้ร้ายในลักษณะของขโมยที่แอบลักขโมยสิ่งของจากผู้อื่นโดยที่ผู้ที่เป็นเจ้าของนั้นไม่ได้อนุญาต และทำให้เกิดความเดือดร้อนนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับกรกระทำของบุคคลที่สามที่แอบเข้าไปแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่งโดยที่บุคคลที่หนึ่งไม่ได้อนุญาต และทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความเดือดร้อนและทุกข์ใจ สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นเป็นบุคคลที่มีความประพฤติที่ไม่ดี กระทำคามผิด และอาจก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นได้

(6) “อยากให้เธอฟังเสียงใจครวญมา โดนข้อหาแย่งแฟนชาวบ้าน มั่นทรمانเกินทน ไม่มีใครฟังเหตุผล” (คำพิพากษา – ตี้กแต่น ชลดดา)

แหวดวงความหมายต้นทาง

แหวดวงความหมายปลายทาง

[ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

[บุคคลที่สาม]

โคนข้อหา

สถานภาพของบุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (6) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “โคนข้อหา” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับสถานภาพของบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ขมาเปรียบเทียบคือการนำคำกริยาที่ใช้กับผู้ต้องหา ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดกฎหมาย มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับสถานภาพของบุคคลที่สามที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดด้วยการแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นอาจต้องทนทุกข์เนื่องจากเป็นบุคคลที่กระทำความผิด มีความประพฤติที่ไม่ดี และไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม

(7) “จะรักต่อแต่ขอห่าง เพราะที่นั้งเป็นรอง ไม่ข้ามฝั่งแต่ยังโคนฟ้อง คนที่เป็นเจ้าของทำ เป็นมองกลัวฉันแย่งแฟน” (แค่ช่วยห่างเธอจะตายไหม –เอเซียอาร์สยาม)

แวดวงความหมายต้นทาง

แวดวงความหมายปลายทาง

[ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

[บุคคลที่สาม]

โคนฟ้อง

สถานภาพของบุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (7) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “โคนฟ้อง” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับสถานภาพของบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ขมาเปรียบเทียบคือการนำคำกริยาที่ใช้กับจำเลย ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกฟ้องว่าเป็นบุคคลที่กระทำผิดกฎหมาย มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับสถานภาพของบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกฟ้องว่ากระทำความผิดด้วยการแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม และคนในสังคมรับรู้การกระทำผิดนั้น

3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย]

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้นิยามความหมายของคำว่า “ผู้ป่วย” หมายถึง น. ผู้ที่ไม่สบายเพราะ โรคหรือความไข้หรือเหตุอื่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 785) ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของคำว่า “ผู้ป่วย” ในงานวิจัยนี้ว่าหมายถึง ผู้ที่ไม่สบายเพราะ โรคหรือความไข้หรือเหตุอื่น ในที่นี้หมายรวมถึงผู้ที่มีอาการทางจิต และผู้ที่ติดยาเสพติดด้วย

อุปสรรคเชิงมนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย]เป็นการนำมนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยนำมาใช้เป็นแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแวดวงความหมายปลายทางโดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ผู้ป่วย” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ อาการและพฤติกรรมบางอย่างของผู้ป่วย นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงกิริยาอาการและพฤติกรรมของบุคคลที่สามพบถ้อยคำอุปสรรคที่อยู่ในแวดวงความหมายนี้ เช่น “โรคจิตกำเริบ”, “ลงแดง”, “ตัวสั้น”, “ปากแห้ง”

ตัวอย่าง

(8) “ถามหน่อยเธอเป็นอะไร โรคจิตกำเริบไข้ไหม ถึงได้ตามล้างจองเวรฉันอย่างนี้” (ก๊อดไม่ปล่อย – ไฮเปอร์)

แวดวงความหมายต้นทาง

แวดวงความหมายปลายทาง

[ผู้ป่วย]

[บุคคลที่สาม]

โรคจิตกำเริบ

กิริยาอาการของบุคคลที่สามที่ไม่

สามารถควบคุมอารมณ์หรือการ

กระทำตนเองได้

จากตัวอย่างที่ (8) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปสรรคคือ “โรคจิตกำเริบ” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงกิริยาอาการของบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้กิริยาที่แสดงอาการของผู้ป่วย

โรคจิตที่อาการทางจิตกำเริบ จึงไม่สามารถควบคุมอารมณ์หรือการกระทำของตนเองได้และอาจสร้างความเดือดร้อนวุ่นวายแก่ผู้อื่น นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับกิริยาอาการของบุคคลที่สามที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์หรือการกระทำของตนเองได้ จึงต้องการเข้ามาทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักให้เกิดความเดือดร้อน สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว เพราะไม่สามารถใช้สติในการควบคุมอารมณ์หรือการกระทำของตนเองได้ จึงอาจสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น

(9) “ถ้ามันใกล้จะลงแดง จะต้องแย่งในทันที จะยกให้ใช้ฟรีๆ นี่พูดเลย” (ขอคิดอย่างวิงวอน – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

(10) “มีเจ้าของยังจะชน อยากได้จนตัวสั้นๆ ปากแห้งจนมีอาการขนาดนี้” (ขอคิดอย่างวิงวอน – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[ผู้ป่วย]

[บุคคลที่สาม]

อาการป่วย

อาการอยากได้ของของผู้อื่น

ลงแดง, ตัวสั้น, ปากแห้ง

กิริยาอาการของบุคคลที่สามที่มีความต้องการอย่างมาก

จากตัวอย่างที่ (9) และ (10) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ ได้แก่ ลงแดง, ตัวสั้น, ปากแห้ง ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับกิริยาอาการของบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้กิริยาที่แสดงอาการของผู้ป่วยติดยาเสพติดที่กำลังมีความต้องการเสพยาอย่างมาก นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับกิริยาอาการของบุคคลที่สามที่กำลังมีความต้องการอย่างมากที่จะแย่งคนกลางไปจากบุคคลที่หนึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ต่ำต้อย ไม่มีความสำคัญ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

4. [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา]

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้นิยามความหมายของคำว่า “นักกีฬา” หมายถึง น. ผู้ชอบเล่นกีฬา, ผู้เข้าแข่งขันกีฬา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 612) ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของคำว่า “นักกีฬา” ในงานวิจัยนี้ว่าหมายถึง ผู้ที่เล่นหรือเข้าแข่งขันกีฬา

อุปสรรคเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับนักกีฬานำมาใช้เป็นแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแวดวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “นักกีฬา” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ สถานภาพของนักกีฬา และผลการแข่งขันที่นักกีฬาได้รับพบด้วยคำอุปสรรคที่อยู่ในแวดวงความหมายนี้ เช่น “ตัวสำรอง”, “แพ้”

ตัวอย่าง

(11) “ซ้ำที่รู้ว่าฉันแค่ตัวสำรอง ได้ครองเธอก็เพียงชั่วคืนเท่านั้น เพราะสุดท้ายไม่ใช่คนเคียงคู่กัน เมื่อเธอทอดแค้นเพียงเขาให้ยิ้ม” (มีคาเวลาเธอเหงา – ปันดดา เรื่องวุฒิ)

จากตัวอย่างที่ (11) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยพบด้วยคำอุปสรรคคือ “ตัวสำรอง” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับนักกีฬานำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงสถานภาพของบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้คำนามที่แสดงสถานภาพของนักกีฬาซึ่งเป็นสถานภาพที่ต่ำกว่าหรือที่ไม่ทัดเทียมนักกีฬาตัวจริง นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงสถานภาพของบุคคลที่สามว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ มีสถานภาพต่ำกว่าหรือไม่ทัดเทียมบุคคลที่หนึ่ง

(12) “ทำไมชอบทำให้ฉันอ่อนแอ ก่อนจบด้วยการต้องแพ้อย่างเดิม เชนะเธอ เธออย่าทำให้ฉันเริ่มได้ใหม่” (ชอบเป็นของเธอ – เกิร์ลลี่เบอร์รี่)

แสดวงควมหมยต้นทง

แสดวงควมหมยปลยทง

[นักร์พง]

→

[บุคลลที่สยม]

แพ้

ผลจกรกรกระทำที่บุคลลที่
สยมได้รบ

จกรตัวอย่างที่ (12) เป็นเพลงที่บุคลลที่สยมเป็นผู้ร้อง โดยพบถ้อยคำอุปลักษณะคือ “แพ้” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแสดวงควมหมยที่เกี่ยวข้องกับนักร์พงนำมาใช้กล่าวเปรียบเทยบถึงผลจกรกระทำที่บุคลลที่สยมได้รบ โดยลักษณะเด่นที่เทียบมเปรยบเทยบคือ กรการใช้ผลการแข่งขันของนักร์พงที่แพ้การแข่งขัน นำมมาใช้กล่าวเปรียบเทยบถึงบุคลลที่สยม สะท้อนให้เห็นว่าบุคลลที่สยมเป็นบุคลลที่มีสदनภพที่ต่ำด้อย ไม่มีความสมมรถ และไม่มีความสำคัญ

5. [บุคลลที่สยม คือ นักร์แสดง]

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้นิยมควมหมยของคำว่า “ดกร” หมยถึงน. เรยกรบุคลลที่แสดงนำหรือมีชื่อเลยงในศิลปะกรแสดงในทงใดทงหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 431) ผู้วิจัยจึงได้นำควมหมยดังกล่าวมานิยมควมหมยของคำว่า “นักร์แสดง” ในงนวิจัยนี้ว่าหมยถึง บุคลลที่ได้แสดงหรือรับบทภทในศิลปะกรแสดงต่งๆ

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคลลที่สยม คือ นักร์แสดง] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับนักร์แสดงนำมาใช้เป็นแสดวงควมหมยต้นทงเพื่ออธิบายถึงบุคลลที่สยมซึ่งเป็นแสดวงควมหมยปลยทง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “นักร์แสดง” กับ “บุคลลที่สยม” ได้แก่บทภทที่นักร์แสดงได้รบ นำมมาใช้กล่าวเปรียบเทยบถึงสदनภพของบุคลลที่สยม พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในแสดวงควมหมยนี้ เช่น “พระรอง”, “รับบท”

ตัวอย่าง

(13) “ให้ลงกระทะทองแดงก็ไหวฉันยอม ก็เชอทั้งสวยทั้งน่ารัก ฉันเองก็อยากลองของ ซาตินี้ขอเป็นพระรองของเธอคนเดียว” (พระรอง – วิด ไฮเปอร์ อาร์สยาม)

แฉวงควมหมยต้นทง

แฉวงควมหมยปลยทง

[นักรแฉง]

→

[บุครลที่สยม]

พระรอง

สถนภพของบุครลที่สยม

จกตัวอย่างที่ (13) เป็นเพลงที่บุครลที่สยมเป็นผู้ร้อง โดยพบถ้อยคำอุปลักษณะคือ “พระรอง” ซึ่เป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงควมหมยที่เกี่ยวข้องกับนักรแฉงนำมาใช้กล่วเปรียบเทียบถึงสถนภพของบุครลที่สยม โดยลักษณะเด่นที่ยกมเปรียบเทียบคือการใช้ค่านมที่แสดงบทภทของนักรแฉงที่ได้รับบทรองซึ่เป็นบทที่ด้อยกว่หรือไม่ทัดเทียมนักรแฉงนำ นำมมาใช้กล่วเปรียบเทียบถึงสถนภพของบุครลที่สยม สะท้อนให้เห็นว่าบุครลที่สยมนั้นเป็นบุครลที่ไม่มีควมสำคัญ มีสถนภพด้อยกว่หรือไม่ทัดเทียมบุครลที่หนึ่ง

(14) “รับบทเป็นคนหน้าด่าน รับ โทษทัณฑ์อยู่กับน้ำตา อยากดยข้มไปซาติหน้า เพื่อโลกเมตดไให้รักสมหวัง” (คำพิพทภษ – ตั๊กแตน ชลด)

แฉวงควมหมยต้นทง

แฉวงควมหมยปลยทง

[นักรแฉง]

→

[บุครลที่สยม]

รับบท

สถนภพของบุครลที่สยม

จกตัวอย่างที่ (14) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐนษะบุครลที่สยม พบถ้อยคำอุปลักษณะคือ “รับบท” ซึ่เป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงควมหมยที่เกี่ยวข้องกับนักรแฉงนำมาใช้กล่วเปรียบเทียบถึงการรับสถนภพของบุครลที่สยม โดยลักษณะเด่นที่ยกมเปรียบเทียบคือการใช้คำกริยที่แสดงถึง

การรับบทบาทที่ต่ำต้อยของนักแสดงนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงการรับสถานภาพของบุคคลที่สามสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นเป็นบุคคลที่มีสถานภาพต่ำต้อยและไม่มีความสำคัญ

6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติต้อย]

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้นิยามความหมายของคำว่า “ต้อย” หมายถึง น. ต่ำกว่าโดยคุณสมบัติ รูปสมบัติ หรือตำแหน่งหน้าที่ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 426) ผู้วิจัยจึงได้นำความหมายดังกล่าวมานิยามความหมายของคำว่า “ผู้ที่มีคุณสมบัติต้อย” ในงานวิจัยนี้ว่าหมายถึง ผู้ที่มีสถานภาพหรือคุณลักษณะประจำตัวที่ต้อยหรือต่ำกว่าคนทั่วไป หรือเป็นผู้ที่ไม่เป็นที่ต้องการของผู้อื่น

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติต้อย] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีคุณสมบัติต้อย นำมาใช้เป็นแนวคิดความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแนวคิดความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ผู้ที่มีคุณสมบัติต้อย” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ สถานภาพของผู้ที่มีคุณสมบัติต้อย นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงสถานภาพของบุคคลที่สามพบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในแนวคิดความหมายนี้ เช่น “ทาส”, “แขกไม่ได้รับเชิญ”

ตัวอย่าง

(15) “ยอมฉันยอมเป็นทาสรักเธอต่อไป ยอมทั้งใจก็ฉันรักเธอ ไม่ต้องใจเลย ก็เพียงแคร์รักเธอทั้งหัวใจ” (เป็นซูไม่รู้ว่า - เวส ป้า อาร์สยาม)

แนวคิดความหมายต้นทาง

แนวคิดความหมายปลายทาง

[ผู้ที่มีคุณสมบัติต้อย]

→

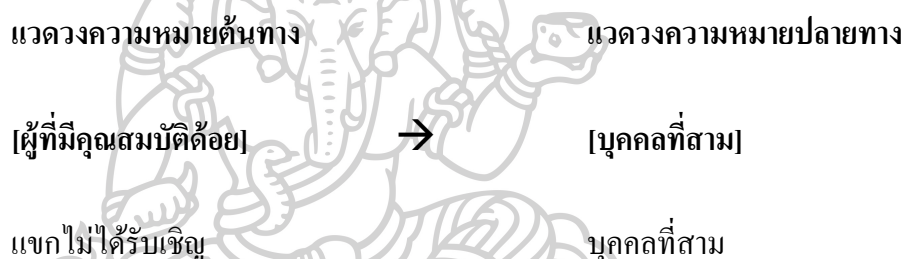
[บุคคลที่สาม]

ทาส

บุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (15) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “ทาส” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีคุณสมบัติด้อยนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้คำนามเรียกผู้ที่ยอมตนให้ตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่น เนื่องจากเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย นำมากล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สามว่าเป็นผู้ยอมตกอยู่ในอำนาจของคนกลาง สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีสถานภาพต่ำด้อย ไม่มีความสำคัญ ยอมตกอยู่ในอำนาจของคนกลางโดยไม่เรียกร้องสิ่งใด

(16) “ไม่ต้องกลัวว่าฉันจะเป็นแขกไม่ได้รับเชิญ ฉันรู้ฉันเป็นส่วนเกิน ส่วนเกินต้องเดินลำพัง” (ส่วนเกินต้องเดินลำพัง – เอิร์น สุรัตน์ติกานต์)

จากตัวอย่างที่ (16) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “แขกไม่ได้รับเชิญ” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีคุณสมบัติด้อยนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้ถ้อยคำเรียกผู้ที่ไม่ได้รับการต้อนรับ ซึ่งด้อยกว่าแขกอื่นๆ ที่ได้รับเชิญมา นำมาใช้เปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญและไม่เป็นที่ต้องการ

7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นำมาใช้เป็นแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแวดวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สัตว์” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ พฤติกรรมและชนิดของสัตว์ นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับกรกระทำของบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในแวดวงความหมายนี้ เช่น “แอบคาบ”, “ตัว”, “แมว”

ตัวอย่าง

(17) “เนื้อคนอื่นวางไว้ แอบคาบเหมือนตัวอะไรไปคิดเอง” (หวง – ปาน ธนพร)

แสดวงควมหมยต้นทง

แสดวงควมหมยปลยทง

[สัตว์]

→

[บุคคลที่สาม]

เนื้อ

คนกลง

แอบคอบ

การกระทำของบุคคลที่สามที่
แอบแย่งคนกลงมจกบุคคล
ที่หนึ่ง

ตัว

บุคคลที่สาม

จกตัวอย่างที่ (17) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ ได้แก่ “แอบคอบ” และ “ตัว” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแสดวงควมหมยที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นำมาใช้กล่วเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่เทียบมเปรียบเทียบคือการใช้คำกริยที่แสดงพฤติกรรมของสัตว์ เช่น สุนัข ที่แอบคอบเนื้อจกเจ้าของไปกิน โดยที่เจ้าของไม่รู้ตัวและไม่ได้อนุญาต นำมมาใช้กล่วเปรียบเทียบถึงการกระทำของบุคคลที่สามที่เข้าไปแย่งคนกลงมจกบุคคลที่หนึ่งโดยที่บุคคลที่หนึ่งไม่รู้ตัวและไม่ได้อนุญาต อีกรังยังมีกรใช้คำว่า “ตัว” ที่ใช้แสดงควมเป็นสัตว์นำมาใช้กล่วเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สามด้วย สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัวเพราะแอบแย่งคนกลงมจกบุคคลที่หนึ่งโดยที่บุคคลที่หนึ่งไม่รู้ตัวและไม่ได้อนุญาต และเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมหรือการกระทำเหมือนสัตว์ โดยไม่ได้มีจิตสำนึกหรือตระหนักรู่วสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ จึงไม่ควรไว้ใจ

(18) “เหมือนให้ แมวคอยเฝ้าคูปลยง ไม่คิดระแวงระวังเพราะเชื่อใจ” (รักแท้แพ้โกศลชิด – ปาน ธนพร)

แฉวงความหมายต้นทาง		แฉวงความหมายปลายทาง
[สัตว์]	→	[บุคคลที่สาม]
แมว		บุคคลที่สาม
ปลาย่าง		คนกลาง

จากตัวอย่างที่ (18) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “แมว” ซึ่ง เป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือเป็นการใช้คำนามเรียกชนิดของสัตว์มาใช้เรียกโดยตรงเพื่อ กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม โดย “แมว” นั้นน่าจะมาจากสำนวนว่า แมวขโมย ซึ่งมีความหมาย ในเชิงลบ มีที่มาจากพฤติกรรมของแมวที่แอบเข้าไปขโมยปลาย่างจากเจ้าของ โดยที่เจ้าของไม่รู้ตัว สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว ไม่ควรไว้ใจ เพราะอาจจะแอบแย่งคนกลางมา จากบุคคลที่หนึ่งในขณะที่บุคคลที่หนึ่งไม่รู้ตัวและไม่ได้อนุญาต และเป็นบุคคลที่คนในสังคมมอง ว่าไม่ใช่มนุษย์ เพราะไม่มีจิตสำนึกหรือตระหนักรู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำจึงไม่ควรไว้ใจ

8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งของนำมาใช้เป็นแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแฉวงความหมาย ปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สิ่งของ” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ คุณสมบัติและความสำคัญของสิ่งของ นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงสถานภาพและความสำคัญของ บุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในแฉวงความหมายนี้ เช่น “ไม่มีค่า”, “ของเล่น”, “ซ่อน”

ตัวอย่าง

- (19) “ฟังให้ดีๆ มาทำอย่างนี้หล่อนมีแต่เสียนะ หล่อนไม่มีค่า สงสารนะคะ คุณแม่รู้ไหม”
(อยากถามหล่อน want มากเหรอ – ฟิล์ม ฉรินทร์ทิพย์ อาร์สยาม)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[สิ่งของ]

[บุคคลที่สาม]

(ของ)ไม่มีค่า

สถานภาพของบุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (19) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “ไม่มีค่า” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงสถานภาพของบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการนำคุณสมบัติของสิ่งของที่ไม่มีมีความสำคัญมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงสถานภาพของบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีมีความสำคัญ

(20) “ใจมันเพียงแค่หวังให้เธอเห็น ให้ยอมรับฉัน ไม่ใช่เป็นเพียงของเล่น เป็นคนมีเลือดเนื้อและหัวใจ” (ทำเพราะรัก – ปณิศา เรื่องวุฒิ)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[สิ่งของ]

[บุคคลที่สาม]

ของเล่น

บุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (20) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “ของเล่น” เป็นการนำชื่อของสิ่งของนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการเป็นสิ่งของที่มีประโยชน์เพียงเพื่อใช้เล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินชั่วคราว นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สามสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพียงชั่วคราวเมื่อคนกลางต้องการ

(21) “รู้ว่าเธอซ่อนไว้ไม่ให้เปิดเผยตน ต้องทนต้องทำใจ” (คนไม่รู้ไม่เจ็บ คนที่เจ็บคือคนที่รู้ – คัง พันกร)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[สิ่งของ]

[บุคคลที่สาม]

ช่อน

การกระทำที่คนกลางกระทำ
ต่อบุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (21) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณคือ “ช่อน” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สามโดยลักษณะเด่นที่กมาเปรียบเทียบคือการนำคำกริยาที่คนต้องช่อนสิ่งของไว้ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งของที่ผิดกฎหมาย มาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงการกระทำที่คนกลางกระทำต่อบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความผิด และไม่สามารถให้เปิดเผยตัวตนต่อที่สาธารณะได้

9. [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ]

อุปลักษณเชิงมนโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] เป็นการนำมนโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาตินำมาใช้เป็นแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแฉวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ธรรมชาติ” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ คุณสมบัติ หรือปฏิกริยาบางอย่างของธรรมชาติ นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปลักษณที่อยู่ในแฉวงความหมายนี้ เช่น “กองไฟ”, “ชิม”, “เงา”

ตัวอย่าง

(22) “เจ็บตรงนี้ได้แต่ชื้อกินไป ปวดตรงนี้ได้แต่โง่งมมาย วางน้ำมันให้อยู่ใกล้ๆกองไฟ
ไว้ใจแต่ไม่นึกเลย” (รักแท้แพ้ใกล้ชิด – ปาน ธนพร)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[ธรรมชาติ]

[บุคคลที่สาม]

กองไฟ

บุคคลที่สาม

น้ำมัน

คนกลาง

จากตัวอย่างที่ (22) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “กองไฟ” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาตินำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการนำค่านามเรียกสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติคือ กองไฟ ซึ่งมีคุณสมบัติที่สามารถถูกลามและเกิดปฏิกิริยาเผาไหม้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สามซึ่งสามารถสานสัมพันธ์คู่สาวกับคนกลางได้อย่างรวดเร็ว สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลน่ากลัวและอันตราย ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเกิดปัญหา

(23) “เจ็บนี้มันหลอกมันหลอนใจ เหมือนถูกเข็ช้คเอนใจ เมื่อเขาค่อยๆ ซึมเข้ามา” (น้ำซึมป่อทราย – เอก สุระเชษฐ์)

แวดวงความหมายต้นทาง

แวดวงความหมายปลายทาง

[ธรรมชาติ]

[บุคคลที่สาม]

ซึม

การกระทำของบุคคลที่สามที่เข้าหาคนกลาง

จากตัวอย่างที่ (23) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ซึม” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาตินำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือ การนำคำกริยาการเคลื่อนที่ของน้ำที่สามารถไหลซึมเข้าผ่านสิ่งต่างๆ อย่างเงียบๆ มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับการกระทำของบุคคลที่สามที่สามารถสานสัมพันธ์คู่สาวกับคนกลางได้ สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลน่ากลัว และสามารถค่อยๆ เข้าหาคนกลางอย่างเงียบๆ จนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเกิดปัญหา

(24) “เขาคณเด็หว่่งไฮโกลัซิด เขาคณเด็หว่่งติดตามเหมือนดังเป็นเงา เมื่อเธอห่างเหิน เขา เป็นคนที่คล้ายเงา” (ฐโหมทำไม – ปนัดดา เรื่องวุฒิ)

แหวดวงควมหมยต้นทง

แหวดวงควมหมยปลยทง

[ธรรมชชติ]

→

[บุคคลที่สี่ม]

เง

บุคคลที่สี่ม

จกตัวอย่างที่ (24) เป็นเพลงที่คนกล่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “เง” ซึ่งเป็น ถ้อยคำที่อยู่ในแหวดวงควมหมยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชชตินำมใช้กล่วเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สี่ม โดยลักษณ์เด่นที่ขมมเปรียบเทียบคือการนำค่านมเรียกสิ่งที่เกิดตมธรรมชชติคือ เง ซึ่งม คุณสมบัตินที่สมรถเคลื่อนที่ติดตมตัวของเรมเมื่อตัวของเรมได้บั้งแสงที่ส่องมกระทบ มใช้กล่ว เปรียบเทียบถึงบุคคลที่สี่มซึ่งคอยอยู่เคียงข้างและติดตมคนกล่งเมื่อเกิดคนกล่งควมทุกข์ใจ สะท้อนให้เห็นวบุคคลที่สี่มเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและคอยอยู่เคียงข้าง

10. [บุคคลที่สี่ม คือ ภูตผีปีศาจ]

อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ [บุคคลที่สี่ม คือ ภูตผีปีศาจ] เป็นการนำมนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับ ภูตผีปีศาจนำมใช้เป็นแหวดวงควมหมยต้นทงเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สี่มซึ่งเป็นแหวดวง ควมหมยปลยทง โดยมีกรเชื่อมโยงลักษณ์บางประการของ “ภูตผีปีศาจ” กับ “บุคคลที่สี่ม” ได้แก่ พฤติกรรมหรือการกระทำบางอย่งของภูตผีปีศาจ และพฤติกรรมที่มนุษย์ที่กระทำต่อภูตผี ปีศาจ นำมใช้กล่วเปรียบเทียบถึงกรกระทำของบุคคลที่สี่ม พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในแหวดวง ควมหมยนี้ เช่น “อชมตจองเวร”, “นงมรรร้าย”, “หลอก”, “แปะยันต์”

ตัวอย่าง

(25) “ไม่อยกให้ฉันเป็นสุขหรืออย่งไร ถึงได้อชมตจองเวร ไม่จบไม่สิ้นชชตินี้” (กัฒไม่ ปล่อย – ไฮเปอร์)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[กุตผีปีศาจ]

→

[บุคคลที่สาม]

อาฆาตจองเวร

การกระทำของบุคคลที่สามที่สร้าง
ความเดือดร้อนแก่คู่รัก

จากตัวอย่างที่ (25) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “อาฆาตจองเวร” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงความหมายของกุตผีปีศาจนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบบึงบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ขมาเปรียบเทียบคือการใช้คำกริยาที่แสดงพฤติกรรมของกุตผีปีศาจที่สร้างความเดือดร้อนแก่นุชย์เนื่องจากความอาฆาต มาใช้กล่าวเปรียบเทียบบึงการกระทำของบุคคลที่สามที่สร้างความเดือดร้อนแก่คู่รักสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว มีนิสัยชั่วร้าย คอยตามรังควานขัดขวางความสุข หรือคอยสร้างความทุกข์ร้อนให้แก่คู่รักอย่างไม่จบสิ้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเกิดปัญหาและไม่ได้อยู่อย่างสงบสุข

(26) “เวลาจะมามันไม่บอก คนโตคนะมันไม่หลอก ชอบหลอกแต่คนมีแฟน ไม่ควรจะมี
ข้มแป้น แปะยันต์ไว้พันกว่าแผ่น มันก็ไม่กลัวอยู่ดี” (ผีฟ้าห่ม – เด่น อาร์สยาม)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[กุตผีปีศาจ]

→

[บุคคลที่สาม]

หลอก

การกระทำของบุคคลที่สามที่สร้าง
ความเดือดร้อนแก่คู่รัก

แปะยันต์

วิธีป้องกันไม่ให้บุคคลที่สามเข้า
มาสร้างความเดือดร้อน

จากตัวอย่างที่ (26) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ ได้แก่ “หลอก” และ “แปะยันต์” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงความหมายของกุตผีปีศาจนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบบึง

บุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้คำกริยา “หลอก” ซึ่งเป็นกริยาอาการที่แสดงพฤติกรรมของภูตผีปีศาจที่สร้างความน่ากลัวและความเดือดร้อนแก่นุชย์มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับการกระทำของบุคคลที่สามที่สร้างความเดือดร้อนแก่คู่รัก และการใช้คำกริยา “ปะชัณฑ์” ซึ่งเป็นการกระทำที่มนุษย์ใช้ป้องกันภูตผีปีศาจไม่ให้เข้ามาสร้างความเดือดร้อนมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับวิธีการที่คนกลางใช้ป้องกันไม่ให้บุคคลที่สามเข้ามาสร้างความเดือดร้อนแก่คู่รักสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว คอยขัดขวางความสุข หรือคอยสร้างความทุกข์ร้อนให้แก่คู่รัก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเกิดปัญหาและไม่ได้อยู่อย่างสงบสุข

(27) “แต่หาแฟนเองก็ทำไม่เป็นหรือไง ถึงต้องทำตัวเป็นนางมารร้ายกลัดมัน” (ขอติๆอย่าวิ่งราว – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[ภูตผีปีศาจ]

[บุคคลที่สาม]

นางมารร้าย

บุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (27) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “นางมารร้าย” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับภูตผีปีศาจนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการนำคำนามที่ใช้เรียกผีที่มีนิสัยชั่วร้าย ใจบาปหยาบช้า คอยขัดขวางการทำบุญของมนุษย์ มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สามที่มีนิสัยชั่วร้าย มีพฤติกรรมที่ไม่ดี คอยสร้างความเดือดร้อนแก่คู่รักสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัวชั่วร้าย คอยขัดขวางความสุข หรือคอยสร้างความทุกข์ร้อนให้แก่คู่รัก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเกิดปัญหาและไม่ได้อยู่อย่างสงบสุข

11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร]

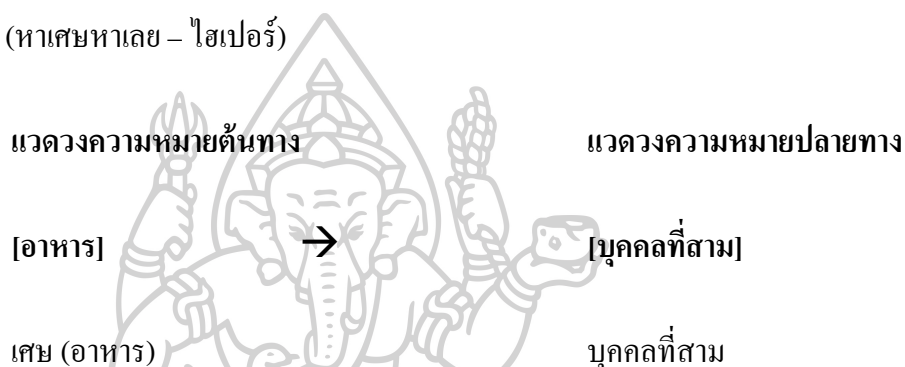
อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับอาหารนำมาใช้เป็นแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแฉวงความหมาย

ปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อาหาร” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ ลักษณะของอาหาร นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปสรรคณ์ที่อยู่ในแวดวงความหมายนี้ เช่น “เศษ (อาหาร)”

ตัวอย่าง

(28) “ไม่อิ่มไม่พอใช้ไหมคนดี ไม่อึดไม่พอแก่ใจ หรือไหนะเธอ คีนี่เธอจึงต้องมาหาเศษหาเลย” (หาเศษหาเลย – ไฮเปอร์)

จากตัวอย่างที่ (28) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปสรรคณ์ คือ “เศษ” ในที่นี้หมายถึงเศษอาหาร ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการคำนาม “เศษ” ซึ่งแสดงถึงการเป็นเศษอาหารที่รับประทานเหลือทิ้งไว้ นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สามที่คนกลางมีความสัมพันธ์เชิงผู้สาวด้วยอย่างไม่จริงจัง สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ต่ำต้อย และไม่มีความสำคัญ

12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ]

อุปสรรคณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะนำมาใช้เป็นแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแวดวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ยานพาหนะ” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ ลักษณะการบังคับการเคลื่อนที่ของยานพาหนะ นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปสรรคณ์ที่อยู่ในแวดวงความหมายนี้ เช่น “สับราง”

ตัวอย่าง

(29) “ขณะที่เธอหาทางสับราง ปล่อยันอ้างว้างในใจ แต่เมื่อนั้นหาทางใส่ใจ ทำไม่เหมือน
เชอรัาคาญ” (รับได้ไหมถ้าฉันมีใครอีกคน – เฟลเวอร์)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[ยานพาหนะ]

[บุคคลที่สาม]

สับราง

การกระทำของคนกลางที่กระทำต่อ
บุคคลที่สามและบุคคลที่หนึ่งเพื่อ
ไม่ให้พบกัน

จากตัวอย่างที่ (29) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปโลกน์คือ “สับราง” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม และหมายรวมไปถึงบุคคลที่หนึ่ง โดยลักษณะเด่นที่ขยมาเปรียบเทียบคือการนำคำกริยาที่ใช้กับการบังคับการเคลื่อนที่ของรถไฟ ซึ่งทำให้รถไฟสองขบวนวิ่งสับหลักกันไปได้โดยไม่ชนกันมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงการกระทำที่คนกลางกระทำต่อบุคคลที่สามและบุคคลที่หนึ่งเพื่อไม่ให้พบกันซึ่งมีที่มาจากสำนวนที่มักใช้เกี่ยวกับความรักคือ รถไฟชนกัน หมายถึง คนสองคนมาเจอกันโดยไม่ได้นัดหมาย ในที่นี้หมายถึงบุคคลที่สามและบุคคลที่หนึ่ง เนื่องจากลักษณะของการขับเคลื่อนของรถไฟต้องใช้รางเดียวกันในการเคลื่อนที่ การสับรางจึงเป็นวิธีที่จะทำให้ไม่เกิดอุบัติเหตุรถไฟชนกันหรือเป็นการสับหลักทำให้คนสองคนไม่มาเจอกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหานั้นเอง สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความคิด และต้องถูกปิดบัง ไม่สามารถให้เจอกับบุคคลที่หนึ่งได้ เพราะจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก และยังเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติดีกว่า เนื่องจากถูกบังคับได้

13. [บุคคลที่สาม คือ สถานที่]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สถานที่] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่นำมาใช้เป็นแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นแฉวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สถานที่” กับ “บุคคลที่สาม” ได้แก่ ประโยชน์และความสำคัญของสถานที่ พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในแฉวงความหมายนี้ เช่น “ที่ระบายน”, “ที่ซ่อม”

ตัวอย่าง

(30) “เข้าใจแล้วสักทีว่ารักคืออะไร ที่ระบายนกับที่ของหัวใจ สุดทำยลงเอยยังงใครก็รู้”
(ความเหงาทำได้ทุกอย่าง – แบล็กวานิลลา)

แฉวงความหมายต้นทาง

แฉวงความหมายปลายทาง

[สถานที่สำหรับปลดปล่อยอารมณ์]

[บุคคลที่สาม]

ที่ระบายน

บุคคลที่สาม

ที่ของหัวใจ

บุคคลที่หนึ่ง

จากตัวอย่างที่ (30) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “ที่ระบายน” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแฉวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำหรับปลดปล่อย นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้คำนามแสดงความสำคัญหรือประโยชน์เพียงชั่วคราวของสถานที่หรือพื้นที่สำหรับรองรับการปลดปล่อย มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพียงชั่วคราวเมื่อคนกลางเกิดปัญหาหรือมีเรื่องทุกข์ใจ

(31) “ลุยด้วยคราใดแล้วใจส่วนลึกรู้สึกว้าไช่ ยั่งไถนยั้งไถลจริง ๆ ผู้สาว ...ช่วยเป็นที่ซ่อมใจปวคร้าว” (น้องคือที่เหงา เขาคือที่รัก – มนต์แคน กับ ข้าวทิพย์)

แนวคิดความหมายต้นทาง

แนวคิดความหมายปลายทาง

[สถานที่]

[บุคคลที่สาม]

ที่ซ่อม

บุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (31) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “ที่ซ่อม” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแนวคิดความหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำหรับซ่อมแซมสิ่งของ นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้คำนามแสดงประโยชน์ของสถานที่หรือพื้นที่ที่ทำให้สิ่งของที่พังหรือใช้ไม่ได้ให้กลับมาใช้ได้อีกครั้งหนึ่ง มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและคอยปกป้องโยนให้คนกลางมีความรู้สึกดีขึ้นเมื่อมีเรื่องทุกข์ใจจากความรัก

การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยที่พบในงานวิจัยนี้ แบ่งอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ทั้งหมดได้เป็น 13 ประเภท ได้แก่ 1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกิดขึ้นมา] 2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] 3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] 4. [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] 5. [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง] 6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติคือ] 7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] 8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] 9. [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] 10. [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] 11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] 12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] และ 13. [บุคคลที่สาม คือ สถานที่]

ผลการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์บุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยผู้วิจัยพบความน่าสนใจจากอุปลักษณ์ดังกล่าว โดยพบว่าอุปลักษณ์ที่นำมาใช้กล่าวถึงบุคคลที่สามส่วนใหญ่มักเป็นอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่น่ากลัว น่ารังเกียจ หรือเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อบุคคลที่สามได้เป็นอย่างดีว่าส่วนใหญ่มักมองผู้ที่อยู่ในฐานะบุคคลที่สามไปในแง่ลบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะได้ศึกษาเปรียบเทียบมุมมองของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย เพื่อศึกษาว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะมีมุมมองต่อบุคคลที่สามเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร อันจะทำให้เห็น

มโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวในบทที่ 3 ต่อไป

บทที่ 3

การเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยในบทที่ 2 แล้วในบทนี้จะเป็นการเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันเพื่อศึกษาว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยได้จำแนกเพลงออกตามมโนทัศน์ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันซึ่งพิจารณาจากเนื้อร้องว่าเรื่องราวที่เล่าเป็นของผู้ร้องที่อยู่ในสถานภาพใด สามารถจำแนกกลุ่มข้อมูลได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เพลงบุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง เพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง และเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง

การวิเคราะห์เปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลเนื้อเพลงที่ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มข้างต้น มาพิจารณาเปรียบเทียบด้วยคำอุปลักษณะและอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่พบ รวมถึงเนื้อหาของเพลงในบริบทนั้นๆ ประกอบด้วย เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า การวิเคราะห์มโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันนั้นควรพิจารณาหลายๆส่วนประกอบกันเพื่อให้ได้มโนทัศน์ที่ชัดเจนและเห็นความเหมือนและความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละมโนทัศน์ที่พบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น บางมโนทัศน์อาจมีการใช้กริยาแตกต่างกันสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่พบมีความแตกต่างกันด้วย หรือแม้ว่าการใช้ถ้อยคำอุปลักษณะนั้นจะเหมือนกันและสะท้อนอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เดียวกันก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาเนื้อหาในบริบทนั้นๆ ประกอบด้วยแล้วอาจมีผลทำให้มโนทัศน์ที่พบมีความแตกต่างกันในรายละเอียดได้

ตามนิยามศัพท์เฉพาะในงานวิจัยนี้ บุคคลที่หนึ่ง หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์ฉันคู่รักกับคนกลาง คนกลาง หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์ฉันคู่รักกับบุคคลที่หนึ่ง และเป็นคนที่บุคคลที่สามหมายปองหรือมีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวด้วย ส่วนบุคคลที่สาม หมายถึง ผู้ที่เป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวพันเชิงคู่สาวกับคนกลางหรือเข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคู่รักด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ทั้งที่เจตนาและไม่ได้เจตนา ซึ่งอาจมีผลหรือไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ของคู่รักก็ได้

จากการวิเคราะห์ห่มโนทัศน์ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สาม ผู้วิจัยพบมโนทัศน์ทั้งหมด 4 มโนทัศน์ ได้แก่ 1. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด 2. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว 3. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ และ 4. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะพบว่ามโนทัศน์มีความเหมือนและแตกต่างกันไปในแต่ละสถานภาพ ดังรายละเอียดตามมโนทัศน์ต่างๆ ต่อไปนี้

1. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด

มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด เห็นได้จากอุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] สะท้อนมุมมองว่าบุคคลที่สามมีความผิด ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางเกิดปัญหาด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง อาจเป็นการทำร้ายบุคคลที่หนึ่งด้วยเข้ามาแย่งความรักของคนกลางไปจากบุคคลที่หนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความเจ็บปวดและทุกข์ใจ หรืออาจเข้ามาแทรกแซง ก่อแค้น หรือทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางจนอาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางสิ้นสุดลงได้

เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันพบว่าเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละสถานภาพแล้วพบความเหมือนและแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่หนึ่งมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดและทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักด้วย คนกลางมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ส่วนบุคคลที่สามมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักแล้วการกระทำผิดของตนยังทำให้ต้องหลบซ่อนด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง

บุคคลที่หนึ่งมักจะมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำให้ตนเองเกิดความเจ็บปวดทุกข์ใจ เนื่องจากเข้ามาทำลายความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับคนกลาง ด้วยการแย่งคนกลางไปโดยที่ตนเองไม่ทันรู้ตัว อีกทั้งยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักสิ้นสุดลงด้วย

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

(32) “ฟ้าผ่าลงกลางใจ เมื่อได้รู้ว่าใจที่ฝากไว้ถูกเพื่อนรักขโมยเอาไป” (สาปแข่งพวกแย่งแฟน – เฟลม)

จากตัวอย่างที่ (32) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งถูกบุคคลที่สามเข้ามาแย่งคนกลางไปจากตนเอง ซึ่งการกระทำของบุคคลที่สามถูกนำไปเปรียบกับการกระทำของผู้ร้ายในลักษณะของขโมย ซึ่งได้ขโมยสิ่งของไปโดยที่เจ้าของไม่ทันรู้ตัวและไม่ได้อนุญาต เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ คือ “ขโมย” ซึ่งเป็นการกระทำของบุคคลที่สามที่สร้างปัญหาแก่บุคคลที่หนึ่ง ทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความเจ็บปวดทุกข์ใจ และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักสิ้นสุดลง

1.2 มโนทัศน์ของคนกลาง

คนกลางมักจะมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักจบลงด้วยการเข้ามาแย่งตนเองไปจากบุคคลที่หนึ่ง แต่ตนเองก็มีส่วนผิดด้วยเพราะได้นอกใจบุคคลที่หนึ่งไปมีความสัมพันธ์นั้นชู้สาวกับบุคคลที่สาม

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

(33) “ถ้าจะคิดเราก็คงผิดกันทั้งสามคน ส่วนของฉันทันนั้นผิดตรงที่คิดแบ่งใจ ส่วนของเขอาจโดนข้อหาผิดที่ไปแย่งชิงความรักของใคร ส่วนเธอก็คงผิดตรงรักคนไม่ซื่อสัตย์” (ตอบข้อไหนก็ผิด – ตึกแตน ชลดา)

จากตัวอย่างที่ (33) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางแสดงความรู้สึกลบมรับผิดเกี่ยวกับเรื่องราวความสัมพันธ์นั้นชู้สาวของตนกับบุคคลที่สาม ซึ่งบุคคลที่สามถูกนำไปเปรียบเป็นผู้ต้องหา โดยผู้ต้องหานั้นเป็นผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “โดนข้อหา” ซึ่งการกระทำความผิดครั้งนี้ตนเองก็ผิดด้วยเช่นเดียวกัน สะท้อนมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามนั้นอาจต้องทนทุกข์เนื่องจากเป็นบุคคลที่กระทำความผิด และไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม

1.3 มโนทัศน์ของบุคคลที่สาม

บุคคลที่สามมักจะมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่หนึ่งและคนกลางจบลงและการกระทำความผิดนั้นยังทำให้ตนเองต้องหลบซ่อนอีกด้วย กล่าวคือ บุคคลที่สามกระทำความผิดด้วยการเข้ามาทำลายความรักระหว่างคู่รัก ซึ่งเป็นความผิดที่ต้องแอบกระทำได้ ไม่สามารถให้ผู้อื่นรับรู้ความสัมพันธ์นั้นซึ่งสาวของตนเองและคนกลางได้

ตัวอย่างอุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

(34) “แต่ว่าเราก็มารักกัน เรามันน่าไม่อาย ยิ่งคิดยิ่งเหมือนผู้ร้ายต้องหลบต้องซ่อนทำ”
(นรกในใจ – ปาน ธนพร)

จากตัวอย่างที่ (34) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามแอบมีความสัมพันธ์กับคนกลาง ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลที่สามถูกนำไปเปรียบกับพฤติกรรมของผู้ร้ายที่ต้องแอบกระทำความผิด เห็นได้จากถ้อยคำอุปถัมภ์ คือ “ผู้ร้าย” เมื่อสังเกตจากบริบทจะเป็นผู้ร้ายที่มีลักษณะเด่นคือเป็นพฤติกรรมของผู้ร้ายที่ทำความผิดจึงต้องหลบซ่อนและแอบกระทำโดยไม่ให้ผู้อื่นรับรู้

2. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว

มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว เห็นได้จากอุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ ได้แก่ [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] สะท้อนมุมมองว่าบุคคลที่สามมีความน่ากลัว ชั่วร้าย โหดร้าย และคอยตามรังควานคู่รักด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางเกิดปัญหา เช่น เข้ามาแย่งคนกลางไปจากบุคคลที่หนึ่ง ทำร้ายจิตใจบุคคลที่หนึ่งให้เกิดความเจ็บปวด หรือเข้ามาก่อความทุกข์ของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางทำให้เกิดความเดือดร้อนอย่างไม่สิ้นสุด

เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันพบว่าเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละสถานภาพ

แล้วพบความเหมือนและความแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่หนึ่งมองว่าเป็นบุคคลที่น่ากลัวเพราะทำร้ายให้ผู้อื่นเจ็บปวดและทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักด้วย ส่วนคนกลางมองว่าเป็นบุคคลที่น่ากลัวเพราะนอกจากจะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักแล้วยังตามรังควานไม่เลิกอีกด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง

บุคคลที่หนึ่งมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว ชั่วร้าย โหดร้าย เพราะเข้ามาทำร้ายจิตใจของตนเองทำให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวดทุกข์ใจ หรือเข้ามาแย่งคนกลางไปจากตนเอง ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของตนเองกับคนกลางเกิดความเดือดร้อน และอาจนำไปสู่การจบความสัมพันธ์ได้

ตัวอย่างอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สัตว์]

(35) “ถูกพิษของงูเห่าแล่นเข้าไปที่ใจ คนเคยรักเขารุมทำร้าย มันอับอายซะจนหน้าชา”
(หญิงร้าย ชายเลว – ปาน ธนพร)

จากตัวอย่างที่ (35) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งเพิ่งรู้ว่าเพื่อนรักและคนรักของตนแอบมีความสัมพันธ์กันลับๆ ซึ่งความรู้สึกเจ็บปวดของบุคคลที่หนึ่งนั้นถูกนำไปเปรียบเทียบกับความเจ็บปวดที่ถูกทำร้ายจากสัตว์ร้าย เห็นได้จากถ้อยคำอุปสรรคที่พบ ได้แก่ “พิษ” และ “งูเห่า”

ตัวอย่างอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ]

(36) “แค่หาแฟนเองก็ทำไม่เป็นหรือไง ถึงต้องทำตัวเป็นนางมารร้ายคลั่งมัน” (ขอดีคือยา
วิงราว – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (36) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งถูกบุคคลที่สามเข้ามาแย่งคนกลางไปจากตนเอง และเข้ามาทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของตนเองกับคนกลาง ซึ่งบุคคลที่สามนั้นถูกนำไปเปรียบเทียบกับผีจำพวกมารที่มีความชั่วร้าย เห็นได้จากถ้อยคำอุปสรรคที่พบ คือ “นางมารร้าย”

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ]

(37) “ไม่รู้ว่าวางน้ำมันไว้ใกล้กับกองไฟ ไม่คิดว่าเธอออกใจได้เนียนขนาดนั้น” (หูหนวก ตาบอด – กล้วย แสตมป์)

จากตัวอย่างที่ (37) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งรู้ความจริงว่าบุคคลที่สามและคนกลางแอบมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเปรียบบุคคลที่สามเป็นกองไฟ ซึ่งเป็นสิ่งที่อันตราย เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “กองไฟ” เมื่ออยู่ใกล้น้ำมันก็ทำให้ไฟยิ่งลุกโชนมากขึ้น ในที่นี้เป็นการเปรียบว่าเมื่อบุคคลที่สามได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับคนกลางก็สามารถสานสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็วจนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคูรักรักของตนกับคนกลางเกิดปัญหาและนำไปสู่การจบความสัมพันธ์

2.2 มโนทัศน์ของคนกลาง

คนกลางมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว เนื่องจากคอยตามรังควานหรือเข้ามาก่อวณความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและบุคคลที่หนึ่งอย่างไม่สิ้นสุด อาจทำให้ตนเองและบุคคลที่หนึ่งมีปัญหากัน หรืออาจทำให้ตนเองพลอยใจทำในสิ่งที่ผิดและทำร้ายจิตใจคนรักของตนเองได้ จึงต้องการหลีกเลี่ยงให้ห่าง

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สัตว์]

(38) “โอ๊ย กัดไม่ปล่อยสักที แค่นี้จะเริ่มรักใคร เธอก็พึงวิมานสวยหรูของฉันทุกที กัดไม่ปล่อยสักวัน ฉันเหลืออดแล้วคนดี ต่อจากนี้ถ้าฉันกัดเธอตอบบ้างอย่าโวย” (กัดไม่ปล่อย – ไฮเปอร์)

จากตัวอย่างที่ (38) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางถูกบุคคลที่สามตามรังควานจึงตำหนิบุคคลที่สามที่ตามก่อวณความสัมพันธ์ระหว่างคนกลางและบุคคลที่หนึ่งอย่างไม่ลดละ ซึ่งเปรียบกิริยาอาการของบุคคลที่สามเป็นกิริยาอาการของสัตว์จำพวกดุร้ายที่พยายามทำร้ายผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “กัดไม่ปล่อย”

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ]

(39) “เวลาจะมามันไม่บอก คน โสคนะมันไม่หลอก ชอบหลอกแต่คนมีแฟน ไม่ควรจะมัว ยืมแป้น แปะยันต์ไว้พันกว่าแผ่น มันก็ไม่กลัวอยู่ดี” (ผีฟ้าห่ม – เคน อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (39) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลาง กล่าวถึงการกระทำของบุคคลที่สามที่ตามก่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ซึ่งเปรียบเทียบการกระทำของบุคคลที่สามเป็นการกระทำของผีที่ตามก่อความทุกข์ให้เกิดความตกใจและอยู่อย่างไม่เป็นสุข แม้หาวิธีป้องกันก็ไม่เป็นผล เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “หลอก” และ “แปะยันต์”

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือธรรมชาติ]

(40) “เธออาจจะเหมือนไฟ ฉันเหมือนกับน้ำมัน ทั้งไว้ใกล้กันก็ติดไฟ เผลอผลาญทุกอย่าง เผลอผลาญทั้งจิตใจ ฉันคิดว่าเราอย่าใกล้กันเลย” (อย่าใกล้กันเลย – อีฟ ปองศักดิ์)

จากตัวอย่างที่ (40) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางมีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับบุคคลที่สามและพยายามจะหยุดความสัมพันธ์ เพราะบุคคลที่สามอาจจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางจบลงได้ โดยเปรียบบุคคลที่สามเป็นไฟ เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ไฟ” โดยไฟนั้นมีคุณสมบัติที่สามารถเผาผลาญสิ่งต่างๆ จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้

3. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ

มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ เห็นได้จากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ได้แก่ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง] [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย] [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] สะท้อนมุมมองว่าบุคคลที่สามนั้นไม่สำคัญ ต่ำด้อย น่ารังเกียจ ไม่มีศักดิ์ศรี ไม่ได้รับการยอมรับ เป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก และไม่เป็นที่ต้องการ

เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันพบว่าเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ มีทั้งเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญเพราะต่ำด้อย และไม่มีมีความสำคัญ

เพราะเป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ โดยบุคคลที่หนึ่งมักจะมองว่าไม่มีความสำคัญในลักษณะถูกเหยียดหยาม ส่วนบุคคลที่สามมักจะมองว่าตนเองไม่มีความสำคัญในลักษณะน้อยใจและน่าสงสาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 มโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง

บุคคลที่หนึ่งมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ ต่ำต้อยน่ารังเกียจ เป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของตนเองและคนกลาง ไม่มีศักดิ์ศรี ซึ่งมักจะเป็นมโนทัศน์ที่มองว่าไม่มีความสำคัญในลักษณะการดูถูก รังเกียจ เหยียดหยาม และไม่ต้องการเกี่ยวพันด้วย

ตัวอย่างอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา]

(41) “ถึงมือที่สาม ฉันมีเรื่องราวต้องสะสาง ได้โปรดจำไว้ คนอย่างฉันจะไม่ยอมให้อภัย มันคงต้องมีสักวัน เมื่อกรรมมันตามเธอทัน” (หักหลัง –Retrospect)

จากตัวอย่างที่ (41) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งถูกบุคคลที่สามเข้ามาแย่งคนกลางไปจากตนเอง ซึ่งบุคคลที่สามที่เข้ามาแย่งนั้นถูกนำไปเปรียบกับอวัยวะส่วนที่เกินมา เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณะคือ “มือที่สาม” บุคคลที่หนึ่งอาจมองว่าการที่ตนเองและคนกลางมีความสัมพันธ์นั้นคู่รักก็เปรียบเหมือนกับการจับมือกันของมือสองมือ มือที่สามจึงเป็นอวัยวะส่วนที่เกินและเข้ามาแทรกสองมือที่จับกันอยู่จึงไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลที่หนึ่ง

ตัวอย่างอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย]

(42) “ถ้ามันใกล้จะลงแดง จะต้องแย่งในทันที จะยกให้ใช้ฟรีๆ นี่พูดเลย” (ขอคิดอย่างวิงราว – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

(43) “มีเจ้าของยังจะชน อยากได้จันตัวสั้นๆปากแห้งจนมีอาการขนาดนี้” (ขอคิดอย่างวิงราว – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (42) และ (43) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามต้องการแย่งคนกลางไปจากบุคคลที่หนึ่งจึงทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความรู้สึกสมเพชใน

กิริยาอาการของบุคคลที่สาม ซึ่งเปรียบกิริยาอาการของบุคคลที่สามที่ต้องการแย่งนั้นกับกิริยาอาการ
ทูลนทูลรายของผู้ป่วยติดยาเสพติดที่ต้องการเสพยาเป็นอย่างมาก เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ
“ลงแดง” และ “ตัวสั้นๆ” “ปากแห้ง” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้กับกิริยาอาการของผู้ที่ติดยาเสพติด

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา]

(44) “ฉันนะคือคนสำคัญ ต่างกับใครก็แค่ตัวสำรอง ให้อภัยเธอนะได้ใหม่ที่สำคัญ”

(สองเฮา – พริกไทย)

จากตัวอย่างที่ (44) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลาง
ขอให้ตนเองให้อภัยที่แอบไปมีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับบุคคลที่สาม ซึ่งบุคคลที่หนึ่งเปรียบ
สถานภาพของบุคคลที่สามว่าอยู่ในตำแหน่งที่ค้อยกว่า ไม่ทัดเทียมตนเอง จึงไม่ให้ความสำคัญ เห็น
ได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ตัวสำรอง” ซึ่งเป็นตำแหน่งของผู้ที่ค้อยกว่าตัวจริง

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติค้อย]

(45) “ยกแฟนตะกละตะกลาม ให้อภัยที่อดอยากเหลือทน อวยพรด้วยใจให้ทั้งสองคน สุข
สมให้เนิ่นนาน” (ผู้หญิงไม่รู้จักอาย ผู้ชายไม่รู้จักพอ – กานดา อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (45) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่
หนึ่งรู้สึกสมเพช และมองว่าบุคคลที่สามต่ำต้อย น่ารังเกียจ เพราะต้องการแย่งคนกลางไปจาก
ตนเองอย่างมาก ซึ่งเปรียบบุคคลที่สามเป็นคนที่กำลังอดอยากอย่างรุนแรงให้ความรู้สึกที่น่าสมเพช
เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “อดอยากเหลือทน”

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อาหาร]

(46) “ไม่อิ่มไม่พอใช่ไหมคนดี ไม่อิ่มไม่พอแก่ใจ หรือไงนะเธอ คีนี่เธอจึงต้องมาหาเส
หาเลย” (หาเสหาเลย – ไฮเปอร์)

จากตัวอย่างที่ (46) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่
หนึ่งว่ากล่าวคนกลางที่แอบไปมีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ

“เศษ” ในที่นี้หมายถึงเศษอาหาร โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้ถ้อยคำ “เศษ” ซึ่งแสดงถึงการเป็นเศษอาหารที่รับประทานเหลือทิ้ง นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่หนึ่งมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ ต่ำต้อยและน่ารังเกียจ

3.2 มโนทัศน์ของบุคคลที่สาม

บุคคลที่สามมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ ต่ำต้อย ไม่ได้รับการยอมรับ ไม่เป็นที่ต้องการ และเป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง ซึ่งมักจะมองว่าไม่มีความสำคัญในลักษณะอธิบายให้เกิดความน่าสงสารและเห็นใจ หรืออาจแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกน้อยใจในลักษณะด้อยเหล่านั้น

ตัวอย่างอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา]

(47) “เข้าใจมือที่สามอย่างฉัน สักที มือที่ยื่นมาเช็ดน้ำตา รู้ไว้เลยว่าเจตนา ไม่ได้มาเช็ดซี้ ตั้งใจผิดเพราะเห็นเธอใจแทบขาด” (ความหวังดีของมือที่สาม – ดั่ง พันกร)

จากตัวอย่างที่ (47) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามเข้ามาปลอมโยนคนกลางที่ถูกบุคคลที่หนึ่งทำให้เสียใจ ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นอวัยวะของร่างกายที่เป็นส่วนเกิน เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณะ คือ “มือที่สาม” แต่อวัยวะที่เป็นส่วนเกินในที่นี้มีลักษณะเด่นคือการตั้งใจเป็นส่วนเกินเพื่อต้องการเข้ามาปลอมโยนคนกลาง การใช้ลักษณะเด่นเช่นนี้อาจทำให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและเห็นใจ และเข้าใจในสิ่งที่ตนเองกำลังกระทำอยู่

ตัวอย่างอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา]

(48) “เป็นคนสำรองจะเรียกจะร้องอะไรก็คงไม่ใช่ จะเหนียวจะรั้งให้อยู่ข้างๆ นานๆ ก็คงไม่ได้” (สักพักค่อยไป – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (48) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามตัดพ้อคนกลางถึงเรื่องที่คนกลางให้ความสำคัญตนเองว่าอยู่ในตำแหน่งตัวสำรอง ซึ่งด้อยกว่า

บุคคลที่หนึ่ง เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณะ คือ “คนสำรอง” โดยบุคคลที่สามเปรียบสถานภาพของตนเองที่ไม่ทัดเทียมบุคคลที่หนึ่งว่าเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งตัวสำรองในการแข่งขัน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ค้อยกว่า ไม่ทัดเทียมตัวจริง

ตัวอย่างอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง]

(49) “หน้าตาอย่างเราบ่สมตัวจริงชั้นบ้อ ถึงให้ร้อรับบทนางรองเท่านั้น” (หมานแฟนเขา – สิริพร อำไพพงษ์)

จากตัวอย่างที่ (49) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามตัดพ้อที่ตนเองค้อยกว่า ไม่ทัดเทียมบุคคลที่หนึ่ง เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณะ คือ “รับบทนางรอง” โดยบุคคลที่สามเปรียบสถานภาพของตนเองที่ค้อยกว่าบุคคลที่หนึ่งว่าเป็นผู้ที่ได้รับบทเป็นตัวรองในการแสดง ซึ่งค้อยกว่า ไม่ทัดเทียมนักแสดงนำ

ตัวอย่างอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติค้อย]

(50) “ไม่ต้องกลัวว่าฉันจะเป็นแขกไม่ได้รับเชิญ ฉันรู้ฉันเป็นส่วนเกิน ส่วนเกินต้องเดินลำพัง” (ส่วนเกินต้องเดินลำพัง – ธีร์น สุรัตน์ติกานต์)

จากตัวอย่างที่ (50) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามแสดงความรู้สึกตัดพ้อต่อสถานภาพที่ต่ำต้อยของตนเอง เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณะ คือ “แขกไม่ได้รับเชิญ” ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นแขกที่ไม่ได้รับเชิญต่างกับแขกคนอื่นๆที่ได้รับเชิญมา ซึ่งเป็นสถานภาพที่ต่ำต้อย และไม่เป็นที่ต้องการ

(51) “เว้าแบบแปนแปน ถึงอายมีแฟนน้องยังคิดฮอด ผ่านมาเหมือนคนตาบอด เสียรอยกอดให้แฟนผู้อื่น” (อยากลืมแฟนเขา – สิริพร อำไพพงษ์)

จากตัวอย่างที่ (51) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามมีความสัมพันธ์กับคนกลาง โดยที่เพิ่งรู้ว่าคนกลางมีคนรักอยู่แล้ว จึงรู้สึกถึงความต่ำต้อยของตนเอง เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณะ คือ “คนตาบอด” ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นผู้

ที่มีคุณสมบัติด้อย โดยมีลักษณะเด่นคือเป็นผู้ที่มีอวัยวะร่างกายไม่สมบูรณ์หรือพิการทางสายตา เพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นไม่เคยรู้มาก่อนว่าคนกลางมีคนรักอยู่แล้ว

4. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ

มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ เห็นได้จากอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ได้แก่ [บุคคลที่สาม คือ สถานที่] [บุคคลที่สาม คือ ชนชาติ] [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] สะท้อนมุมมองว่าบุคคลที่สามมีความสำคัญ คอยอยู่เคียงข้างหรือลอบโยน ทำให้คนกลางมีความรู้สึกดีขึ้น หรือมีความสำคัญชั่วคราวเฉพาะเวลาที่คนกลางต้องการเท่านั้นก็ตาม

เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันพบว่า เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของคนกลางและบุคคลที่สาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบความแตกต่างของมุมมองเล็กน้อย กล่าวคือ คนกลางจะมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพราะทำให้รู้สึกดีขึ้นเมื่อพบปัญหา ส่วนบุคคลที่สามจะมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพราะทำให้คนกลางมีความสุขแม้เพียงชั่วคราวเฉพาะเวลาที่คนกลางต้องการเท่านั้นก็ตาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 มโนทัศน์ของคนกลาง

คนกลางมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ คอยอยู่เคียงข้าง หรือคอยลอบโยน ให้มีความรู้สึกดีขึ้นเมื่อตนเองทุกข์ใจจากความรัก ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่บุคคลที่หนึ่งไม่ใส่ใจดูแล ตัวอย่างอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สถานที่]

(52) “คุยด้วยคราใดแล้วใจส่วนลึกรู้สึกว้าไข่ ยิ่งไสนิ่งไกลจริงจังผู้สาว ...ช่วยเป็นที่ซุ่มใจ ปวดร้าว” (น้องคือที่เหงา เขาคือที่รัก – มนต์แคน กับ ข้าวทิพย์)

จากตัวอย่างที่ (52) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามเข้ามาลอบโยนคนกลางในขณะที่ตนเองกำลังมีเรื่องทุกข์ใจจากความรัก ทำให้ตนเองมีความรู้สึกดีต่อบุคคลที่สาม ซึ่งคนกลางเปรียบบุคคลที่สามเป็นที่ซุ่มแซมสิ่งของที่ซำรุคให้ใช้การได้ เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณะ คือ “ที่ซุ่มใจ”

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ]

(53) “เขาคณเด็หว่งไฮโกลัซิด เขาคณเด็หวัดิตตามเหมือนดังเป็นเงา เมื่อเธอห่างเหิน เขา
เป็นคนทีกลายเหงา” (รู้ไหมทำไม – ปนัดดา เรื่องวุฒิ)

จากตัวอย่างที่ (53) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามมา
คอยหวังใยและอยู่เคียงข้างในขณะที่บุคคลที่หนึ่งไม่ใส่ใจดูแลตนเอง ทำให้คนกลางมีความรู้สึกดี
ต่อบุคคลที่สาม ซึ่งคนกลางเปรียบบุคคลที่สามเป็นส่วนที่เป็นพื้นที่มืดที่สะท้อนจากตัวเรา เห็นได้
จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “เงา” เนื่องจากมนุษย์เราเมื่อมีแสงส่องมากระทบกับตัวเรา และตัวของเรา
ได้บังแสงนั้นๆ จะเกิดพื้นที่ที่เป็นส่วนที่มีดสะท้อนรูปร่างของตัวเอง ในที่นี้บุคคลที่สามมี
ลักษณะเด่นคือเป็นสิ่งที่คอยติดตามคนกลางไปด้วยทุกที่

4.2 มโนทัศน์ของบุคคลที่สาม

บุคคลที่สามมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งมีความสำคัญเพียงชั่วคราวเมื่อคน
กลางต้องการเท่านั้น ไม่ได้คิดจะจริงจังด้วย อาจะเกิดจากการที่คนกลางเกิดความรู้สึกเหงา หรือมี
ปัญหากับบุคคลที่หนึ่งซึ่งเป็นคนรักและต้องการใครสักคนที่คอยรับฟัง

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ]

(54) “แต่ฉันคงเหมือนแค่เพียงของเล่นในมือ เหงาๆเมื่อไรก็มา เมื่อคิดถึงเขาแล้วเธอก็ไป รู้
ไหมฉันเหนื่อยใจพอแล้วเธอ” (ถ้ายังเรียกเขาว่าแฟนจะมาควงแขนฉันทำไม – พลอย
พรทิพย์)

จากตัวอย่างที่ (54) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่
สามมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญกับคนกลางเพียงชั่วคราวเฉพาะเวลาที่คนกลางต้องการ
เท่านั้น ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นสิ่งของ โดยมีลักษณะเด่นคือเป็นสิ่งของที่มีประโยชน์ไว้ใช้
เล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเพียงชั่วคราวแก่ผู้เล่น เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ของ
เล่น”

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สัตว์]

(55) “ถ้าเธอแค่เลี้ยงไว้เพื่อวันที่เธอเหงาใจ คงไม่มีเรื่องอะไรให้ต้องคุยกันอีกแล้ว” (จีเกียจ ฟิงถ้ายังแอบคุย – พลอย พรทิพย์)

จากตัวอย่างที่ (55) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญกับคนกลางเพียงชั่วคราวเฉพาะเวลาที่คนกลางต้องการ ซึ่งเปรียบตนเองเป็นสัตว์เลี้ยง เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “เลี้ยง” โดยมีลักษณะเด่นคือเป็นสัตว์เลี้ยงที่คนกลางเลี้ยงไว้เพื่อสร้างความเพลิดเพลินใจ ทำให้คนกลางคลายความเหงาได้แม้จะเป็นเพียงบางเวลาก็ตาม

ตัวอย่างอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สถานที่]

(56) “เข้าใจแล้วสักทีว่ารักคืออะไร ที่ระบายกับที่ของหัวใจ สุดท่ายลงเอยยังงใครก็รู้” (ความเหงาทำได้ทุกอย่าง – แบล็คควานิลลา)

จากตัวอย่างที่ (56) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพราะทำให้คนกลางรู้สึกผ่อนคลายหรือมีความสุข ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นสถานที่สำหรับปลดปล่อย เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ที่ระบาย” โดยมีลักษณะเด่นคือเป็นสถานที่สำหรับปลดปล่อยเมื่อคนกลางต้องการระบายบางสิ่งบางอย่างจนทำให้มีสภาพคล่องตัวขึ้น

จากการที่ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันพบว่ามโนทัศน์ที่เหมือนและแตกต่างกันไปในแต่ละสถานภาพ ดังตารางต่อไปนี้

มโนทัศน์	ผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน		
	บุคคลที่หนึ่ง	คนกลาง	บุคคลที่สาม
1. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด	/	/	/
2. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว	/	/	
3. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ	/		/
4. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ		/	/

ตารางที่ 1: ตารางเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน

จากตารางที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน โดยมีมโนทัศน์ทั้งหมด 4 มโนทัศน์ ได้แก่ 1. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด 2. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว 3. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ และ 4. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ

เมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะพบว่ามีความเหมือนและความแตกต่างกันไปในแต่ละสถานภาพ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ มโนทัศน์ที่ปรากฏทั้ง 3 สถานภาพ และมโนทัศน์ที่ปรากฏเพียง 2 สถานภาพ คือ มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัวเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สาม และมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของคนกลางและบุคคลที่สาม

เมื่อผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันพบความเหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละสถานภาพแล้วพบความเหมือนและความแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่หนึ่งมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดทุกข์ใจและเป็นการทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักด้วย คนกลางมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ส่วนบุคคลที่สามมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักแล้วความผิดของตนยังทำให้ตนเองต้องหลบซ่อนด้วย

มโนทัศน์ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละสถานภาพแล้วพบความเหมือนและความแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่หนึ่งมองว่าเป็นบุคคลที่น่ากลัวเพราะทำร้ายให้ผู้อื่นเจ็บปวดและทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักด้วย ส่วนคนกลางมองว่าเป็นบุคคลที่น่ากลัวเพราะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักและยังตามรังควานไม่เลิกอีกด้วย

มโนทัศน์ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของบุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ มีทั้งเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญเพราะต่ำต้อย และไม่มีความสำคัญเพราะเป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ โดยบุคคลที่หนึ่งมักจะมองว่าไม่มีความสำคัญในลักษณะถูกเหยียดหยาม ส่วนบุคคลที่สามมักจะมองว่าไม่มีความสำคัญในลักษณะน้อยใจและน่าสงสาร

มโนทัศน์ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ เป็นมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของคนกลางและบุคคลที่สาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ คนกลางจะมองว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพราะทำให้ตนเองรู้สึกดีขึ้น ส่วนบุคคลที่สามจะมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพียงชั่วคราวเฉพาะเวลาคนกลางต้องการเท่านั้น

จากการวิเคราะห์ห่มโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะเห็นว่ามโนทัศน์ที่พบนั้นจะถูกมองไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะมโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางที่มีต่อบุคคลที่สาม อีกทั้งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ามโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มีต่อตนเองในแง่ลบก็เป็นแง่ลบที่มีน้ำหนักความผิดเบากว่ามโนทัศน์ที่บุคคลอื่นมองตนเอง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบมโนทัศน์ที่เป็นแง่บวกด้วย กล่าวคือ เป็นมโนทัศน์ที่คนกลางและบุคคลที่สามมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างไปจากมโนทัศน์อื่นๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของคนในสังคมและทำให้คนในสังคมมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามทั้งเหมือนและแตกต่างกันด้วยในบทที่ 4 ต่อไป

บทที่ 4

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยในบทที่ 2 พร้อมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน ในบทที่ 3 แล้ว ในบทนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย โดยจะวิเคราะห์จากความคิด ความเชื่อ วิถีปฏิบัติทางสังคม และวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย ซึ่งมีผลที่จะทำให้คนในสังคมมีวิธีคิดดังที่ปรากฏการใช้เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ต่างๆ เกี่ยวกับบุคคลที่สาม และสะท้อนมโนทัศน์ของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่สาม ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านความเชื่อ ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม และปัจจัยด้านจิตวิทยา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านความเชื่อ

คนในสังคมไทยผูกพันกับความเชื่อตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย การดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้นมักจะมีเรื่องของความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันอยู่เสมอ แม้ว่าสังคมจะมีการพัฒนาและขยายตัวอยู่ตลอดเวลาก็ตาม ความเจริญทางด้านวัตถุมากขึ้นกว่าในอดีตแต่เรื่องของความเชื่อยังคงฝังรากลึกอยู่ในมโนทัศน์ของคนไทยอย่างแนบแน่น โดยความเชื่อที่สำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ของคนไทยมีอยู่ 2 ประการ ได้แก่ ความเชื่อทางพุทธศาสนา และความเชื่อเรื่องผี ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1.1 ความเชื่อทางพุทธศาสนา

สังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ มีหลักศีลธรรมที่คนไทยส่วนใหญ่ต่างยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คอยยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ให้กระทำสิ่งที่ผิด และเป็นหลักสำหรับพัฒนาบุคคลให้รู้จักควบคุมตนเอง หลักธรรมทั่วไปที่คนในสังคมรู้จักดี คือ เบญจศีล เบญจธรรม ซึ่งเป็นหลักแห่งการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ อีกทั้งยังมีเรื่องของหลักกรรม ซึ่งเป็น

หลักธรรมคำสอนที่สำคัญของพระพุทธศาสนาและเป็นหลักธรรมที่คนในสังคมเชื่อว่าเป็นสิ่งที่
 เป็นไปตามหลักเหตุและผลของการกระทำ โดยเชื่อว่าผู้ใดกระทำความดีไว้ย่อมจะได้รับผลแห่งการ
 กระทำนั้นตามบทลงโทษตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 หลักศีลธรรม

ในที่นี้จะขอกล่าวถึง ศีล ซึ่งหมายถึงปกติของ กาย วาจา เรียบร้อยสุภาพ เป็น
 เจตนาที่จะละเว้นความชั่ว โดยการสำรวมระวังควบคุมบังคับกิริยาอาการทางกายเป็นต้น ให้เป็น
 ปกติธรรมดา ไม่ล่วงละเมิดข้อระเบียบต่างๆ ตามที่ใจปรารถนา และไม่เบียดเบียนผู้อื่น (ปัญญา
 สละทองตรง, 2540: 11) การเป็นคนมีศีลนั้นอย่างต่ำคือ การมีศีล 5 หรือที่เรียกว่า เบญจศีล ซึ่งถือว่าเป็น
 หลักเริ่มต้นของการดำรงชีวิต แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะรู้และเข้าใจหลักนี้เป็นอย่างดีแต่กลับเป็น
 หลักที่ถูกละเมิดมาก เพราะคนบางส่วนอาจไม่ได้ให้ความสำคัญ การรักษาศีลนั้นโดยความหมาย
 ในทางปฏิบัติเป็นการเว้นจากการกระทำที่ไม่ดี

ปิ่น มุทุกันต์ (2554) ได้กล่าวถึงศีล 5 ในพุทธศาสนาว่าบัญญัติไว้ดังนี้คือ ศีลข้อที่ 1
 คือเจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์ (ปาณาติปาตา เวรมณี) ศีลข้อที่ 2 คือเจตนางดเว้นจากการ
 ลักทรัพย์ (อทินนาทานา เวรมณี) ศีลข้อที่ 3 คือเจตนางดเว้นการประพฤติดิฉินในกาม (กามเมสุ มิจุณา
 จาร เวรมณี) ศีลข้อที่ 4 คือเจตนางดเว้นการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี) และศีลข้อที่ 5 คือเจตนางด
 เว้นการดื่มน้ำเมา (สุราเมรยมชฺชปมาทฏฐานา เวรมณี)

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงรายละเอียดของศีลข้อที่ 3 ศีลข้อที่ 1 และศีลข้อที่ 2 ตามลำดับ
 ความสำคัญ ซึ่งน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อการเลือกใช้
 อุปถัมภ์เชิงมนโฑทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สาม และสะท้อนมนโฑทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ใน
 สถานภาพต่างกันในแต่ละ

เมื่อกล่าวถึงศีลข้อที่ 3 กามเมสุ มิจุณาจาร เวรมณี คือ เจตนางดเว้นจากการประพฤ
 ดิฉินในกาม ความเป็นผู้ด้วยคู่ครองของคนอื่นถือว่าเป็นการกระทำผิด ไม่เป็นที่นับถือไว้ว่างใจของ
 ใครโดยทั่วไป รวมถึงความประพฤดิที่เกี่ยวข้อในทางนี้ด้วยบุคคลที่ควรงดเว้นตามประเพณี หรือ
 ด้วยบุคคลที่ต้องห้ามตามกฎหมาย ตามธรรมเนียมที่ประพฤดิก็ถือว่าเป็นการกระทำผิดเช่นเดียวกัน
 (ญาณสังวร (เจริญ สุวฑฒโน), 2503: 27-28) ศีลข้อนี้เป็นการส่งเสริมประเพณีของคน โดยห้าม

ไม่ให้คนประพฤติดิประเวณี หรือทำลายประเวณีทั้งของตนและของคนอื่น จุดหมายสำคัญของศีลข้อนี้อยู่ที่การสร้างสามัคคีและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในสังคม กล่าวได้ว่าเป็นศีลข้อที่ห้ามในทางเสพกาม ซึ่งได้ห้ามทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงไม่ให้ประพฤติดิด้วยบุคคลต้องห้าม

ปิ่น มุฑกันต์ (2554: 166-167) ได้กล่าวถึงประเภทของผู้ที่เป็นบุคคลต้องห้ามไว้ว่ามีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ หญิงต้องห้าม และชายต้องห้าม กล่าวคือ หากชายใดมีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับหญิงต้องห้าม จะถือว่าชายผู้นั้นเป็นผู้ประพฤติดิศีล หรือหากหญิงใดมีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับชายต้องห้ามก็จะถือว่าหญิงผู้นั้นเป็นผู้ประพฤติดิศีลเช่นเดียวกัน หรือหากคนทั้งสองฝ่ายต่างเป็นผู้ต้องห้ามของกันและกันและเป็นใจต่อกันก็จะถือว่าต่างฝ่ายต่างผิดศีล โดยผู้ที่รักษาศีลข้อนี้ควรเว้นทั้งการรักริครสนิทสนมในเชิงชู้สาว การเกี่ยวพาราตี การพุดหยอก รวมถึงการเล่นหุเล่นตากับคนรักของผู้อื่นในเชิงชู้สาวด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าเขาจะได้อะไรตอบแทนงานกันหรือไม่ก็ตาม และจะได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม

การใช้ถ้อยคำที่กล่าวถึงบุคคลที่สามหรือผู้ที่ประพฤติดิศีลที่ 3 ในสังคมมักถูกนำไปเปรียบเทียบกับผู้ที่ประพฤติดิศีลข้อที่ 1 และศีลข้อที่ 2 ซึ่งส่งผลทำให้คนในสังคมมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามที่เป็นไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ ดังนี้

ศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี คือ เจตนางดเว้นจากการทำลายชีวิตสัตว์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คนในสังคมมีเมตตากรุณาต่อกัน และเมื่อแม่แก่สัตว์ทั้งปวงด้วย ศีลข้อนี้เป็นการห้ามฆ่าสัตว์ทุกชนิด ผู้ที่รักษาศีลข้อนี้จะต้องเว้นการกระทำ 3 อย่าง ได้แก่ ฆ่า ทำร้ายร่างกาย และทรมาน (ปิ่น มุฑกันต์ 2554: 123)

บุคคลที่สามได้ถูกนำไปเปรียบเทียบกับผู้ที่ประพฤติดิศีลข้อที่ 1 ซึ่งสะท้อนมโนทัศน์ของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่สามว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิด เห็นได้จากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

ตัวอย่าง

(57) “มาเจ็บใจแสง ย่อนถึกแทงข้างหลัง ออกหักจ้งจ้ง คือใจสิจขาด” (แทงข้างหลัง – หญิงลี ศรีจุมพล)

จากตัวอย่างที่ (57) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางต้องเลิกกัน เนื่องจากบุคคลที่สามแอบมีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับคนกลาง พบการใช้ถ้อยคำอุปโลกณ์ “แทงข้างหลัง” ซึ่งเป็นการกระทำของผู้ที่ละเมิดศีลข้อที่ 1 โดยทำร้ายร่างกายบุคคลที่หนึ่งให้เกิดความเจ็บปวด รวมถึงเมื่อพิจารณาเนื้อหาของเพลงในบริบทดังกล่าว จะเห็นการใช้ภาษา คือ ออกหักจ้งจ้ง คือ ใจสียด แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่หนึ่งมีความเจ็บปวดและทุกข์ใจอย่างมากจากการกระทำของบุคคลที่สาม สะท้อนมโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่งที่มีต่อบุคคลที่สามที่เป็นไปในแง่ลบ โดยมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำ ความผิด เป็นคนไม่ดี เพราะทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความเจ็บปวดและทุกข์ใจ

ศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา เวรมณี คือ เจตนาขโมยจากการลักทรัพย์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันการทำลายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ของกันและกัน และเพื่อให้ทุกคนตั้งใจหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ถือเป็นการขโมย และเป็นการทำความผิด (ปิ่น มุทุกันต์, 2554: 146)

บุคคลที่สามได้ถูกนำไปเปรียบเทียบกับผู้ที่ประพฤติผิดศีลข้อที่ 2 ซึ่งสะท้อนมโนทัศน์ของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่สามว่าเป็นบุคคลที่ทำความผิด เห็นได้จากอุปโลกณ์เชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] เช่นเดียวกัน

(58) “เข้ามาทางใดก็เดินไปทางที่มา เลิกรากันไป ต้องขโมยกินทุกครั้งจะหลับตาลงยังงี้ หึดไปหาเอาเองดิใหม่ มันไม่ขมคอ” (ขมคอ – กานดา อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (58) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามแอบมีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับคนกลาง ทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความไม่พอใจพฤติกรรมของบุคคลที่สามถูกนำไปเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของผู้ร้ายในลักษณะของขโมย เห็นได้จากถ้อยคำอุปโลกณ์ คือ “ขโมย” ซึ่งเป็นการกระทำของผู้ที่ละเมิดศีลข้อที่ 2 สะท้อนมโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่งที่มีต่อบุคคลที่สามที่เป็นไปในแง่ลบ โดยมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ทำความผิด เพราะเป็นต้องการเข้ามาแทรกแซงความสัมพันธ์ของตนเองกับคนกลาง

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้นสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นผู้ที่ประพาศพิศดารข้อที่ 3 นอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้ที่ประพาศพิศดารเองแล้วยังส่งผลกระทบต่อผู้ที่เป็นครองของคนกลางด้วย จะเห็นว่าเมื่อบุคคลที่หนึ่งรู้ว่าคนรักของตนตั้งใจไปให้ผู้อื่นก็จะเกิดความเจ็บปวด แม้ว่าบุคคลที่สามไม่ได้ทำร้ายร่างกายหรือขโมยสิ่งของที่มิได้รับอนุญาต ดังที่ถูกรำไปเปรียบกับผู้ที่ประพาศพิศดารข้อที่ 1 และข้อที่ 2 แต่การกระทำดังกล่าวก็ได้สร้างความเดือดร้อนและความเจ็บปวดทุกข์ใจต่อบุคคลที่หนึ่งอย่างเห็นได้ชัด ทั้งยังอาจส่งผลให้เกิดความแตกร้างขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง ซึ่งอาจนำไปสู่จุดจบของชีวิตคู่ก็เป็นได้

1.1.2 หลักกรรม

กรรม หมายถึง การกระทำ ซึ่งหมายรวมถึงการกระทำทุกอย่างที่แสดงออกจากตัวเรา ปีน มุทกัณธ์ (2554: 106-111) ได้กล่าวถึงคำสอนเรื่องของหลักกรรมไว้ว่า กรรมย่อมติดตามคนที่ทำกรรมไปตลอดจนกว่าจะให้ผลเสร็จสิ้น การให้ผลของกรรมทางพุทธศาสนามีหลักสำคัญคือ กรรมที่ผู้ใดทำแล้วจะต้องให้ผลแก่ผู้ทำอย่างแน่นอน โดยกรรมดีก็จะให้ผลดี ส่วนกรรมชั่วก็จะให้ผลชั่ว ผู้ใดทำกรรมอย่างใดไว้จะหลีกเลี่ยงการรับผลของกรรมนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้

บุคคลที่สามถือได้ว่าเป็นผู้กระทำกรรมชั่วด้วยการแย่งคนกลางไปจากบุคคลที่หนึ่ง ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเกิดปัญหาหรือต้องสิ้นสุดลง ดังนั้นคนไทยจึงเชื่อว่าบุคคลที่สามต้องได้รับผลของการกระทำดังกล่าว โดยผลของกรรมชั่วก็จะให้ผลชั่วซึ่งอาจมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการต้องทนทุกข์ทรมานใจ การต้องหลบซ่อนการกระทำของตน หรือการที่ต้องรู้สึกผิดกับสิ่งที่ตนกระทำและต้องชดใช้ด้วยการจบความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับคนกลางในที่สุด เห็นได้จากอุปนิสัยเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] ซึ่งสะท้อนให้เห็นในมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด และมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีคามสำคัญ

ตัวอย่าง

(59) “บาปกรรมมันมี ไม่ซำรับรองว่ามาแบบถึงตัว ของขโมยมันร้อน ไม่กลัวว่า
มือจะพองก็แล้วไป” (บาปกรรมมีจริง – ปาน ชนพร)

(60) “ถึงมือที่สาม ฉันมีเรื่องราวต้องสะสาง ได้โปรดจำไว้ คนอย่างฉันจะไม่ยอม
ให้อภัย มันคงต้องมีสักวัน เมื่อกรรมมันตามเธอทัน” (หักหลัง – Retrospect)

จากตัวอย่างที่ (59) และ (60) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหา
เกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งถูกบุคคลที่สามแย่งคนกลางไป ทำให้บุคคลที่หนึ่งโกรธแค้น เมื่อ
พิจารณาเนื้อหาของเพลงในบริบทนั้นๆ จะเห็นว่ามีการกล่าวถึงเรื่องของกรรม ซึ่งเป็นกรรมชั่วที่
บุคคลที่สามได้ก่อขึ้นและต้องชดใช้ โดยบุคคลที่หนึ่งมองว่าการกระทำของบุคคลที่สามที่เข้ามา
แย่งคนกลางไปจากตนเองนั้นเป็นการทำชั่วอย่างหนึ่ง และผู้ที่ทำนั้นต้องชดใช้กรรมที่ได้ทำลงไป
อีกทั้งถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ใช้ คือ “ขโมย” และ “มือที่สาม” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้กล่าวถึงบุคคลที่สาม
จัดอยู่ในอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] และ [บุคคลที่สาม คือ
อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามใน
แง่ลบ โดยมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิด ไม่มีความสำคัญและเป็นส่วนเกินของความสัมพันธ์
ระหว่างคู่รัก

ผลของกรรมชั่วตามหลักกรรมทางพุทธศาสนาที่บุคคลที่สามจะต้องได้รับนั้นอาจ
มีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการต้องทนทุกข์ทรมานใจ การต้องหลบซ่อนการกระทำของตน หรือ
การที่ต้องรู้สึกผิดกับสิ่งที่ตนกระทำและต้องชดใช้ด้วยการจบความสัมพันธ์เชิงผู้สาวกับคนกลางใน
ที่สุด

ตัวอย่าง

(61) “ซำที่รู้ว่าฉันแค่ตัวสำรอง ได้ครองเธอก็เพียงชั่วคืนเท่านั้น เพราะสุดท้าย
ไม่ใช่คนเคียงคู่กัน เมื่อเธอออกแค่เพียงเขาให้ยืม” (มีค่าเวลาเธอเหงา –
ปนัดดา เรืองวุฒิ)

จากตัวอย่างที่ (61) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่
บุคคลที่สามต้องทนทุกข์ทรมานใจที่ตนเองอยู่ในสถานภาพที่ด้อยกว่าบุคคลที่หนึ่ง พบถ้อยคำ

อุปลักษณ์คือ “ตัวสำรอง” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับสถานภาพของบุคคลที่สาม จัดอยู่ในอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือ การเป็นนักกีฬาที่มีสถานภาพต่ำกว่าหรือไม่ทัดเทียมบุคคลที่หนึ่ง สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ มีสถานภาพต่ำกว่าหรือไม่ทัดเทียมกับอีกบุคคล ซึ่งเชื่อว่าเป็นผลจากการกระทำของบุคคลที่สามที่ได้ทำไว้จึงต้องทนทุกข์ทรมานใจในสถานภาพของตนเอง

ตัวอย่าง

(62) “เป็นมือที่สามด้วยความตั้งใจ แต่ไม่เรียกร้องอะไรจากใครสัญญา ต้องเจ็บ ต้องช้ำ บางคืนต้องนอนกับน้ำตา ก็ถือว่าให้จิตใจใช้กรรม” (มือที่สามด้วยความตั้งใจ – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (62) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามต้องทนทุกข์ทรมานใจและต้องยอมจำนนในสถานภาพของตนเองโดยไม่มีสิทธิ์เรียกร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “มือที่สาม” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับสถานภาพของบุคคลที่สาม จัดอยู่ในอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการเป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ของคู่รัก สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญและเป็นส่วนเกิน เมื่อพิจารณาเนื้อหาของเพลงประกอบแล้วจะเห็นว่า บุคคลที่สามเชื่อว่าการที่ตนเองต้องทนทุกข์ทรมานใจนั้นเป็นผลจากการกระทำของตนเองที่ต้องชดใช้กรรมจากความผิดที่ตนได้ก่อไว้ แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่สามมีความเชื่อเรื่องกรรมตามหลักพุทธศาสนา

ตัวอย่าง

(63) “รู้ว่าเธอซ่อนไว้ไม่ให้เปิดเผยตน ต้องทนต้องทำใจ” (คนไม่รู้ไม่เจ็บ คนที่เจ็บคือคนที่รู้ – คัง พันกร)

จากตัวอย่างที่ (63) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางไม่อนุญาตให้บุคคลที่สามเปิดเผยตนต่อที่สาธารณะ บุคคลที่สามจึงต้องอยู่อย่างหลบซ่อน

อย่างทุกข์ใจ เนื่องจากตนเองได้กระทำผิดด้วยการเข้ามามีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับคนกลางซึ่งมี
คนรักอยู่แล้ว พบถ้อยคำอุปโลกน์คือ “ช่อน” จัดอยู่ในอุปโลกน์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ
สิ่งของ] โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือเป็นสิ่งของที่คนต้องช่อนหรือปกปิดไว้มาใช้กล่าว
เปรียบเทียบถึงการกระทำที่คนกลางกระทำต่อบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคล
ที่สามเป็นบุคคลที่กระทำผิด และไม่สามารถให้เปิดเผยตัวตนต่อที่สาธารณะได้ ซึ่งเชื่อว่าเป็น
ผลจากการกระทำของบุคคลที่สามที่ได้ทำไว้จึงต้องอยู่อย่างหลบซ่อนและทนทุกข์ใจ

นอกจากผลของกรรมชั่วของบุคคลที่สามจะทำให้บุคคลที่สามต้องทนทุกข์ทรมาน
ใจ และหลบซ่อนการกระทำของตนแล้ว ยังส่งผลทำให้บุคคลที่สามรู้สึกผิดกับสิ่งที่ตนกระทำและ
ต้องชดใช้ด้วยการจบความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับคนกลางในที่สุดด้วย

อัจฉราวดี วงศ์สกล (2551: 83) ได้กล่าวถึงผลจากการกระทำของบุคคลที่สามที่ทำให้
ให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางเกิดปัญหานั้นส่งผลทำให้บุคคลที่สามหา
ความสุขใจไม่ได้ เพราะต้องต่อสู้กับความรู้สึกผิดในใจ เนื่องจากตนได้กระทำผิดในทางพุทธ
ศาสนาที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยึดถือกันมา ความรู้สึกผิดนี้จึงน่าจะทำให้ผู้ที่เป็บุคคลที่สามเกิด
ความทุกข์ใจในสถานภาพและการกระทำของตนอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าจะมีช่วงเวลาที่มีความสุขที่ได้
กระทำตามที่จิตใจของตนเองก็ตาม แต่ก็อาจจะเป็นเพียงความสุขระยะสั้นเท่านั้น นำไปสู่การจบ
ความสัมพันธ์เชิงชู้สาวของตนเองกับคนกลางในท้ายที่สุด

ตัวอย่าง

(64) “เพิ่งจะได้รู้ว่าตัวฉันเองเพียงใด ลงมือทำร้ายคนที่เขารักกันมา ยินดีจะใช้
ความผิดนี้ด้วยคำว่าลา ต่อจากวันนี้ไปอยู่กันให้ดีนะ คนชั่วช้าจะไปเอง” (ขอเลว
แค่นี้ – ปาน ธนพร)

(65) “ความหวานที่มันขโมยของใครมา ไม่ช้าต้องถึงเวลาใช้กรรม ต่อให้เรารักกัน
เท่าไรมันก็ไม่ชอบกรรม สมควรหยุดตรงนี้ให้พอกันที” (นรกในใจ – ปาน
ธนพร)

จากตัวอย่างที่ (64) และ (65) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ ได้แก่ “ลงมือทำร้าย” และ “ขโมย” จัดอยู่ในอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นรู้ตัวเองดีว่าสิ่งที่ตนกำลังกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ผิด สะท้อนมโนทัศน์ที่บุคคลที่สามมีต่อตนเองว่าเป็นบุคคลที่กระทำผิด สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น อีกทั้งเมื่อพิจารณาเนื้อหาของเพลงในบริบทนั้นๆ ประกอบจะพบว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามในตัวอย่างดังกล่าวอายุกับการกระทำของตนเอง ผลจากการกระทำชั่วเหล่านั้นที่ส่งผลให้บุคคลที่สามรู้สึกผิดกับสิ่งที่ตนทำและต้องการชดใช้ด้วยการจบความสัมพันธ์เชิงชู้สาวของตนเองกับคนกลางในที่สุด

ตัวอย่าง

(66) “ฉันคือคนที่มาช้า ที่หลงว่าเป็นเจ้าของ เมื่อรู้ว่าเป็นที่สอง ก็ไม่ขอยึดครองเอาไว้” (เจตนาแต่ว่าไม่ตั้งใจ – ตักแตน ชลดา)

จากตัวอย่างที่ (66) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามเพิ่งรู้ว่าตนเองได้กระทำผิดด้วยการเข้าไปมีความสัมพันธ์กับชู้สาวกับคนกลาง จึงเกิดความรู้สึกผิดและต้องจบความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับคนกลางในที่สุด พบการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ที่สอง” จัดอยู่ในอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] โดยมีลักษณะเด่นคือเป็นนักกีฬาที่ได้รับผลการแข่งขันตัดสินให้เป็นที่สอง ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ไม่ทัดเทียมที่หนึ่ง สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ เพราะมีสถานภาพเป็นรอง ไม่ทัดเทียมบุคคลที่หนึ่ง อีกทั้งเนื้อหาของเพลงในบริบทยังแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่สามต้องการจะตั้งใจเมื่อรู้ว่าคุณเองได้กระทำในสิ่งที่ผิดจึงขอรับผลกระทบด้วยการชดใช้ด้วยการจะจบความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับคนกลาง

เรื่องของหลักกรรมที่ได้กล่าวมา เมื่อพิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาอย่างรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผลแล้วจะสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องตามแนวพุทธศาสนาที่คนในสังคมยึดถือ ซึ่งสอนไว้ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ดังนั้นเราจึงควรรู้จักที่จะวางตัวให้อยู่ในหลักศาสนาที่คนในสังคมต่างยึดถือปฏิบัติ และกระทำในสิ่งที่ควรกระทำ มีกรอบในการดำเนินชีวิตตามหลักศีลธรรม

รักและเห็นใจผู้อื่นให้เหมือนกับที่รักตัวเอง ปัญหาต่างๆ สามารถแก้ไขได้ แล้วทุกอย่างจะดีขึ้นตามคุณธรรมทางใจของแต่ละคน

หากพิจารณาตามปัจจัยทางความเชื่อทางพุทธศาสนาทั้งในเรื่องศีลธรรมและหลักกรรมดังที่ได้กล่าวไปแล้วจะเห็นว่าผู้ที่กระทำผิดหลักทางพุทธศาสนานั้นถือว่าเป็นบุคคลที่กระทำ ความผิดและเป็นคนไม่ดี แม้ว่าไม่ได้ทำร้ายร่างกายให้เกิดความเจ็บปวด แต่เป็นการทำร้ายจิตใจของผู้อื่น แม้ว่าจะเป็นผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามเองส่วนหนึ่งรู้ว่าสิ่งที่ตนกระทำเป็นสิ่งที่ผิด เนื่องจากสิ่งที่ตนได้กระทำนั้นทำให้คนหลายฝ่ายเกิดความเดือดร้อนและทุกข์ใจ จึงต้องได้รับผลจากการกระทำชั่ว ไม่ว่าจะเป็นการต้องทนทุกข์ทรมานใจ การต้องหลบซ่อนการกระทำของตน หรือการที่ต้องรู้สึกผิดกับสิ่งที่ตนกระทำและต้องชดใช้ด้วยการจบความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับคนกลางในที่สุด เพื่อให้สมกับความผิดที่ได้กระทำลงไป

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าคนในสังคมส่วนใหญ่มักจะมีมุมมองต่อบุคคลที่สามในแง่ลบ ไม่ว่าจะป็นโน้ตทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิดและเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ สังเกตได้ทั้งจากมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน โดยเฉพาะมโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มีต่อตนเอง เนื่องจากการกระทำของบุคคลที่สามนั้นเป็นการกระทำที่ถูกมองว่าผิดหลักศีลธรรมในทางพุทธศาสนา อีกทั้งยังมีเรื่องของหลักกรรมที่เชื่อว่ากรรมที่บุคคลที่สามได้กระทำไว้นั้นต้องได้รับโทษและชดใช้กรรมเหล่านั้นด้วย เนื่องจากการกระทำเหล่านั้นได้สร้างปัญหาและความเดือดร้อนทุกข์ใจให้เกิดขึ้นกับคนหลายฝ่าย โดยเฉพาะบุคคลที่หนึ่ง

1.2 ความเชื่อเรื่องผี

ผี หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์เชื่อว่าเป็นสภาพลึกลับ มองไม่เห็นตัว แต่อาจจะปรากฏเหมือนมีตัวตนได้ อาจให้คุณหรือโทษได้ มีทั้งดีและร้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 781)

เนื่องจากสังคมไทยแต่เดิมเป็นสังคมเกษตรกรรม ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนต้องพึ่งพิงธรรมชาติอย่างแนบชิด ดังนั้นคนไทยจึงมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ โชคลาภ ไสยศาสตร์ เครื่องราง คาถาอาคม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ รวมไปถึง

ความเชื่อเรื่องผี การดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทยนั้นมีแนวคิดผูกพันอยู่กับความเชื่อเรื่องผี ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย (เสาวภา ไพทยวัฒน์, 2538) แม้ว่าความเชื่อเหล่านั้นจะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ตามหลักวิทยาศาสตร์ได้ แต่คนไทยก็เชื่อว่าเป็นสิ่งที่สามารถส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทางดีหรือร้ายได้

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2542: 101) กล่าวว่าความเชื่อเรื่องผีเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของสังคมไทยที่สืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินชีวิตประจำวันบางปัญหาที่มนุษย์ไม่สามารถแก้ไขได้จึงได้สร้างความเชื่อขึ้นมา โดยเชื่อว่ามีพลังอำนาจลึกลับบางอย่างที่อยู่เหนือธรรมชาติกำหนดให้เป็นไป

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงความเชื่อเรื่องผีที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว โดยคนไทยเชื่อว่าผีนั้นมีทั้งดีและร้าย บุคคลที่สามได้ถูกนำไปเปรียบกับภูตผีปีศาจซึ่งเป็นจำพวกผีร้ายที่สร้างความเดือดร้อนแก่มนุษย์ คอยขัดขวางความสุขไม่ให้อยู่อย่างมีความสุข

ตัวอย่าง

(67) “ไม่อยากจะให้เป็นสุขหรืออย่างไร ถึงได้อาฆาตจองเวร ไม่จบ ไม่สิ้นชาตินี้”
(ก๊อดไม่ปล่อย – ไฮเปอร์)

จากตัวอย่างที่ (67) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “อาฆาตจองเวร” จัดอยู่ในอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือพฤติกรรมของภูตผีปีศาจที่สร้างความเดือดร้อนแก่มนุษย์ มาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงการกระทำของบุคคลที่สามที่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้รัก ตามรั้งความไม่ให้อยู่อย่างมีความสุข สะท้อนมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว คอยขัดขวางความสุขหรือคอยสร้างความทุกข์ร้อนให้แก่ผู้รัก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รักเกิดปัญหาและไม่ได้อยู่อย่างสงบสุข

ความเชื่อเรื่องผีที่อยู่ในความรู้สึกของคนไทยมีผลต่อเนื่องถึงการหาวิธีป้องกันผีที่ชั่วร้ายด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ตามหลอกหลอนหรือสร้างความตื่นกลัวให้แก่มนุษย์

ความเชื่อเหล่านี้ก็มีผลต่อการเลือกใช้ถ้อยคำอุปสรรคต่างๆ ที่จัดอยู่ในอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] ด้วย

ตัวอย่าง

(68) “เวลาจะมามัน ไม่บอก คนโศคนะมันไม่**หลอก** ชอบ**หลอก**แต่คนมีแฟน ไม่ควรจะมีขี้มเป็น **แปะยันต์**ไว้พันกว่าแผ่น มันก็ไม่กลัวอยู่ดี” (ผีฟ้าห่ม – เคน อารีย์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (68) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง พบถ้อยคำอุปสรรค คือ “หลอก” และ “แปะยันต์” จัดอยู่ในอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือ พฤติกรรมของผีร้ายที่ชอบหลอกให้มนุษย์กลัว มาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงการกระทำของบุคคลที่สามที่เข้ามาก่อความรำคาญให้ผู้อื่นอย่างไม่เป็นสุข และนำวิธีการป้องกันผีด้วยการแปะยันต์มาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงการกระทำของมนุษย์ที่กระทำต่อผีร้ายเพื่อป้องกันไม่ให้ผีเหล่านั้นมาก่อความทุกข์ได้ สะท้อนมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว คอยก่อความและขัดขวางไม่ให้ผู้อื่นอยู่กันอย่างสงบสุข

การที่บุคคลที่สามได้เข้าไปก่อความและตามรังควานผู้อื่นให้ไม่อยู่อย่างสงบสุข และอาจส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ของผู้อื่นเกิดปัญหาขึ้นนั้นจึงทำให้คนในสังคมมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว เห็นได้จากการใช้อุปสรรคเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าความเชื่อเรื่องผีก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปสรรคเชิงมโนทัศน์ของคนในสังคมเช่นเดียวกับความเชื่อทางพุทธศาสนา เนื่องจากความเชื่อเรื่องผีก็เป็นอีกความเชื่อหนึ่งที่ผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน

จากการที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์มโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน ในบทที่ผ่านมามีพบว่าไม่ว่าจะเป็นมโนทัศน์จากบุคคลที่หนึ่ง คนกลาง หรือบุคคลที่สาม ก็มักจะมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามในแง่ไม่ดีอยู่ด้วย แม้กระทั่งมโนทัศน์จากตัวบุคคลที่สามที่มองตนเองก็ตาม ส่วนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของบุคคลที่สามก็คือ บุคคลที่หนึ่ง ทำให้บุคคลที่หนึ่งมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามไปในแง่ลบอย่างชัดเจน คนกลางนั้นอาจถือว่าบางส่วนก็ได้รับทั้ง

ประโยชน์และบางส่วนก็ได้รับปัญหาจากบุคคลที่สาม จึงทำให้คนกลางมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สาม ทั้งในแง่ลบและแง่บวก อย่างไรก็ตามแม้ว่ามโนทัศน์ของบุคคลที่สามเองนั้นส่วนใหญ่จะมองตนเองไปในแง่ลบที่มีน้ำหนักมากกว่าบุคคลที่หนึ่งมองก็ตาม แต่ก็แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านความเชื่อ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านความเชื่อทางพุทธศาสนาและปัจจัยด้านความเชื่อเรื่องผี นั้นก็ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ของคนในสังคมไทยปัจจุบัน

2. ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม

บรรทัดฐาน หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมที่คนในสังคมยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติและกำหนดว่าการกระทำใดถูกหรือผิด ควรยอมรับหรือไม่ควรยอมรับ เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า บรรทัดฐานเป็นเครื่องมือขัดเกลาทางสังคม หรือเป็นเครื่องมือจัดระเบียบทางสังคมแบบหนึ่ง เพื่อให้สมาชิกในสังคมได้ยึดถือและปฏิบัติต่อกันเพื่อให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ, 2559)

สุพัตรา สุภาพ (2528) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมที่มีอยู่ในแต่ละสังคมว่ามีความหมายครอบคลุมถึงแบบแผนทางด้านความคิดและการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของคนในสังคม โดยคนในสังคมได้สร้างระเบียบ กฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ ตลอดจนจัดระเบียบสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม เพื่อให้คนในสังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงบรรทัดฐานทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความรัก ทั้งเรื่องหลักในการครองเรือน และวัฒนธรรมแบบผิวเผินเพียงผิวเผิน ดังนี้

บรรทัดฐานทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความรักและชีวิตคู่ นั้น คนไทยมีหลักหรือแบบแผนที่เป็นยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติความคิดเกี่ยวกับความรักหลายประการ เช่น หลักในการครองเรือน คนในสังคมไทยมีความคิดที่ว่า การที่ชายและหญิงมีความพอใจในรสสัมผัสซึ่งกันและกัน ตกลงใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน จะเผชิญกับปัญหาาร่วมกัน และมีความพยายามที่จะดำเนินชีวิตร่วมกันเพื่อความสุขในการครองเรือน จะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่ประพฤตินอกใจกันและกัน เพราะการทำเช่นนั้นเป็นการทำร้ายจิตใจของกันและกัน ความสุขของครอบครัวอยู่ที่การกระทำ

หรือความประพฤติของสามีและภรรยาเป็นหลัก และจะต้องยึดถือและปฏิบัติตนให้อยู่ในบรรทัดฐานที่คนในสังคมยอมรับร่วมกันจึงจะมีความสุขในการครองเรือน

หลักในการครองเรือนได้สอดคล้องกับระบบวัฒนธรรมหนึ่งในสังคมไทย คือ ระบบวัฒนธรรมแบบฟัวเดียวเมียเดียว ซึ่งนับว่ามีบทบาทอย่างมากในสังคมไทยปัจจุบัน

สังคมไทยเป็นสังคมที่ถือว่านิยมการมีฟัวเดียวเมียเดียว (Monogamete) การมีสามีหรือภรรยาเกิน 1 คนในเวลาเดียวกัน จะโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจถือเป็นการผิดค่านิยมทางสังคมและศีลธรรม การเป็นคู่กับคนรักหรือคู่ครองของผู้อื่นก็ถือได้ว่าทำผิดกติกาของสังคมด้วย ด้วยเหตุผลนี้เองจึงทำให้ไม่ใช่ทุกคนสามารถกล้าที่จะเป็นบุคคลที่สามที่เข้าไปแทรกแซงความสัมพันธ์ของคู่รักของใครได้ เนื่องจากการกระทำเช่นนั้นจะส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีหรือหน้าตาทางสังคมของคนเหล่านั้นที่อาจถูกมองอย่างเหยียดหยามจากคนในสังคมเดียวกัน

การที่บุคคลที่สามได้เข้าไปแทรกแซงในความสัมพันธ์ของคู่รัก และส่งผลกระทบทำให้ความสัมพันธ์ของคู่รักเกิดปัญหาขึ้นนั้นถือได้ว่าบุคคลที่สามได้ทำผิดหลักในการครองเรือนและผิดระบบวัฒนธรรมแบบฟัวเดียวเมียเดียวที่คนไทยต่างยึดถือปฏิบัติด้วย ดังนั้นจึงทำให้คนในสังคมมักจะมองบุคคลที่สามไปในแง่ลบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นในมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความคิด มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว และมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ เห็นได้จากอุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] เป็นต้น

ตัวอย่าง

(69) “ถ้าไม่เหลือแล้วยายอายุ จะต้องได้ในทันที มาขอกันเลยดีๆ อย่า วังราว” (ขอดีๆ อย่าวังราว - บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (69) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งถูกบุคคลที่สามแย่งคนกลางไปจากตนเองโดยที่ตนเองไม่ได้อนุญาต พบถ้อยคำอุปถัมภ์คือ “วังราว” จัดอยู่ในอุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] โดยลักษณะเด่น

ที่ยกมาเปรียบเทียบคือพฤติกรรมของผู้ร้ายที่อยู่ในลักษณะของขโมยที่แอบลักขโมยสิ่งของจากผู้อื่น โดยที่ผู้ที่เป็นเจ้าของนั้น ไม่ได้อนุญาต และทำให้เกิดความเดือดร้อน นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงการกระทำของบุคคลที่สามที่แอบเข้าไปแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่ง โดยที่บุคคลที่หนึ่งไม่ได้ อนุญาต และทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความเดือดร้อน สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สาม เป็นบุคคลที่กระทำความผิด มีความประพฤติที่ไม่ดี ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เนื่องจากได้กระทำ ผิดหลักในครองเรือนและศีลระบอบวัฒนธรรมแบบพัวเดียวเมียเดียวที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติด้วย

ตัวอย่าง

(70) “เธออาจจะเหมือนไฟ ฉันเหมือนกับน้ำมัน ทั้งไว้ใกล้กันก็ติดไฟ” (อย่าใกล้กันเลย – อ้อฟ ปองศักดิ์)

จากตัวอย่างที่ (70) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางมีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับบุคคลที่สาม โดยเปรียบบุคคลที่สามเป็นไฟที่ร้อนแรง เห็นได้จากถ้อยคำอุปมาอุปไมย คือ “ไฟ” จัดอยู่ในอุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] โดยไฟนั้นมีคุณสมบัติที่สามารถเกิดปฏิกิริยาเคมีได้อย่างรวดเร็วเมื่ออยู่ใกล้กับน้ำมัน และเปรียบตนเองเป็นน้ำมันด้วย สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว เนื่องจากหากสานสัมพันธ์กันต่อไปจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของคนกลางและบุคคลที่หนึ่งเกิดปัญหาได้ เพราะเป็นการกระทำที่ผิดบรรทัดฐานทางสังคมทั้งหลักในการครองเรือนและระบบวัฒนธรรมแบบพัวเดียวเมียเดียว

ตัวอย่าง

(71) “อย่าเป็นมือที่สามทำเรื่องให้บานปลาย ผมเองได้ปัญหาเล็กๆ แค่นี้” (ช่วยไปห่วงแฟนผมไกลๆ – แสน นากา)

จากตัวอย่าง (71) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งต้องการบอกบุคคลที่สามว่าอย่ามายุ่งหรือเกี่ยวพันกับคนกลางซึ่งเป็นคนรักของตนเอง พบถ้อยคำอุปมาอุปไมย คือ “มือที่สาม” จัดอยู่ในอุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] โดยมีลักษณะเด่นคือเป็นส่วนที่เกินมาและไม่เป็นที่ต้องการ ประกอบกับ

เนื้อหาของเพลงในบริบทดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ ต่ำและเป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก เนื่องจากสถานภาพของบุคคลที่สามนั้นผิดหลักในการครองเรือนและระบบวัฒนธรรมแบบฟัวเดียวเมียเดียวที่คนไทยยึดถือปฏิบัติ

ตัวอย่าง

(72) “อย่ามัวคิดแก่ตัวอะไร บอกไว้ฉันไม่ทำร้ายเธอซัวร์ แต่ขอให้รู้ตัวที่ไม่ทำเพราะฉันกลัวเชื้อชั่วติดมือ” (แรง – ดั่ง พันกร)

จากตัวอย่าง (72) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งต้องการบอกบุคคลที่สามให้ทราบถึงความรู้สึกจริงเกี่ยวกับตนเองมีต่อบุคคลที่สาม เนื่องจากบุคคลที่สามได้เข้ามาแทรกแซงความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของคนเองและคนกลาง พบถ้อยคำอุปสรรคณ์ คือ “เชื้อ” ในที่นี้คือเชื้อ โรคที่อยู่ในตัวของบุคคลที่สาม ซึ่งมีลักษณะเด่นคือเป็นเชื้อโรคที่สกปรกและน่ารังเกียจ ประกอบเนื้อหาของเพลงในบริบทดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ ต่ำต้อย และน่ารังเกียจ เนื่องจากบุคคลที่สามมีการกระทำที่ไม่ดี กระทำผิดหลักในการครองเรือนและระบบวัฒนธรรมแบบฟัวเดียวเมียเดียวที่คนไทยยึดถือปฏิบัติ

การกระทำของบุคคลที่สามที่ได้กระทำผิดบรรทัดฐานทางสังคมทั้งหลักในการครองเรือนและระบบวัฒนธรรมแบบฟัวเดียวเมียนั้นถือได้ว่าเป็นการกระทำที่เห็นแก่ตัวและเป็นการเอาเปรียบผู้อื่น แม้จะทราบชัดเจนอยู่แล้วว่าความคิดและพฤติกรรมของตนนั้นขัดกับบรรทัดฐานทางสังคมที่คนไทยยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา แต่เมื่อความต้องการทางใจมีความสำคัญมากกว่าความตระหนักในกติกาของสังคม รวมถึงความเห็นแก่ตัวที่เข้ามาครอบงำให้กระทำในสิ่งที่ตนได้ผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจหรือด้านอื่นก็ตาม เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความทุกข์ใจและความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักต้องเกิดปัญหา รวมถึงอาจนำไปสู่จุดจบในชีวิตคู่ของหลายคน ทำให้เกิดปัญหาการหย่าร้าง และปัญหาสังคมอื่นๆ ที่จะเกิดตามมาในสังคม จะเห็นว่าบุคคลที่สามถือได้ว่ามีส่วนในการทำลายชีวิตคู่ของผู้อื่น ดังนั้นจึงทำให้คนส่วนใหญ่ในสังคมมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามในแง่ลบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นในมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว และมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ เห็นได้จาก

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ]
[บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายของมนุษย์ที่เกินมา] [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวไปทำให้เห็นว่าปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคมนั้นมีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์และสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ความคิดของคนในสังคมที่เป็นไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด เป็นบุคคลที่น่ากลัว หรือเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ อีกทั้งบรรทัดฐานทางสังคมที่คนไทยยึดถือปฏิบัติเหล่านี้ยังสอดคล้องกับหลักทางพุทธศาสนาโดยมีอาจแยกจากกันได้ เมื่อพฤติกรรมของผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามขัดต่อหลักพุทธศาสนาดังกล่าวข้างต้นแล้ว พฤติกรรมเหล่านั้นจึงมักขัดต่อกติกาทางสังคมที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติกันต่อมา ทั้งหลักในการครองเรือนและระบบวัฒนธรรมแบบผิวเดียวเมียวเดียวด้วย ดังนั้นปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของคนไทยและมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของคนในสังคมด้วย

3. ปัจจัยด้านจิตวิทยา

ปัจจัยด้านจิตวิทยาอาจถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่สะท้อนมโนทัศน์ความคิดของคนในสังคม โดยเฉพาะมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของคนกลางและบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างไปจากมโนทัศน์อื่นๆ รวมทั้งมโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มีตนเองในลักษณะที่เป็นแง่ลบที่มีน้ำหนักเบากว่าบุคคลอื่นมอง แม้ว่าปัจจัยด้านความเชื่อและด้านบรรทัดฐานทางสังคมจะส่งผลให้คนในสังคมส่วนใหญ่มีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามในแง่ลบก็ตาม แต่จะสังเกตได้ว่ามโนทัศน์แง่ลบที่บุคคลที่สามมองตนเองนั้นมีความแตกต่างไปจากมโนทัศน์อื่น ดังที่ปรากฏในผลการศึกษการเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้ในบทที่ผ่านมา ผู้วิจัยคิดว่าปัจจัยด้านจิตวิทยาแนวจิตวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ บุคลิกภาพ รวมถึงจิตวิทยาด้านความรักนั้นน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์และมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน และด้วยปัจจัยด้านจิตวิทยานี้เองที่อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลที่สามมองตนเองในแง่ลบที่มีน้ำหนักเบากว่าผู้อื่นมองด้วย

โดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นมักให้ความสนใจตนเองมากกว่าผู้อื่น การศึกษาจิตวิทยาซึ่งให้คำตอบเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ในแง่มุมต่างๆ จะช่วยให้มนุษย์รู้จักยอมรับตนเองและได้แนวทางในการจัดการกับตนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมไปถึงการเลือกเส้นทางชีวิตที่เหมาะสมให้กับตนเอง

การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม คนเราจำเป็นต้องเรียนรู้และพยายามเข้าใจถึงการกระทำและการแสดงออกของเพื่อนมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการ ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน การเรียนรู้สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เราเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้น นำไปสู่การยอมรับความแตกต่างทางมโนทัศน์ความคิดของแต่ละคนอย่างมีเหตุผล อันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมเดียวกัน นอกจากคนทุกคนจะมีพื้นฐานทางด้านร่างกาย การเรียนรู้ และสติปัญญาแล้ว คนเรายังมีอารมณ์ความรู้สึก ค่านิยม ความเชื่อ แรงจูงใจ และบุคลิกส่วนตัวของแต่ละคนที่อาจแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันด้วย

นักจิตวิทยาหลายคนได้พยายามศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อประโยชน์ในการที่จะทำให้การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมดำเนินไปอย่างราบรื่น จึงทำให้เกิดทฤษฎีต่างๆ มากมายที่พยายามอธิบายมนุษย์ในด้านต่างๆ ผู้วิจัยจะขอยกทฤษฎีแนวจิตวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพของมนุษย์ ซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งของปัจจัยด้านจิตวิทยาที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ และมีผลต่อการเลือกใช้อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สาม ทำให้มโนทัศน์ต่างๆ ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันในรายละเอียด โดยเฉพาะมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ผู้วิจัยคิดว่าปัจจัยด้านจิตวิทยาจะสามารถอธิบายมโนทัศน์เหล่านั้นให้มีความเป็นเหตุเป็นผลมากยิ่งขึ้น

การที่บุคคลที่หนึ่งและคนกลางมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งบุคคลที่สามเองมีมโนทัศน์ต่อตนเองในแง่ลบที่มีน้ำหนักเบากว่าผู้อื่นมองนั้น อาจเนื่องด้วยสาเหตุหลายประการ โดยผู้วิจัยจะอธิบายด้วยเหตุผลทางปัจจัยด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 เหตุผลเรื่องของจิตไร้สำนึก ลักษณะญาณ และพลังขับเคลื่อนทางเพศ

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ผู้ก่อตั้งและเป็นผู้นำของแนวทฤษฎีนี้จนกลายเป็นแกนของการสร้างทฤษฎีและความคิดใหม่ของนักจิตวิทยาคนต่อมา ฟรอยด์ได้สร้างทฤษฎีจิตไร้สำนึกของตนเองขึ้นมา อีกทั้งแนวความคิดตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ยังได้กล่าวถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระบบใหญ่ๆ ได้แก่ id ego และ superego แต่ละระบบมีหน้าที่และองค์ประกอบเฉพาะของตนเอง ซึ่งการที่จะชี้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์นั้นเกิดจากระบบใดเป็นเรื่องที่ยาก หรืออาจจะเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของทั้งสามระบบก็เป็นได้

หากเราอ้างการทำงานของ id ในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีผลต่อมโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มองตนเองในแง่ลบในน้ำหนักที่เบากว่าผู้อื่นมอง ก็จะเห็นว่าบุคคลที่สามนั้นอาจจะมีการแสดงออกทางการกระทำและความคิดที่ถูกกำหนดโดย id ซึ่งเป็นระบบแรกที่อยู่ในจิตของมนุษย์ และเป็นส่วนที่ฟรอยด์ได้ให้ความสำคัญว่าเป็นส่วนของจิตไร้สำนึกที่มีอยู่มากที่สุดในมนุษย์และเป็นส่วนที่ขาดเหตุผล การเข้าข้างตนเองโดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม หรือกฎกติกาทางสังคม ทำให้บุคคลที่สามมองการกระทำของตนเองว่าไม่ใช่สิ่งที่ผิดหรือเป็นความผิดในลักษณะที่เบาบาง เพราะให้ความสำคัญกับความต้องการของตนเองมากกว่าสิ่งอื่น เห็นได้จากอุปนิสัยเชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ สถานที่] [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจในสถานภาพที่ตนเองได้รับมากกว่าการที่จะเกิดความรู้สึกผิด

อย่างไรก็ตามมโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มีต่อตนเองนั้นก็ยังคงเป็นไปในแง่ลบแม้ว่าจะมีน้ำหนักที่เบาว่าบุคคลที่หนึ่งมองก็ตาม อาจเนื่องด้วยปัจจัยด้านจิตวิทยาในส่วนของ Ego ที่เข้ามามีบทบาทกระตุ้นให้มีการรับรู้อย่างมีสติเพื่อสนองความต้องการของตนเอง รู้จักแยกแยะด้วยพลังของ ego ซึ่งประกอบด้วยความคิด การหาเหตุผล และการตัดสินใจ รวมถึงพลังของ superego ที่ทำให้รับรู้และเข้าใจกฎกติกาทางสังคมและวัฒนธรรมที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติ หากเราเชื่อในหลักแนวคิดของฟรอยด์ก็จะพบว่าส่วนของจิตไร้สำนึกนั้นมีบทบาทสำคัญมากกว่าส่วนของ ego และ superego ดังนั้นคนเราจึงไม่อาจต่อต้านอำนาจของจิตไร้สำนึกที่อยู่ภายในได้อย่างสมบูรณ์

พลังแห่งสัญชาตญาณ (Instincts) เป็นตัวแทนทางจิตวิทยาของต่อมกระตุ้นทางร่างกาย ส่วนที่เป็นจิตเรียกว่า ความอยาก (wish) ส่วนที่เชื่อมกับร่างกายเรียกว่า ความต้องการ (need) ตามความคิดของ فروยด์ นั้นสัญชาตญาณเป็นตัวผลักดันและกำหนดแนวทางของพฤติกรรมอีกทางหนึ่ง

พลังขับทางเพศ (Libido) เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ ให้ความสำคัญ โดย فروยด์ ได้เน้นถึงความสำคัญของแรงขับทางเพศ และอธิบายความหมายของคำนี้ว่าไม่ได้หมายถึงความต้องการทางเพศเท่านั้น แต่มีความหมายกว้างไปถึงพฤติกรรมอื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกับเพศด้วย เช่น ความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความมานะบากบั่นที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ หรือความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งที่เกิดจากพลังขับทางเพศทั้งสิ้น การแสวงหาความสุขจะเข้ามาประสมประสานเป็นแบบแผนพฤติกรรมนับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงช่วงต่อมาของชีวิต รวมถึงความรู้สึกทางเพศที่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่น อีกทั้งยังเป็นพลังที่ทำให้บุคคลมีความรักระหว่างบุคคลอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีพลังคุ้มครองตนเอง (Ego-instincts) แม้ว่าพลังขับทางเพศจะเป็นพลังที่สำคัญในการบริหารบุคลิกภาพ แต่ก็ยังมีสัญชาตญาณอื่นๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อจะคุ้มครองตนเองด้วย เช่น สัญชาตญาณความกระหาย สัญชาตญาณหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด

การที่บุคคลมีความรักเกิดขึ้นในจิตใจก็จะยิ่งสอดคล้องประสานกับพลังขับทางเพศที่มีอยู่แล้วในมนุษย์ ร่วมกับพลังขับรูปแบบต่างๆ ทำให้พลังขับเหล่านั้นมีบทบาทในจิตของบุคคล จนอาจทำให้กระทำความผิดโดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยด้านความเชื่อ หรือปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคมที่อาศัยอยู่มากนัก

ตัวอย่าง

(91) “จะเป็นเหมือนนางผ่าน จะอยู่กับเธอยามเธอต้องการเท่านั้น หากยมบาลได้ยิน ให้ฉันเป็นชูเธอได้ใหม่” (พระรอง – วิต ไฮเปอร์ อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (73) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามรู้ว่าตนเองได้กระทำความผิดแต่ก็ไม่ได้รู้สึกผิดต่อการกระทำของตน พบถ้อยคำ

อุปลักษณ์ คือ “ทางผ่าน” จัดอยู่ในอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ สถานที่] สะท้อนมโนทัศน์ที่บุคคลที่สามมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่สำคัญเพียงชั่วคราว ซึ่งก็ไม่ได้มองว่าตนเองได้กระทำความผิด อาจเนื่องมาจากจิตในส่วนของ id ประกอบกับพลังขับในรูปแบบต่างๆ เช่น พลังขับทางเพศ พลังแห่งสัญชาตญาณ ทำให้บุคคลที่สามมีความต้องการที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่างโดยมองข้ามปัจจัยด้านความเชื่อและปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคมไป

แนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์นั้นให้ความสำคัญกับบทบาทของจิตไร้สำนึกที่อยู่ภายในจิตมนุษย์ และพลังขับทางเพศว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะสะท้อนพฤติกรรมของมนุษย์ ฟรอยด์พบว่าความคิด ความเชื่อ การกระทำ หรือเรื่องเกี่ยวกับตัวตนนั้นถูกแสดงออกมาโดยจิตไร้สำนึก พลังขับในรูปแบบต่างๆ รวมถึงความปรารถนาของมนุษย์ โดยมนุษย์ได้เก็บกดความทรงจำที่สร้างความเจ็บปวดหรือความคับข้องใจไว้ในจิตไร้สำนึก ฟรอยด์เชื่อว่าความคับข้องใจเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการทางบุคลิกภาพแต่ต้องอยู่ในปริมาณที่พอเหมาะที่จะสามารถช่วยพัฒนาส่วนของ Ego ได้ หากมีมากเกินไปจะทำให้เกิดปัญหา ส่งผลให้เกิดกลไกที่ทำหน้าที่ป้องกันตนเองขึ้นมา เรียกว่า Ego Defense Mechanism หรือ กลไกการป้องกันตัว ซึ่งเป็นวิธีการปรับตัวในระดับจิตไร้สำนึก เช่น การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง

การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง เป็นการหาเหตุผลหรือคำอธิบายมาใช้อ้างอิงประกอบการกระทำของตนเองเพื่อพยายามสนับสนุนให้การกระทำผิดของตนนั้นเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น หรือที่เรียกว่า การแก้ตัว นั่นเอง

ตัวอย่าง

(92) “เขาคณเด็ยหว่งโยโกลัซิด เขาคณเด็ยติดตามเหมือนดังเป็นเงา เมื่อเธอห่างเหิน เขาเป็นคนที่คลายเหงา” (รู้ไหมทำไม – ปนัดดา เรืองวุฒิ)

จากตัวอย่างที่ (74) เป็นเพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางมีความรู้สึกดีต่อบุคคลที่สาม เนื่องจากบุคคลที่สามเป็นผู้ที่คอยห่วงใยและอยู่เคียงข้างในขณะที่ตนเองอ้างว่าบุคคลที่หนึ่งไม่ใส่ใจดูแล ซึ่งคนกลางเปรียบบุคคลที่สามเป็นส่วนที่เป็นพื้นที่มืดที่สะท้อนจากตัวเรา เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “เงา” จัดอยู่ในอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์

[บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ]สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนกลางที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและคอยอยู่เคียงข้าง ซึ่งเป็นการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองเพื่อมาอธิบายการกระทำที่ตนเองได้นอกใจคนรักซึ่งเป็นการกระทำที่ผิด แทนที่จะเลือกปรับความเข้าใจกันเมื่ออีกฝ่ายห่างเหิน แต่กลับเลือกที่จะให้ความสำคัญกับบุคคลที่สามว่าเป็นบุคคลที่มาคอยอยู่เคียงข้างตนเองแทน

ตัวอย่าง

(93) “เข้าใจมือที่สามอย่างฉันทักที มือที่ยื่นมาเช็ดน้ำตา รู้ไว้เลยว่าเจตนา ไม่ได้มาเข้าชี้ ตั้งใจผิดเพราะเห็นเธอใจแทบขาด” (ความหวังดีของมือที่สาม – คัง พันกร)

จากตัวอย่างที่ (75) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามอ้างว่าเป็นผู้ที่เข้ามาปลอบโยนคนกลางที่ถูกบุคคลที่หนึ่งทำให้เสียใจ ซึ่งบุคคลที่สามเปรียบตนเองเป็นอวัยวะของร่างกายที่เป็นส่วนเกิน เห็นได้จากถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “มือที่สาม” จัดอยู่ในอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] โดยอวัยวะที่เป็นส่วนเกินในที่นี้มีลักษณะเด่นคือ การตั้งใจเป็นมือส่วนเกินเพื่อยื่นเข้ามาเช็ดน้ำตาและปลอบโยนคนกลาง ซึ่งเป็นการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองเพื่อนำมาอธิบายการกระทำผิดของตนเองที่ได้เข้าไปแทรกแซงความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักของบุคคลที่หนึ่งและคนกลาง ในที่นี้คนกลางอาจจะไม่ได้ต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลที่สามก็ได้

ดังนั้นการที่คนกลางและบุคคลที่สามมีการเลือกใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] และ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] ตามลำดับสะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามเป็นไปในแง่บวกหรืออาจเป็นแง่ลบที่มีน้ำหนักเบาว่าผู้อื่นมอง กล่าวคือ มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างไปจากมโนทัศน์อื่นๆ หรือมองว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญเพราะเป็นส่วนเกิน แทนที่จะมองว่าสิ่งที่ตนเองกระทำเป็นสิ่งผิด อาจเกิดจากกระบวนการทำงานของจิตไร้สำนึกของบุคคลที่สามที่สร้างกลไกการป้องกันตัวในการกระทำของตนเองโดยการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง ดังนั้นจึงเลือกใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] และ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] เพื่อให้ตนเองรู้สึกผิดน้อยลงต่อการกระทำของตนเอง

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่ามนุษย์นั้นเป็นผลผลิตของตัวแปรหลายอย่าง ซึ่งอาจมีทั้ง สิ่งที่ดีตัวมาแต่กำเนิด และสิ่งที่สิ่งแวดล้อมหรือสังคมได้สร้างขึ้น จึงมีผลทำให้แต่ละคนมีความคิด และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ไปดังที่ปรากฏในมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพ ต่างกัน

3.2 เหตุผลเรื่องของจิตวิทยาความรัก

ประมวล เฟ็งจันท์ (2551: 29) กล่าวว่า ความรักประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ คือ ส่วนที่เป็นสัญชาตญาณ และส่วนที่เป็นจินตนาการ โดยทั้ง 2 ส่วนนี้ต้องเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ตัว สัญชาตญาณนั้นมักจะพาให้เราทำในสิ่งที่ไม่ดี แต่จินตนาการจะพาให้เราทำสิ่งที่ดี ในขณะที่เดียวกัน ตัวสัญชาตญาณก็จะเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดจินตนาการ ส่วนจินตนาการก็จะเป็นตัวสนับสนุนให้ สัญชาตญาณมีความอ่อนนุ่ม ไม่หยาบกระด้าง ดังนั้นสองส่วนนี้จึงเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน

ธรรมชาติของความรักนั้นมีความซับซ้อนอย่างมาก โดยทั่วไปทั้งส่วนที่เป็นไปตามสัญชาตญาณและส่วนที่เป็นไปตามจินตนาการจะถูกทำให้เติบโตภายใต้สำนักทางวัฒนธรรม และค่านิยมทางสังคมที่เราอาศัยอยู่ ดังนั้นเมื่อบุคคลใดที่มีพฤติกรรมในเรื่องความรักที่ขัดต่อค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรม จึงไม่ได้รับการยอมรับและถูกคนในสังคมมองว่าเป็นคนไม่ดี

อย่างไรก็ตามในทางจิตวิทยาเชื่อว่าความรักเป็นสิ่งเร้าอารมณ์และกิเลสอย่าง รุนแรง เมื่ออารมณ์และกิเลสเกิดขึ้นในมนุษย์ ปัญหาที่จะตามมาด้วย บางคนเชื่อว่าเรื่องของความรัก นั้นไม่มีถูกหรือผิด เพราะเป็นเรื่องของความรู้สึก แม้ว่าจะผิดในทางพุทธศาสนา หรือผิดกฎกติกา ของสังคมก็ตาม แต่เชื่อว่าความรักจะสามารถใช้เป็นเหตุผลให้ผู้อื่นยอมรับในการกระทำของตนเอง ได้ เห็นได้จากการเลือกใช้อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติดี] ซึ่งได้ สะท้อนมโนทัศน์ที่บุคคลที่สามมีต่อตนเองว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ แทนที่จะมองว่าเป็น บุคคลที่กระทำความผิด

ตัวอย่าง

(95) “ขอมฉันยอมเป็นทาสรักเธอต่อไป ขอมทั้งใจก็ฉันรักเธอ ไม่ตั้งใจเลว ก็เพียง แค่รักเธอทั้งหัวใจ” (เป็นชู้ไม่รู้ตัว – เวสป่า อาร์สยาม)

จากตัวอย่างที่ (76) เป็นเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่สามรู้ว่าคนกลางมีคนรักอยู่แล้ว แต่ด้วยความรักจึงเต็มใจที่จะมีความสัมพันธ์นั้นคู่สาวกับคนกลาง และยอมตกอยู่ในสถานภาพของบุคคลที่สาม โดยที่ไม่สนใจว่าจะเป็นการกระทำที่ไม่ดี อาจเนื่องมาจากความคิดเกี่ยวกับความรักในส่วนที่เป็นสัญชาตญาณของบุคคลที่สามต้องการที่จะแย่งหรือเข้ามาแทรกแซงความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก อีกทั้งส่วนที่เป็นจินตนาการที่อยู่ภายใต้จิตใจของบุคคลที่สามก็ยังเชื่อว่าความรักไม่มีถูกหรือผิด แต่เป็นเรื่องของความรู้สึก จึงมองว่าตนเองเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย เนื่องจากยอมตกอยู่ในสถานภาพที่ต่ำด้อยเพื่อความรัก พบถ้อยคำอุปสรรคณ์คือ “ทาส” เห็นได้จากการเลือกใช้อุปสรรคณ์เชิงมนโททัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย] ในที่นี้คือเป็นทาสของความรัก สะท้อนมนโททัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญและต่ำด้อย การเลือกใช้อุปสรรคณ์เชิงมนโททัศน์ดังกล่าวอาจใช้เพื่อแสดงความรู้สึกน้อยใจในสถานภาพของตนเอง โดยไม่ได้มองว่าสิ่งที่ตนกำลังทำการกระทำที่ผิด ซึ่งสะท้อนให้เห็นมนโททัศน์ที่บุคคลที่สามมีต่อตนเองว่าเป็นไปในแง่ลบในน้ำหนักที่เบาบาง

ในอีกมุมมองหนึ่งความรักนั้นก็มีการอบที่สังคมกำหนดขึ้นเพื่อจุดประสงค์แห่งการที่จะธำรงรักษาบางสิ่งบางอย่างไว้ และการกำหนดเช่นนี้มีเงื่อนไขกำกับเสมอ และเป็นเป้าหมายที่มีร่วมกันของคนในสังคม หากไม่กำหนดเงื่อนไขก็อาจจะมีการเบียดเบียนทำลายกันซึ่งนำไปสู่ความแตกร้างในสังคมได้

บุคคลที่หนึ่งหรือผู้ที่ถูกแย่งคนรักนั้นอาจมีความคิดว่า กรอบของความรักคือการไม่เบียดเบียนกัน ส่วนหนึ่งก็เกิดมาจากความสำนึกว่าควรหรือไม่ควรทำอะไร ความผิดถูกในเรื่องความรักจึงอยู่ในบริบทของสังคมซึ่งมีความสงบสุขเป็นเป้าหมาย และความซื่อสัตย์ต่อคนรักก็ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความสงบสุขโดยส่วนรวม (ประมวล เพ็งจันทร์, 2551: 39-40) อีกทั้งความรักยังเป็นเรื่องของศักดิ์ศรี ซึ่งเข้ามามีบทบาทต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเป็นอย่างมาก ข้อสำคัญในเรื่องของศักดิ์ศรีที่คู่รักต้องเข้าใจร่วมกันข้อหนึ่งคือ ความรักที่ดีกับเรื่องหญิงอื่นชายอื่น ซึ่งหญิงอื่นชายอื่นนั้นถือว่าเป็นศัตรูของความรักที่ร้ายแรงที่สุด

ไชย ณ พล (2538: 131) ได้กล่าวว่า ศักดิ์ศรีของมนุษย์เกิดจากการยึดถือค่านิยมที่ตนได้นิยามไว้ และค่านิยมเหล่านั้นถูกกำหนดให้เป็นคุณสมบัติประการหนึ่งในตัวตน เมื่อคุณค่า

เหล่านั้ถูกกระทบ หรือถูกทำลาย ก็จะทำให้ศักดิ์ศรีที่มีนั้นลดระดับลง การที่บุคคลที่หนึ่งถูกคนรักนอกใจและมีบุคคลที่สามเข้ามาแทรกแซงในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก บุคคลที่หนึ่งจะรู้สึกว่าคุณกำลังถูกหยามเกียรติและศักดิ์ศรี เมื่อถูกทำลายศักดิ์ศรีก็จะเกิดความรู้สึกเจ็บปวดและโกรธแค้น

นอกจากนี้ความหึงหวงยังเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้บุคคลที่หนึ่งมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามในแง่ลบ โดยความหึงหวงนั้นมีความหมายทั้งในมิติของสัญชาตญาณของมนุษย์ ซึ่งเป็นความรู้สึกเล็กๆ ที่อยู่ในจิตใจที่ปรารถนาให้คู่รักมีความเป็นหนึ่งเดียวกับตัวเอง โดยไม่มีบุคคลที่สามเข้ามาแทรก ในขณะเดียวกัน ความรู้สึกหึงหวงเช่นนี้ก็ถูกปรุงแต่งให้มีความหมายเชิงวัฒนธรรม เป็นความซื่อสัตย์ รักเดียวใจเดียวที่ควรมีต่อคนรัก อันเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตคู่ในสังคมไทยด้วย จึงเป็นเหตุให้บุคคลที่หนึ่งมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามที่เข้ามาแทรกแซงความรักของตนเองไปในแง่ลบอย่างชัดเจน เห็นได้จากการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] ซึ่งได้สะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของบุคคลที่หนึ่งที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิดและไม่มีความสำคัญได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่าง

(96) “กล้าดียังไงมาขโมยของสำคัญ ... ฉันหวง ฉันมาทวงของฉันคืน ฉันไม่เคยแย่งของคนอื่น” (หวง – ปาน ธนพร)

จากตัวอย่างที่ (77) เป็นเพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลที่หนึ่งเกิดความรู้สึกหึงหวงและโกรธแค้นที่บุคคลที่สามเข้ามาแย่งคนกลางไปจากตนเอง สังเกตได้จากเนื้อหาของเพลงในบริบทดังกล่าว รวมถึงชื่อเพลงที่ใช้ชื่อว่า หวัง อีกทั้งพบการใช้ถ้อยคำอุปลักษณะ คือ “ขโมย”, “แย่ง” จัดอยู่ในอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] โดยบุคคลที่หนึ่งมองว่าบุคคลที่สามนั้นเข้ามาหยามศักดิ์ศรีของตนเองด้วยการแอบแย่งคนกลางและมีความสัมพันธ์กันชั่วสาวต่อกัน สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่งที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด เนื่องจากได้เข้ามาทำลายศักดิ์ศรีของตนเองทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกโกรธแค้น ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่มองบุคคลที่สามไปในแง่ลบอย่างชัดเจน

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้นจะเห็นว่าปัจจัยด้านจิตวิทยาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ของคนในสังคมทั้งเรื่องของจิตไร้สำนึก สัญชาตญาณ และพลังขับเคลื่อนทางเพศรวมไปถึงจิตวิทยาความรักนั้น ซึ่งมีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สาม เช่น [บุคคลที่สาม คือ สถานที่] [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย] [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] เป็นต้น สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีทั้งความเหมือนและแตกต่างกันในรายละเอียดดังที่ได้ยกตัวอย่างไปแล้วข้างต้น โดยเฉพาะมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างจากมโนทัศน์อื่นๆ

นอกจากนี้ความรู้ทางด้านจิตวิทยายังได้ถูกนำมาเป็นตัวช่วยและแนวทางในการวางกฎกติกาทางสังคมอีกด้วย โดยกฎกติกาทางสังคมนั้นอาศัยพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ ทำให้สังคมมีกฎกติกาที่เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล

จากการที่ผู้วิจัยศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย โดยการพิจารณาจากความคิด ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทั้งสามประการที่ได้กล่าวไป ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านความเชื่อ ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม รวมถึงปัจจัยด้านจิตวิทยา ล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ของคนในสังคม ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่สามที่เป็นไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อพิจารณารายละเอียดก็พบว่า มโนทัศน์ที่พบเหล่านั้นมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันไปตามบุคคลในแต่ละสถานภาพด้วย ปัจจัยที่สำคัญทั้งสามประการดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยที่สามารถนำมาสนับสนุนมโนทัศน์ความคิดและความเชื่อของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่สามได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย” ผู้วิจัยมุ่งศึกษาอุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย เปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยมีสมมติฐานในเบื้องต้นว่า อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยนั้นมีหลากหลาย เช่น [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย] [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] [บุคคลที่สาม คือ ญาติปีศาจ] และผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามที่เหมือนและต่างกัน รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามมีหลายประการ เช่น ปัจจัยด้านความเชื่อทางพุทธศาสนา ปัจจัยด้านความคิดเกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคม

ในการวิเคราะห์อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย ผู้วิจัยมีขอบเขตของการวิจัยคือเลือกศึกษาเฉพาะเพลงไทย ได้แก่ เพลงไทยลูกทุ่ง และเพลงไทยสากลที่มีการเผยแพร่ทางช่องเพลงที่เป็น Official ของค่ายเพลงต่างๆ ซึ่งอยู่บนเว็บไซต์ www.youtube.com จำนวน 5 ช่องเพลง ได้แก่ RsiamMusic, GMM GRAMMY GOLD OFFICIAL, Rsfriends, GMM GRAMMY OFFICIAL และ Yes! Music Label โดยช่องเพลงดังกล่าวเป็นช่องทางที่แต่ละค่ายเพลงได้เผยแพร่เพลงต่างๆ ในค่ายเพลงออกสู่เครือข่ายสังคมออนไลน์ และคัดเลือกเพลงที่มีการเผยแพร่บนช่องเพลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2558 เท่านั้น และเลือกศึกษาเฉพาะเพลงที่มีเนื้อหาหรือมีรูปภาพที่เป็นถ้อยคำอุปถัมภ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามเท่านั้น

ผู้วิจัยได้รวบรวมเพลงไทยลูกทุ่งและเพลงไทยสากลที่มีการใช้รูปภาพที่เป็นถ้อยคำอุปถัมภ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามที่มีการเผยแพร่บนเว็บไซต์ www.youtube.com จากช่อง Official ของค่ายเพลงต่างๆ ทั้งค่ายเพลงไทยลูกทุ่งและค่ายเพลงไทยสากล โดยกลุ่มตัวอย่างเพลงไทยลูกทุ่งจะเก็บข้อมูลจากช่อง RsiamMusic และช่อง GMM GRAMMY GOLD OFFICIAL ส่วนกลุ่ม

ตัวอย่างเพลงไทยสากลจะเก็บข้อมูลจากช่อง Rsfriends ช่อง GMM GRAMMY OFFICIAL และ ช่อง Yes! Music Label คัดเลือกได้เป็นจำนวนเพลงทั้งสิ้น 240 เพลง โดยส่วนแรกผู้วิจัยวิเคราะห์ ถ้อยคำอุปสรรคและอุปสรรคเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามตามกรอบแนวคิดอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ของเลคอฟและจอห์นสัน เพื่อที่จะนำไปอธิบายมโนทัศน์และการเข้าใจโลกของผู้ใช้ภาษา

ส่วนที่สอง ผู้วิจัยจำแนกเพลงออกตามมโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน โดยพิจารณาจากเนื้อเรื่องว่าเป็นเรื่องราวที่เล่าจากมโนทัศน์ของผู้ร้องที่มีสถานภาพใด ซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มข้อมูลได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เพลงที่บุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ร้อง เพลงที่คนกลางเป็นผู้ร้อง และเพลงที่บุคคลที่สามเป็นผู้ร้อง จากนั้นพิจารณาเปรียบเทียบถ้อยคำอุปสรรคและอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ที่พบ รวมถึงเนื้อหาของเพลงในบริบทนั้นๆ ประกอบด้วย เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าการวิเคราะห์มโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามนั้นควรพิจารณาหลายๆ ส่วนประกอบกัน เพื่อให้ได้มโนทัศน์ที่ชัดเจนของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สาม ทั้งการใช้ถ้อยคำอุปสรรค อุปสรรคเชิงมโนทัศน์ รวมถึงเนื้อหาของเพลงในบริบทนั้นๆ ด้วยเพื่อที่จะได้เห็นความเหมือนและความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละมโนทัศน์ที่พบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ส่วนที่สาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อุปสรรคเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามในสังคมไทย โดยใช้แนวคิดทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาาร่วมด้วย ซึ่งจะวิเคราะห์จากความคิด ความเชื่อ วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย ซึ่งมีผลที่จะทำให้คนในสังคมมีวิธีคิดดังที่ปรากฏการใช้เป็นอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ต่างๆ และสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อบุคคลที่สาม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. อุปสรรคเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปสรรคเกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ได้ 13 ประเภท ได้แก่ 1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] 2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] 3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] 4. [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] 5. [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง] 6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย] 7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] 8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] 9. [บุคคลที่สาม คือ

ธรรมชาติ] 10. [บุคคลที่สาม คือ กุศพิศาย] 11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] 12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] และ 13. [บุคคลที่สาม คือ สถานที่]

จากการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์บุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย พบว่าอุปลักษณ์ที่นำมาใช้กล่าวถึงบุคคลที่สามส่วนใหญ่มักเป็นอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่น่ากลัว น่ารังเกียจ หรือเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อบุคคลที่สามว่าส่วนใหญ่มักมองผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่

2. การเปรียบเทียบมโนทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

จากการวิเคราะห์ห้วงมโนทัศน์ของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สาม ผู้วิจัยพบมโนทัศน์ทั้งหมด 4 มโนทัศน์ ได้แก่ 1. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด 2. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว 3. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ และ 4. บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ดังกล่าวของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันที่มีต่อบุคคลที่สามพบว่ามีความเหมือนและแตกต่างกันไปในแต่ละสถานภาพ ดังนี้

บุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม มีมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเหมือนกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบความเหมือนและความแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่หนึ่งมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำให้ตนเองเจ็บปวดทุกข์ใจและเข้ามาทำลายความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับคนกลาง คนกลางมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะเข้ามาทำลายความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลที่หนึ่ง ส่วนบุคคลที่สามมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเพราะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักและการกระทำผิดนั้นทำให้ตนเองต้องคอยหลบซ่อนด้วย

บุคคลที่หนึ่งและคนกลางมีมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัวเหมือนกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบความเหมือนและความแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่หนึ่งมองว่าเป็นบุคคลที่น่ากลัวเพราะทำร้ายให้ตนเองเจ็บปวดและทำลายความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง

กับคนกลาง ส่วนคนกลางมองว่าเป็นบุคคลที่น่ากลัวเพราะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลที่หนึ่งและยังตามรั้งความไม่เลิกอีกด้วย

บุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สามมีมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญเหมือนกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบความเหมือนและความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ มีทั้งมองว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญเพราะต่ำต้อย และเป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ โดยบุคคลที่หนึ่งมักจะมองว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญในลักษณะถูกเหยียดหยาม ส่วนบุคคลที่สามมักจะมองว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญในลักษณะน้อยใจและน่าสงสาร

คนกลางและบุคคลที่สามมีมโนทัศน์ที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเหมือนกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบความเหมือนและความแตกต่างกัน กล่าวคือ คนกลางจะมองว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพราะทำให้ตนเองรู้สึกดีขึ้น ส่วนบุคคลที่สามจะมองว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญแม้เพียงชั่วคราวเฉพาะเวลาที่คนกลางต้องการเท่านั้น

จากการวิเคราะห์มโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะเห็นว่ามโนทัศน์ที่พบนั้นจะถูกมองไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะมโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่งและคนกลางที่มีต่อบุคคลที่สาม อีกทั้งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ามโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มีต่อตนเองในแง่ลบก็เป็นแง่ลบที่มีน้ำหนักความผิดเบากว่ามโนทัศน์ที่บุคคลอื่นมองตนเอง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบมโนทัศน์ที่เป็นแง่บวกด้วย กล่าวคือ เป็นมโนทัศน์ที่คนกลางและบุคคลที่สามมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างไปจากมโนทัศน์อื่นๆ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามสามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านความเชื่อ ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม และปัจจัยด้านจิตวิทยา

3.1 ปัจจัยด้านความเชื่อ

ความเชื่อที่สำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ของคนไทยมีอยู่ 2 ประการ ได้แก่ 1. ความเชื่อทางพุทธศาสนา ได้แก่ เรื่องหลักศีลธรรม และเรื่องหลักกรรม และ 2. ความเชื่อเรื่องผี

3.1.1 ความเชื่อทางพุทธศาสนา

ในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงศีลข้อที่ 1 ศีลข้อที่ 2 และศีลข้อที่ 3 เป็นสำคัญ ซึ่งน่าจะมี ความเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ เกี่ยวกับบุคคลที่สาม และสะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน ในแง่ลบ บุคคลที่สามได้ถูกนำไปเปรียบเทียบกับผู้ที่ประพฤติดศีลข้อที่ 1 และศีลข้อที่ 2 ซึ่งสะท้อนมโนทัศน์ ของคนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่สามว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิด เห็นได้จากอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] จากการใช้อ้อยคำที่กล่าวถึงบุคคลที่สามที่ ถูกนำไปเปรียบเทียบกับผู้ที่ประพฤติดศีลข้อที่ 1 และศีลข้อที่ 2 ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สาม ในสังคมนั้นถือได้ว่าเป็นผู้ที่ประพฤติดศีลข้อที่ 3 ซึ่งส่งผลทำให้คนในสังคมมีมโนทัศน์ต่อบุคคล ที่สามที่เป็นไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่

1) หลักกรรม

บุคคลที่สามถือได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดชั่วด้วยการแย่งคนกลางไปจากบุคคลที่ หนึ่ง ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเกิดปัญหาหรือต้องสิ้นสุดลง ดังนั้นคนไทยจึงเชื่อว่าบุคคลที่ สามต้องได้รับผลของการกระทำดังกล่าว โดยผลของกรรมชั่วก็จะให้ผลชั่วซึ่งอาจมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการต้องทนทุกข์ทรมานใจ การต้องหลบซ่อนการกระทำของตน หรือการที่ต้องรู้สึกผิด กับสิ่งที่ตนกระทำและต้องชดใช้ด้วยการจบความสัมพันธ์เชิงคู่สาวกับคนกลางในที่สุด เห็นได้จาก อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของ ร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] ซึ่งสะท้อนให้เห็นใน มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด และมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มี ความสำคัญ

3.1.2 ความเชื่อเรื่องผี

ความเชื่อเรื่องผีมีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ของคนในสังคม โดยคนไทยเชื่อว่าผีนั้นมีทั้งดีและร้าย บุคคลที่สามได้ถูกนำไปเปรียบกับภูตผีปิศาจซึ่งเป็นจำพวกผีร้ายที่สร้างความเดือดร้อนแก่มนุษย์ คอยขัดขวางมนุษย์ไม่ให้อยู่อย่างมีความสุข การที่บุคคลที่สามได้เข้าไปก่อวณและตามรังควานคู่รักไม่ให้อยู่อย่างสงบสุข และอาจส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ของคู่รักเกิดปัญหาขึ้นนั้นจึงทำให้คนในสังคมมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว เห็นได้จากการใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปิศาจ]

3.2 ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม

บรรทัดฐานทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความรักและชีวิตคู่ นั้น คนไทยมีหลักหรือแบบแผนที่เป็นยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติความคิดเกี่ยวกับความรักหลายประการ เช่น หลักในการครองเรือน ซึ่งสอดคล้องกับระบบวัฒนธรรมหนึ่งในสังคมไทย คือ ระบบวัฒนธรรมแบบฟัวเดียวเมียเดียว การที่บุคคลที่สามได้เข้าไปแทรกแซงในความสัมพันธ์ของคู่รัก และส่งผลกระทบต่อทำให้ความสัมพันธ์ของคู่รักเกิดปัญหาขึ้นนั้นถือได้ว่าบุคคลที่สามได้ทำผิดหลักในการครองเรือนและผิดระบบวัฒนธรรมแบบฟัวเดียวเมียเดียวที่คนไทยต่างยึดถือปฏิบัติด้วย ดังนั้นจึงทำให้คนในสังคมมักจะมองบุคคลที่สามไปในแง่ลบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นในมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิด มโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่น่ากลัว และมโนทัศน์บุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มี ความสำคัญ เห็นได้จากอุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] เป็นต้น

3.3 ปัจจัยด้านจิตวิทยา

ปัจจัยด้านจิตวิทยาอาจถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ที่สะท้อนมโนทัศน์ความคิดของคนในสังคม โดยเฉพาะมโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของคนกลางและบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างไปจากมโนทัศน์อื่นๆ รวมทั้งมโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มีตนเองในลักษณะที่เป็นแง่ลบที่มีน้ำหนักความผิดเบากว่าบุคคลอื่นมอง ปัจจัยด้านจิตวิทยาแนวจิตวิเคราะห์ แบ่งเป็น 2 เรื่อง ได้แก่ 1. เหตุผลเรื่องของจิตไร้สำนึก ลักษณะธาตุญาณ และพลังขับเคลื่อนเพศ และ 2. เหตุผลเรื่องของจิตวิทยาความรัก

1) เหตุผลเรื่องของจิตไร้สำนึก สัญชาตญาณ และพลังขับเคลื่อนทางเพศ

แนวความคิดตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้กล่าวถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระบบใหญ่ๆ ได้แก่ id ego และ superego หากเราอ้างการทำงานของ id ในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีผลต่อมโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มองตนเองในแง่ลบในน้ำหนัที่เบากว่าบุคคลอื่นมอง ก็จะเห็นว่าบุคคลที่สามนั้นอาจจะมีการแสดงออกทางการกระทำและความคิดที่ถูกกำหนดโดย id ซึ่งเป็นส่วนที่ขาดเหตุผล เป็นการเข้าข้างตนเองโดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม หรือกฎกติกาทางสังคม ทำให้บุคคลที่สามมองเห็นความผิดของตนเองในลักษณะที่เบาบาง เห็นได้จากอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ เช่น [บุคคลที่สาม คือ สถานที่] [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจในสถานภาพที่ตนเองได้รับมากกว่าการที่จะเกิดความรู้สึกผิด

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับบทบาทของจิตไร้สำนึกที่อยู่ภายในจิตมนุษย์ และพลังขับเคลื่อนทางเพศว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะสะท้อนพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดกลไกการป้องกันตัว เช่น การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง สะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามเป็นไปในแง่บวกหรืออาจเป็นแง่ลบที่มีน้ำหนักเบากว่าบุคคลอื่นมอง กล่าวคือ มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างไปจากมโนทัศน์อื่นๆ หรือมองว่าเป็นบุคคลที่ไม่มี ความสำคัญเพราะเป็นส่วนเกิน แทนที่จะมองว่าสิ่งที่ตนเองกระทำเป็นสิ่งผิด ดังนั้นจึงเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] และ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] เพื่อให้ตนเองรู้สึกผิดน้อยลงต่อการกระทำของตนเอง

2) เหตุผลเรื่องของจิตวิทยาความรัก

ธรรมชาติของความรักนั้นมีความซับซ้อนอย่างมาก บางคนเชื่อว่าเรื่องของความรักนั้นไม่มีถูกหรือผิด เพราะเป็นเรื่องของความรู้สึก แม้ว่าจะผิดในทางพุทธศาสนา หรือผิดกฎ กติกาของสังคมก็ตาม แต่เชื่อว่าความรักจะสามารถใช้เพื่อเป็นเหตุผลให้ผู้อื่นยอมรับในการกระทำของ ตนเองได้ เห็นได้จากการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย] ซึ่ง

ได้สะท้อนมโนทัศน์ที่บุคคลที่สามมีต่อตนเองว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ แทนที่จะมองว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิด

ในอีกมุมมองหนึ่งบุคคลที่หนึ่งหรือผู้ที่ถูกแยงคนรักอาจมีความคิดว่าความรักคือการไม่เบียดเบียนกัน อีกทั้งความรักยังเป็นเรื่องของศักดิ์ศรี เมื่อถูกทำลายศักดิ์ศรีก็จะเกิดความรู้สึกเจ็บปวดและโกรธแค้น รวมถึงความหึงหวงที่เป็นความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจด้วย จึงเป็นเหตุให้บุคคลที่หนึ่งมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามที่เข้ามาแทรกแซงความรักของตนเองไปในแง่ลบอย่างชัดเจน เห็นได้จากการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] ซึ่งได้สะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของบุคคลที่หนึ่งที่มองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่กระทำความผิดและไม่มีความสำคัญได้อย่างชัดเจน

จากการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยทำให้เห็นว่า การใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามในเพลงไทยนั้นสามารถสื่อความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของผู้ใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังทำให้ทราบถึงความคิดความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคมไทยว่ามีมโนทัศน์หรือมโนทัศน์ต่อผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามอย่างไร ซึ่งทำให้ทราบว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ทำให้ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ และผู้วิจัยเชื่อว่าการศึกษการใช้ภาษาของคนในสังคมที่สามารถสะท้อนมโนทัศน์ความคิดในงานวิจัยนี้เป็นจะแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมของคนในสังคมผ่านภาษาได้ทางหนึ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยพบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ทั้งหมด 13 ประเภท ได้แก่ 1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] 2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] 3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] 4. [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] 5. [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง] 6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย] 7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] 8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] 9. [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] 10. [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปิศาจ] 11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] 12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] และ 13. [บุคคลที่สาม

คือ สถานที่) สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยพบความน่าสนใจจากอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ดังกล่าว โดยพบว่าอุปลักษณะที่นำมาใช้กล่าวถึงบุคคลที่สามส่วนใหญ่มักเป็นอุปลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ดีหรือเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม

นอกจากนี้ผลการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับความรักของสินีนาฏ วัฒนสุข (2549) และกรกนก ร่มมะอัติ (2556) โดยผลการวิจัยของสินีนาฏพบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ เช่น [อารมณ์รัก คือ การเจ็บป่วย] [อารมณ์รัก คือ การแข่งขัน] [อารมณ์ คือ การแสดง] และผลการวิจัยของกรกนก พบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ เช่น [ความรัก คือ การเจ็บป่วย] [ความรัก คือ การแข่งขัน] [ความรัก คือ การแสดง] ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในงานวิจัยนี้ โดยผลการวิจัยในงานวิจัยนี้พบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สาม เช่น [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง] ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมไทยมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องของความรักโดยมีการนำไปเปรียบเทียบกับเรื่องของ การเจ็บป่วย การแข่งขัน และการแสดง ส่วนผู้ที่มีความรักหรือเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของความรักก็จะถูกนำไปเปรียบเทียบกับผู้ป่วย นักกีฬา และนักแสดง ตามลำดับ ทำให้เห็นว่าคนในสังคมมีการนำความรักและผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรักไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่พบในชีวิตประจำวันซึ่งมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า เพื่อที่จะอธิบายและทำให้เข้าใจถึงความรักซึ่งเป็นความรู้สึกที่ซับซ้อนและมีความเป็นนามธรรม การเปรียบเทียบลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้เห็นมโนทัศน์ของคนในสังคมไทยที่มีต่อความรักและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับความรักชัดเจนยิ่งขึ้น

2) ผลการศึกษาการเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันพบว่ามีความเหมือนและความแตกต่างกันไปในแต่ละสถานภาพ สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 กล่าวคือ บุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม จะมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะมโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่งที่มีต่อบุคคลที่สาม อาจเนื่องมาจากบุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของบุคคลที่สามมากที่สุด ในขณะที่มโนทัศน์ของบุคคลที่สามที่มีต่อตนเองจะเป็นแง่ลบที่มีน้ำหนักความคิดเบากว่า

บุคคลที่หนึ่งมอง ซึ่งอาจมีผลมาจากปัจจัยด้านต่างๆ ในสังคมที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ จึงทำให้บุคคลที่สามมีมโนทัศน์ต่อตนเองในลักษณะดังกล่าว

นอกจากนี้เมื่อพิจารณามโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของคนกลางและบุคคลที่สามจะพบว่าเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างจากมโนทัศน์อื่นๆ โดยเฉพาะคนกลางนั้นมองว่าบุคคลที่สามเป็นผู้ที่คอยอยู่เคียงข้างหรือเข้ามาปลอบโยนให้มีความรู้สึกดีขึ้น และบุคคลที่สามก็มองว่าตนเองก็เป็นบุคคลที่มีความสำคัญ แม้จะเป็นเพียงชั่วคราวหรือเมื่อคนกลางต้องการก็ตาม แต่ก็เป็นมโนทัศน์ที่เป็นไปในแง่บวก หรือแง่ลบในลักษณะที่เบาบาง ซึ่งมโนทัศน์นี้ไม่พบในมโนทัศน์ของบุคคลที่หนึ่ง ตัวอย่างเช่น

“คุณช่วยกราไคแล้วใจส่วนลึกรู้สึกว้าใจ ยิ่งไลน์ยิ่งใกล้จริงๆ ผู้สาว ... ช่วยเป็นที่ซอมนใจปวคร้าว” (น้องคือที่เหงา เขาคือที่รัก – มนต์แคน กับ ข้าวทิพย์)

จากตัวอย่างที่เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนกลางมีความรู้สึกที่ดีต่อบุคคลที่สาม ซึ่งเปรียบบุคคลที่สามเป็นสิ่งของที่เป็นเครื่องมือซอมนแซมสิ่งของที่ชำรุด เห็นได้จากถ้อยคำอุปสรรคคือ “ที่ซ่อม” ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นเพราะคนกลางนั้นมีปัญหาในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ซึ่งก็คือบุคคลที่หนึ่ง และบุคคลที่สามเป็นผู้ที่เข้ามาปลอบโยนหรืออยู่เคียงข้างให้คนกลางมีความรู้สึกที่ดีขึ้น คนกลางจึงได้รับประโยชน์จากบุคคลที่สาม ส่งผลทำให้คนกลางนั้นมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามในแง่ดีด้วย

3) ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 เป็นบางส่วน เนื่องจากผู้วิจัยพบว่า มีปัจจัยด้านความเชื่อเรื่องผีและปัจจัยด้านจิตวิทยา ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีต่อผลการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์ของคนในสังคมด้วยนอกเหนือจากปัจจัยด้านความเชื่อทางพุทธศาสนาและด้านบรรทัดฐานทางสังคมที่ได้กำหนดไว้แล้วในสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3

นอกจากนี้หากพิจารณาตามปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปกรณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามจะเห็นว่าปัจจัยด้านจิตวิทยาในเรื่องเหตุผลของจิตวิทยาความรักนั้นส่วนหนึ่งให้ความสำคัญกับเรื่องของสัญชาตญาณ เช่น เรื่องความหึงหวงที่เกิดจากความรัก ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่ง

ทำให้บุคคลที่หนึ่งมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามในแง่ลบ อาจทำให้เกิดข้อสงสัยว่าหากความรักความหวังเป็นเรื่องของสัญชาตญาณแล้วในวัฒนธรรมอื่นที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมไทย เช่น วัฒนธรรมของมุสลิม เหตุใดการที่ผู้ชายสามารถมีคู่ครองได้มากกว่าหนึ่งคนจึงสามารถดำรงอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้

ประมวล เพ็งจันทร์ (2551: 92) กล่าวว่าความรู้สึกหึงหวงสามารถเปลี่ยนแปลงได้หากมีการอบรมบ่มเพาะ ทำให้กลายเป็นความรู้สึกที่อ่อนโยนและแสดงออกมาเป็นการกระทำที่เกื้อกูล เช่น ในวัฒนธรรมของชาวมุสลิมที่อบรมว่า หากผู้ชายมีความสามารถเพียงพอ ก็จะมีคู่ครองมากกว่าหนึ่งคนได้ โดยที่ภรรยาคนที่หนึ่งจะต้องเห็นด้วยและพอใจ การอบรมขัดเกลาแบบนี้ ทำให้สัญชาตญาณของการหึงหวงมีลักษณะถูกขัดให้เนียนขึ้น ถูกทำให้มีรายละเอียดดีขึ้น ทำให้เกิดการเกื้อกูลกันในสังคม เพราะในสมัยโบราณตอนที่มิชชั่นนี้ เนื่องจากผู้หญิงมีจำนวนมากกว่าผู้ชาย การอนุญาตให้ผู้ชายสามารถมีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคน เป็นการสมเหตุสมผลและทำให้สังคมเข้มแข็งขึ้น

จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สิ่งที่เรียกกันว่าสัญชาตญาณนั้นสามารถขัดเกลาให้เกิดความนุ่มนวลอ่อนโยนขึ้นได้ แต่ในกรณีของวัฒนธรรมไทยนั้นจึงไม่แปลกที่คนไทยไม่อาจทำใจยอมรับได้ในเรื่องของปัญหาเกี่ยวกับบุคคลที่สาม เนื่องจากวัฒนธรรมของไทยไม่ได้ถูกอบรมบ่มเพาะหรือขัดเกลาด้วยเหตุผลที่อนุญาตให้ผู้ชายสามารถมีคู่ครองได้มากกว่าหนึ่งคนได้ แต่เป็นลักษณะของวัฒนธรรมแบบผิวเดิวนิยมเดิวน อีกทั้งยังมีความเชื่อด้านพุทธศาสนาในเรื่องของการห้ามประพฤติดังที่ได้อธิบายไปแล้วด้วย ดังนั้นเมื่อปัญหาเรื่องบุคคลที่สามเกิดขึ้นในสังคมจึงทำให้บุคคลที่หนึ่งนั้นไม่ยอมรับและบุคคลที่สามจึงถูกมองในแง่ลบดังที่สะท้อนผ่านอุปนิสัยเชิงมโนทัศน์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในงานวิจัยนี้

4) ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่าถ้อยคำอุปสรรคเกี่ยวกับบุคคลที่สามส่วนหนึ่งเป็นถ้อยคำที่มาจากสำนวนเกี่ยวกับความรักหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีอยู่แล้วในภาษาไทย ตัวอย่างอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] พบถ้อยคำอุปสรรค เช่น “สับหลัก”, “ขบวนรถไฟ”, “สับรางรถไฟ”

“ปากบอกริมหลอกซัวร์ อีกวันไปมั่วอีกราย สับหลักขบวนรถไฟ ทำได้ไงเนบเนียนทุกวันนี้” (อยากตบ (รางวัล) คนหลายใจ – วิด ไฮเปอร์ อาร์สยาม)

“หยุดที่ได้” โหมสับรางรถไฟ เปลี่ยนใจกวอน เจ้าผู้ให้เจ็บเหลือทน ร้อยเล่ห์กลยิ่งกว่า
ขุนแผน” (เสียดทองเท่าหัว ไม่เสียดผ้าให้ใคร – เป็ด จันดา)

จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์ ได้แก่ “สับหลัก” “ขบวนรถไฟ” “สับรางรถไฟ” ซึ่งเป็น
ถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะ คือ รถไฟ นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับ
บุคคลที่สาม และหมายรวมไปถึงบุคคลที่หนึ่งว่าเป็นรถไฟอีกขบวนหนึ่งด้วย โดยลักษณะเด่นที่ยก
มาเปรียบเทียบคือการนำคำกริยาที่ใช้กับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับรถไฟมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับการ
กระทำที่คนกลางกระทำต่อบุคคลที่สามและบุคคลที่หนึ่ง ซึ่งมีที่มาจากสำนวนที่มักใช้เกี่ยวกับความ
รักคือ รถไฟชนกัน หมายถึง คนสองคนมาเจอกัน โดยไม่ได้นัดหมาย ในที่นี้หมายถึงบุคคลที่สาม
และบุคคลที่หนึ่ง การสับรางจึงเป็นวิธีที่จะทำให้ไม่เกิดอุบัติเหตุรถไฟชนกัน หรือเป็นการสับหลัก
ทำให้คนสองคนไม่มาเจอกันเพื่อ ไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น

5) ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่าถ้อยคำอุปลักษณ์ที่กล่าวถึงบุคคลที่สามในเพลงไทยมักเป็นการ
เปรียบกริยาอาการหรือการกระทำแล้วโยนไปสู่บุคคลที่สาม เช่น แทะข้างหลัง วังราว ขโมย (ก.)
คาบ ซึ่งเป็นคำกริยา มากกว่าการเปรียบถึงบุคคลที่สามโดยตรง เช่น ผู้ร้าย ขโมย (น.) สุนัข ซึ่งเป็น
คำนาม ผู้วิจัยคิดว่าคนที่คนในสังคมมีมโนทัศน์ต่อบุคคลที่สามในแง่ลบนั้นคนในสังคมได้ให้ความ
สนใจต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่สามที่เข้าไปแทรกแซงในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก
แล้วทำให้เกิดปัญหาขึ้นว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดี จึงส่งผลให้ตัวบุคคลที่สามถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี

6) ผู้วิจัยพบข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน โดยพบว่าหากคน
กลางถูกนำไปเปรียบกับสิ่งของ ผู้ที่เป็นเจ้าของหรือผู้ที่ครอบครองสิ่งของนั้นๆ ก็จะเป็นบุคคลที่
หนึ่ง ส่วนบุคคลที่สามจะถูกนำไปเปรียบกับผู้ที่เข้ามาแย่งสิ่งของนั้นๆ ไปจากผู้ที่เป็นเจ้าของ โดยที่ผู้
ที่เป็นเจ้าของไม่ได้อนุญาต ตัวอย่างเช่น

“แต่วันนี้มีเหตุผล ขอเป็นคน ไม่ห้ามใจ กล้าดียังไงมาขโมยของสำคัญ” (หวง – ปาน ธนพร)

แฉดวงความหมายต้นทาง

แฉดวงความหมายปลายทาง

[ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]

→

[บุคคลที่สาม]

ของสำคัญ

คนกลาง

ข โมย (ก.)

การกระทำของบุคคลที่สามที่
แอบแย่งคนกลางมาจากบุคคล
ที่หนึ่ง

จากตัวอย่างเป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในสถานภาพบุคคลที่หนึ่ง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ คือ “ข โมย” นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับถึงการกระทำของบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้กริยาที่แสดงพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ร้ายในลักษณะของข โมยที่แอบลักขโมยสิ่งของจากผู้อื่น โดยที่ผู้ที่เป็นเจ้าของนั้นไม่ได้อนุญาตและทำให้เกิดความเดือดร้อนนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับถึงการกระทำของบุคคลที่สามที่แอบเข้าไปแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่ง โดยที่บุคคลที่หนึ่งไม่ได้อนุญาต และทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความเดือดร้อนทุกข์ใจ ส่วนคนกลางได้ถูกนำไปเปรียบกับสิ่งของว่าเป็น “ของสำคัญ” ซึ่งบุคคลที่หนึ่งเป็นผู้ครอบครองอยู่และมีความหวงแหนสิ่งของนั้น สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมองว่าความรักเปรียบเหมือนการครอบครองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และผู้ที่เข้ามาแย่งสิ่งนั้นไปจากเจ้าของโดยไม่ได้รับอนุญาต ก็คือบุคคลที่สาม จึงทำให้บุคคลที่สามถูกมองในแง่ลบ

7) จากกลุ่มตัวอย่างเพลงที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าเป็นเพลงที่มีผู้ขับร้องคือเพศหญิงมากกว่าเพศชาย หรือเป็นเพลงที่มีกรกล่าวถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อาจเนื่องมาจากเพศหญิงเป็นเพศที่มักจะถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวกับความรักหรือปัญหาในเรื่องความรักอย่างละเอียดลึกซึ้งผ่านบทเพลงมากกว่าเพศชาย หรืออาจเป็นไปได้ว่าเป็นเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาในสังคมเกี่ยวกับบุคคลที่สามมักมีความสัมพันธ์ที่พบข้อสังเกตบางประการคือ บุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สามมักเป็นเพศหญิง ส่วนคนกลางมักเป็นเพศชาย ซึ่งน่าจะเกี่ยวข้องไปถึงรูปแบบวัฒนธรรมของไทยในอดีตที่ให้ความสำคัญกับเพศชายเป็นใหญ่ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับบุคคลที่สามเกิดขึ้นเพศหญิงจึงมักเป็นฝ่ายที่ถูกตำหนิหรือถูกมองในแง่ลบจากคนในสังคมมากกว่าเพศชาย แม้ว่าในปัจจุบันสังคมจะมีนโยบายที่ให้สิทธิแก่เพศชายและเพศหญิงอย่างเท่าเทียมกันก็ตาม แต่ร่องรอยของวัฒนธรรมเดิมยังคงปรากฏให้เห็นอยู่

ข้อเสนอแนะ

1) ควรศึกษาเปรียบเทียบการเลือกใช้อุปกรณ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามในกลุ่มตัวอย่างเพลงที่มีการเผยแพร่ในช่วงเวลาที่ต่างกัน

2) ควรศึกษาอุปกรณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามในกลุ่มตัวอย่างประเภทอื่น เช่น นวนิยาย ละคร การพูดในชีวิตประจำวัน

3) ควรศึกษาอุปกรณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้ที่อยู่ในสถานภาพอื่น เช่น บุคคลที่หนึ่ง คนกลาง

รายการอ้างอิง

- กรกนก รัมมะอัคร์. (2556). การเปรียบเทียบอุปถัมภ์ความรักในเพลงไทยลูกทุ่งกับเพลงไทยสากล. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตรศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุวรรณ ชรรมวัตร. (2542). **คติชาวบ้านอีสาน**. กรุงเทพฯ: อักษรวัฒนา.
- ไชย ณ พล. (2538). **จิตวิทยาแห่งความรัก หลักการเลือกคู่ การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและการอยู่คนเดียวอย่างล้ำค่า**. กรุงเทพฯ: Truth Authority Institute.
- ญาณสังวร (เจริญ สุวฑฒโน), ส., สมเด็จพระ. (2503). **พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอะไรและศีล = What did the Buddha teach and sila**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ญาณสังวร (เจริญ สุวฑฒโน), สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก, สมเด็จพระ. (2535). **หลักพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- คนัย ปรีชาเพิ่มประสิทธิ์. (2557). **พุทธโฆ**. กรุงเทพฯ : a book.
- เดจาวู [นามแฝง]. (2557). **เปลี่ยนโอกาสผู้วิกฤตชีวิตจะอยู่รอด**. กรุงเทพฯ : คลื่นอักษร.
- ธิดากานต์ รุจิพัฒนกุล. (2556). **เคมีรักรหว่างเรา**. กรุงเทพฯ : Springbooks.
- นพมาศ อึ้งพระ. (2540). **ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นวลละออ สุภาพล. (2527). **ทฤษฎีบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประมวล เพ็งจันทร์. (2551). **ประมวลความรัก**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- ป้อมเดอะแพนด้า [นามแฝง]. (2555). **Love theory : ทฤษฎีรักแบบไม่เป็นทางการที่มาจากประสบการณ์จริง**. กรุงเทพฯ : ปราชญ์.
- ปัญญา สละทองตรง. (2540). **ธรรมคดี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ปิ่น มุทุกันต์, พ.อ.. (2524). **เรือนชั้นในชั้นนอกฉบับสมบูรณ์**. พระนคร : คลังวิทยา.
- ปิ่น มุทุกันต์, พ. อ. (2554). **คำบรรยายพุทธศาสตร์ : ฉบับฉลอง 25 พุทธศตวรรษ ภาค 1-3**. กรุงเทพฯ: เอ จี เน็ตเวิร์ค.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2532). **คู่สร้างคู่สม : ชีวิตคู่ในอุดมคติ**. กรุงเทพฯ : กองทุนวชิรธรรม เพื่อการศึกษาและปฏิบัติธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2548). **ธรรมนูญชีวิต = A constitution for living**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร.

- พระพิศาลพัฒนาทร (ถาวร จิตตถาวโร). (2538). **ธรรมปฏิบัติ : รวมธรรมบรรยาย ประจำปี 2536**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศาลาพระราชศรีธา.
- พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ. (2537). **ธรรมะหลายมิติ : หลักแห่งการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ**. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- พระราชวรมุนี (ประยูรช ย์ยุตโต), ผู้รวบรวม. (2523). **พุทธจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระราชสุทธิญาณมงคล. (2532). **แก่นแท้ของพระพุทธศาสนา : หลักธรรมของผู้ครองเรือน และวิถีชีวิตของคน**. กรุงเทพฯ : วิริยะพัฒนาโรงพิมพ์.
- พัฒน สัจจังกค์. (2526). **ชีวิตการครองเรือน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พุทธทาสภิกขุ. (2534). **ธรรมะของผู้ครองเรือน**. กรุงเทพฯ : อตัมมโย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2536). **ผู้ครองเรือน**. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- มิรินคำ บุรรุ่งโรจน์. (2548). **อุปถัมภ์เชิงมนต์ศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์.
- ระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช. (2549). **กองหน้าเมียหลวง**. กรุงเทพฯ : ลอดช่อง.
- รัชนีญา กลิ่นน้ำหอม. (2551). “อุปถัมภ์ที่นักรการเมืองใช้: การศึกษาตามแนววรรณคดีปริชานและงานปฏิบัติศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556) **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เรื่องซัย ทรัพย์นิรันดร์. (2543). **เรื่องของ...สองเรา**. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ลลิตา ชีระศิริ. (2530). **เสริมรักหลังสมรส : คู่มือเสริมคุณภาพชีวิตรัก**. กรุงเทพฯ : รวมทรรศน์.
- วสันต์ ภารณ์. (2552). **เข้มทิศชีวิตคู่**. กรุงเทพฯ : Dดี.
- วิจิตรวาทการ, พลตรี หลวง. (2533). **วิชาการครองเรือนครองรัก**. กรุงเทพฯ : คลังสมอง.
- วิทยา นาควัชระ. (2537). **หมอวิทยาตอบปัญหาชีวิตและครอบครัว**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาตนเอง และนักบริหารคลีนิกสุขภาพจิต.
- วิทยา นาควัชระ. (2548). **รู้ทันความรัก**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมศรี สุขุมลันนันทน์. (2529). **ทำอย่างไรชีวิตคู่จึงยืนยาวและมีความสุข**. กรุงเทพฯ : แปลน.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. (2541). **นโยบายและแผนงานในการพัฒนาสถาบันครอบครัว**. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สินีนานู วัฒนสุข. (2549). **อุปถัมภ์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย**. วิทยานิพนธ์

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพัตรา สุภาพ. (2528). **สังคมวิทยา**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุรเชษฐ์ พิชิตพงศ์เฝ้า. (2553). “อุปถัมภ์ชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต: การศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมโนทัศน์” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
ภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสงี่ยม ทศานนท์. (2511). **หลักและวิธีการครองรัก-ครองเรือน ตามหลักพุทธศาสนา**. ธนบุรี : โรงพิมพ์
ดำรงธรรม.

เสาวภา ไพทยวัฒน์. (2538). **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย: แนวทางอนุรักษ์และการพัฒนา**. กรุงเทพฯ:
หน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง.

หทัยวรรณ มณีวงษ์. (2555). อุปถัมภ์ที่เกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

หมอบหอง [นามแฝง]. (2533). **คาถาเรียกสามีกลับคืนรัง**. กรุงเทพฯ: ศรีอริยเทพ.

อรุณรัตน์ จันทะลือ. (2549). “การสืบทอดความเชื่อเรื่องผีปูดของชาวชนชาติพันธุ์โล้ บ้านกอก ตำบล
ผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อัญจรวดี วงศ์สกุล. (2551). **มีศีล...ก่อนจะตาย**. กรุงเทพฯ: โรงเรียนแห่งชีวิต.

อันธิกา ดิษฐกิจ. (2555). อุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ในบทเพลงความรักที่ประพันธ์โดย นิตติพงษ์
ห่อนาค. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. (2559). **บรรทัดฐานทางสังคม**. เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม เข้าถึงจาก
http://www.trueplookpanya.com/new/cms_detail/knowledge/1842-00/

Cruse, Alan. (2004). **Meaning in language: An Introduction to semantics and pragmatics**.
Oxford: Oxford University Press.

Finch, Geoffrey. (2005). **Key Concepts in Language and Linguistics**. Basingstoke: Palgrave
Macmillan.

Gibbs, Raymond. (1994). **The Poetics of Minds: Figurative Thought, Language, and
Understanding**. New York: Cambridge University Press.

Kövecses, Zoltán. (2002). **Metaphor: A practical introduction**. USA: Oxford University Press.

Kövecses, Zoltán. (2015). **Where Metaphors Come From: reconsidering context in metaphor**.

USA: Oxford University Press.

Lakoff, George & Mark, Johnson. (1980). **Metaphor we live by**. USA: Chicago Press.

Lakoff, George, & Mark, Johnson. (2003). **Metaphor we live by**. 2nd ed. USA: Chicago Press.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ศรณัชนก ศรแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	20 มกราคม 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดพิษณุโลก
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2553 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2557 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2557 ศึกษาต่อระดับปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	80/353 ถนนราษฎร์เพ็งสาย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

